

ویران
 متعجبست چگونه
 و حاصل شود که در بحالت
 ادراک نمی تواند در بحالت
 متحقق تعالی که در این
 برای علم هر کسی کافیست
 و متعجبی بجای خود
 معلوم دارد و حق تعالی آن
 واحدی عالم انفسیاست
 و احدی عالم کس
 بحالت علم کس
 چنین نیست و
 یعنی انفا عالم و مع
 لفظ قدرت و علم غیر
 برای صفات خالق و
 مخلوقات هم در دو وضع
 است یکی در حقیقت
 یعنی شاکر است و
 نیست بلکه شاکر است
 چنانکه در صفت علم
 ذکر کرده و نیز در ادراک
 مع و بصیر که در ادراک
 حق تعالی است ادراک
 سموعات و بصیرت
 انفا یعنی علم هر یک که
 علم است که صفات از ان
 نادر است

[illegible]

قرب نیست با اشیا دارنده آن احاطه و قرب که در خور فهم قاصدا
 باشد که آن شایان جناب قدس نیست و آنچه بگشفت و مشهود
 معلوم کنند از آن نیز منزله است ایمان بغیب باید آورد و هر چه
 مکشوف و مشهود گردد و مشبه و مثال است آن را تحت لای
 نفی باید ساخت اینچنین حضرت فرموده اند پس بیان آریم
 که حقایق محیطا شیاست و قریب منی احاطه و قرب معیت
 ندانیم که چیست و همچنین استواسی او بجهان بر عرش و گنجایش او
 و قلب موج و نزول او آخر شب با آسمان پائین که در احادیث
 و نصوص وارد آمده همچنین نیز و وجه که نصوص بدان ناطق اند
 ایمان بدان باید آورد و بر معنی ظاهر آن حمل نباید کرد و تاویل آن
 نباید آمد و تاویل آن را حواله بعلم الهی باید کرد تا غیر حق راقی ندانسته
 باشی در صفات افعال الهی غیر از جمل و معیت نقیضه بلکه نصیب
 ملائکه هم نیست آنکار نصوص کفرست و تاویل آن حمل مرکب شعرا

حق تعالی از آن قریب است
 شایان جناب قدس نیست
 معلوم کنند از آن نیز منزله است
 ایمان بغیب باید آورد
 مکشوف و مشهود گردد
 مشبه و مثال است آن را تحت لای
 نفی باید ساخت
 اینچنین حضرت فرموده اند
 پس بیان آریم
 که حقایق محیطا شیاست
 و قریب منی احاطه و قرب معیت
 ندانیم که چیست
 و همچنین استواسی او
 بجهان بر عرش و گنجایش او
 و قلب موج و نزول او
 آخر شب با آسمان پائین
 که در احادیث و نصوص
 وارد آمده همچنین نیز
 و وجه که نصوص بدان
 ناطق اند ایمان بدان
 باید آورد و بر معنی
 ظاهر آن حمل نباید کرد
 و تاویل آن نباید آمد
 و تاویل آن را حواله
 بعلم الهی باید کرد
 تا غیر حق راقی ندانسته
 باشی در صفات افعال
 الهی غیر از جمل و معیت
 نقیضه بلکه نصیب
 ملائکه هم نیست
 آنکار نصوص کفرست
 و تاویل آن حمل مرکب
 شعرا

نی شدند کسی راه هدایت نمی دید و علوم حقّه نمی رسید همه انبیا
بر حق اند اول شان آدم است علیه السلام و افضل شان محمد
است صلی الله علیه و سلم خاتم النبیین و معراج پیغمبر صلی الله علیه
و سلم آسمانی و از کعبه مسجد اقصی و از انجا آسمان هفتم و سوره المنتهی
حق است و کتابهای آسمانی که بر انبیا نازل شده
توریت و انجیل و زبور و قرآن مجید و صحیفهای ابراهیم و غیره
همه حق است بر همه انبیا و همه کتابهای خدا ایمان باید آورد
لیکن در ایمان عدد انبیا و عدد کتابها ملحوظ نباید داشت
که عدد آنها از دلیل قطعی ثابت نیست و انبیا همه معصوم اند
از صفات و کمالات و آنچه از پیغمبر صلی الله علیه و سلم دلیل قطعی
ثابت شده با همه آن ایمان باید آورد و ایمان باید آورد
که ملائکه بندگان خدا حق اند معصوم اند از گناهان و منزه اند
از هر دوی و زنی محتاج نیستند باطل و شر و سانسندگان و حی

[illegible]

اولی اخفیت
چونک و تراغ و دیا
که در بعد که کوغود
است نه خبر که
در حدیث است
نخست علی السلام
از یک شهر می
جبریل علی السلام
شصت و پنج
فوق و از
توالد تا سال
افشان جاری بود

[illegible]

ملائکة ۹۶ هزار نفر
 از دوزخین و از عیسی
 ظهور شد و از ایشان
 عظیم بود و از ایشان
 که ساقی بیان از
 گوش خود در دوزخ
 دینست ساله در دوزخ
 بنفقد ماله را دست
 فی الجمله ۱۱۱
 السعفی الاضواء
 تانتر قمری
 ملائکة ۹۶ هزار نفر
 از دوزخین و از عیسی
 ظهور شد و از ایشان
 عظیم بود و از ایشان
 که ساقی بیان از
 گوش خود در دوزخ
 دینست ساله در دوزخ
 بنفقد ماله را دست
 فی الجمله ۱۱۱
 السعفی الاضواء
 تانتر قمری

و حاملان عرش اند و بهر کاری که مامور اند بران قائم اند و انبیاء
 و ملائکة با وجودیکه اشرف مخلوقات و مقربان درگاه انبیل سائر
 مخلوقات هیچ علم و قدرت ندارند مگر آنچه خدا آنها را علم داده است
 و قدرت داده و بذات و صفات الهی ایمان دارند چنانچه
 سائر مسلمانان دارند و در ادراک کینه بعجز و قصور معترف و
 در ادای حقوق بندگی لشکر توفیق الهی ناطق بندگان
 خاص الهی را در صفات واجب شریک داشتن یا آنها را
 در عبادت شریک ساختن کفرست چنانچه دیگر گفتار بانکار
 انبیاء کافر شد و همچنان نصاری عیسی را الهی خدا و مشرکان
 عرب ملائکة را دختران خدا گفتند و علم غیب با آنها سلم داشتند
 کافر شدند انبیاء و ملائکة را در صفات الهی شریک نباید کرد
 و غیر انبیاء را در صفات انبیاء شریک نباید کرد و عصمت سوامی
 انبیاء و ملائکة دیگری را از صحابه و اهل بیت و اولیائناست

ملائکة ۹۶ هزار نفر
 از دوزخین و از عیسی
 ظهور شد و از ایشان
 عظیم بود و از ایشان
 که ساقی بیان از
 گوش خود در دوزخ
 دینست ساله در دوزخ
 بنفقد ماله را دست
 فی الجمله ۱۱۱
 السعفی الاضواء
 تانتر قمری
 ملائکة ۹۶ هزار نفر
 از دوزخین و از عیسی
 ظهور شد و از ایشان
 عظیم بود و از ایشان
 که ساقی بیان از
 گوش خود در دوزخ
 دینست ساله در دوزخ
 بنفقد ماله را دست
 فی الجمله ۱۱۱
 السعفی الاضواء
 تانتر قمری

کلام باطل ۱۱۱
 از صفات و از اول بیت
 بعصمت و از اول بیت
 کلام باطل ۱۱۱
 از صفات و از اول بیت
 بعصمت و از اول بیت
 کلام باطل ۱۱۱
 از صفات و از اول بیت
 بعصمت و از اول بیت

[illegible]

۱۲۰۰
 ۱۲۰۱
 ۱۲۰۲
 ۱۲۰۳
 ۱۲۰۴
 ۱۲۰۵
 ۱۲۰۶
 ۱۲۰۷
 ۱۲۰۸
 ۱۲۰۹
 ۱۲۱۰
 ۱۲۱۱
 ۱۲۱۲
 ۱۲۱۳
 ۱۲۱۴
 ۱۲۱۵
 ۱۲۱۶
 ۱۲۱۷
 ۱۲۱۸
 ۱۲۱۹
 ۱۲۲۰
 ۱۲۲۱
 ۱۲۲۲
 ۱۲۲۳
 ۱۲۲۴
 ۱۲۲۵
 ۱۲۲۶
 ۱۲۲۷
 ۱۲۲۸
 ۱۲۲۹
 ۱۲۳۰
 ۱۲۳۱
 ۱۲۳۲
 ۱۲۳۳
 ۱۲۳۴
 ۱۲۳۵
 ۱۲۳۶
 ۱۲۳۷
 ۱۲۳۸
 ۱۲۳۹
 ۱۲۴۰
 ۱۲۴۱
 ۱۲۴۲
 ۱۲۴۳
 ۱۲۴۴
 ۱۲۴۵
 ۱۲۴۶
 ۱۲۴۷
 ۱۲۴۸
 ۱۲۴۹
 ۱۲۵۰
 ۱۲۵۱
 ۱۲۵۲
 ۱۲۵۳
 ۱۲۵۴
 ۱۲۵۵
 ۱۲۵۶
 ۱۲۵۷
 ۱۲۵۸
 ۱۲۵۹
 ۱۲۶۰
 ۱۲۶۱
 ۱۲۶۲
 ۱۲۶۳
 ۱۲۶۴
 ۱۲۶۵
 ۱۲۶۶
 ۱۲۶۷
 ۱۲۶۸
 ۱۲۶۹
 ۱۲۷۰
 ۱۲۷۱
 ۱۲۷۲
 ۱۲۷۳
 ۱۲۷۴
 ۱۲۷۵
 ۱۲۷۶
 ۱۲۷۷
 ۱۲۷۸
 ۱۲۷۹
 ۱۲۸۰
 ۱۲۸۱
 ۱۲۸۲
 ۱۲۸۳
 ۱۲۸۴
 ۱۲۸۵
 ۱۲۸۶
 ۱۲۸۷
 ۱۲۸۸
 ۱۲۸۹
 ۱۲۹۰
 ۱۲۹۱
 ۱۲۹۲
 ۱۲۹۳
 ۱۲۹۴
 ۱۲۹۵
 ۱۲۹۶
 ۱۲۹۷
 ۱۲۹۸
 ۱۲۹۹
 ۱۳۰۰

[illegible][illegible][illegible]

بارامت و اداس آن

بقران و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

روایت کرده اند که هر که بر نماز فرض محافظت کند او را
 نور و حجت و نجات باشد روز قیامت و هر که محافظت
 نکند نه او را نور باشد و نه برهان و نه نجات و باشد و ما فرعون
 و یامان و قارون و ابلی بن خلف و ترمذی از عهد الله
 بن شقیق روایت کرده که اصحاب رسول الله صلی الله
 علیه و سلم هیچ چیز را نمی دانستند که ترک آن موجب کفر
 باشد مگر نماز را تنها برین احادیث احمد بن حنبل رح
 تارک یک نماز را عدا کافر میدانند و شافعی رح بروی حکم
 بقتل میکنند بکفر و نزد امام اعظم و ائمه و ائمه و ائمه واجب است
 تا که توبه کند و الله اعلم لیس باید دانست که نماز را شرط کفر و
 ارکان است چنانچه ذکر کرده شود انشاء الله تعالی از شرط کفر
 نماز طهارت بدن است از نجاست حقیقی و نجاست حکمی و طهارت
 پاچه و طهارت مکان پس اول مسائل طهارت باید آموخت

عبارت حدیث شریف که در

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

نورالافق و واجبات و من و

کتاب الطهارة

فصل در وضوء بدانکه فرض در وضوء چهار چیز است
 روازموی ستر آید و قرن و تابهر و گوش و سر و دست با
 هر دو آستخ و سطح چهارم حصه سر و شستن هر دو پای با هر دو
 شتا لنگ و اگر ریش گنجان باشد رسانیدن آب زیر موی
 ریش ضروریست اگر ازین چهار عضو مقداری ناخن هم
 خشک ماند وضوء درست نباشد و نزد امام شافعی و احمد
 و مالک نیت و ترتیب هم فرض است و نزد مالک پی بپی
 شستن هم فرض است و نزد احمد بسیم الله گفتن بکب دهان
 و بینی کردن هم فرض است و نزد مالک و احمد مسح تمام
 فرض است پس احتیاط در آنست که این همه بجای آورده شود
مسئله و سنت در وضوء آنست که اول هر دو دست
 تا بند دست سه بار بشوید و بسیم الله الرحمن الرحیم گوید

در وضوء چهار چیز است ستر آید و قرن و تابهر و گوش و سر و دست با هر دو آستخ و سطح چهارم حصه سر و شستن هر دو پای با هر دو شتا لنگ و اگر ریش گنجان باشد رسانیدن آب زیر موی ریش ضروریست اگر ازین چهار عضو مقداری ناخن هم خشک ماند وضوء درست نباشد و نزد امام شافعی و احمد و مالک نیت و ترتیب هم فرض است و نزد مالک پی بپی شستن هم فرض است و نزد احمد بسیم الله گفتن بکب دهان و بینی کردن هم فرض است و نزد مالک و احمد مسح تمام فرض است پس احتیاط در آنست که این همه بجای آورده شود

در وضوء چهار چیز است ستر آید و قرن و تابهر و گوش و سر و دست با هر دو آستخ و سطح چهارم حصه سر و شستن هر دو پای با هر دو شتا لنگ و اگر ریش گنجان باشد رسانیدن آب زیر موی ریش ضروریست اگر ازین چهار عضو مقداری ناخن هم خشک ماند وضوء درست نباشد و نزد امام شافعی و احمد و مالک نیت و ترتیب هم فرض است و نزد مالک پی بپی شستن هم فرض است و نزد احمد بسیم الله گفتن بکب دهان و بینی کردن هم فرض است و نزد مالک و احمد مسح تمام فرض است پس احتیاط در آنست که این همه بجای آورده شود

۱۵

در وضوء چهار چیز است ستر آید و قرن و تابهر و گوش و سر و دست با هر دو آستخ و سطح چهارم حصه سر و شستن هر دو پای با هر دو شتا لنگ و اگر ریش گنجان باشد رسانیدن آب زیر موی ریش ضروریست اگر ازین چهار عضو مقداری ناخن هم خشک ماند وضوء درست نباشد و نزد امام شافعی و احمد و مالک نیت و ترتیب هم فرض است و نزد مالک پی بپی شستن هم فرض است و نزد احمد بسیم الله گفتن بکب دهان و بینی کردن هم فرض است و نزد مالک و احمد مسح تمام فرض است پس احتیاط در آنست که این همه بجای آورده شود

در وضوء چهار چیز است ستر آید و قرن و تابهر و گوش و سر و دست با هر دو آستخ و سطح چهارم حصه سر و شستن هر دو پای با هر دو شتا لنگ و اگر ریش گنجان باشد رسانیدن آب زیر موی ریش ضروریست اگر ازین چهار عضو مقداری ناخن هم خشک ماند وضوء درست نباشد و نزد امام شافعی و احمد و مالک نیت و ترتیب هم فرض است و نزد مالک پی بپی شستن هم فرض است و نزد احمد بسیم الله گفتن بکب دهان و بینی کردن هم فرض است و نزد مالک و احمد مسح تمام فرض است پس احتیاط در آنست که این همه بجای آورده شود

[illegible]

و اعاده تمام وضو ضروری نیست مگر نه و الا کج و فرض مسح
موزه مقدس است بر پشت پا و پشت است
که هر پنج انگشت دست از سر انگشتان پا تا ساق کشید
و این نزد احمد هم فرض است و احتیاط در نیست بعد تمامه وضو

و اعاده تمام وضو ضرور نیست مگر نزد اهل کت و فرض ریح
 موزه مقداره انگشت است بر پشت پا و نیت است
 که هر پنج انگشت دست از سر انگشتان پا تا ساق بکشد
 و این نزد احمد در فرض است و احتیاط در نیت بعد تمامه وضو
 گوید اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
 و گواهی میدهم که نیست معبودی بجز خدا بیکله نه ایست که او را یکتا نیست
 وَ اَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُوْلُهُ اَللّهُمَّ اجْعَلْنِي
 و گواهی میدهم که محمد صلی الله علیه و سلم بنده او و فرستاده اوست خدا را یکتا مرا
 مِنَ التَّوَّابِيْنَ وَ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِيْنَ سُبْحَانَكَ اَللّهُمَّ
 از جوع آزندگان و گرسنگان و پاکیزگان
 وَ اجْعَلْ لِي سَعَةً لِّرِزْقِي وَ اَتُوبُ اِلَيْكَ وَ دُعَاةُ مَنَازِلِ اَزْدِ
 و شتابش تو بخشش سزاوار و در وی سه آرم تسبیح تو ۱۲ و در کت ۱۳
فصل شستن وضو هر خیرست که از پیش یا پس بر آید
 و نجاست سائله که از تمام بدن بر آید و روان شود بکافی
 که شستن آن لازم شود و قی که به پیری دهن طعام باشد
 یا آب یا تخمه یا خون بسته سواهی بلغم و نزدانی یوسف اگر
 بلغم از شکم به پیری دهن بر آید وضو بشکند و اگر خون در

امام احمد در شکنده وضوست احتیاط ازین هر سه اولی
فصل در غسل شستن تمام بدن و آب و دهن و در
 بینی کردن فرض است و سنت آنست که اول
 دست بشوید و نجاست حقیقی از بدن پاک کند
 پسترد وضو کند لیکن اگر در جائیکه آب غسل جمع میشود
 غسل میکنند پای بعد غسل بشوید و سه بار تمام بدن بشوید
 و بر زن رسانیدن آب در تنیخ مویهای بافته
 فرض است و شگافتن مویهای بافته ضروریست
 و بر مرد اگر موی سرداشته باشد شگافتن مو
 و شستن تمام آن از سر تا بن فرض است
فصل بوجبات غسل جماع است در متبل باشد یا
 در و بر مرد یا زن اگر چه انزال نشود و گیر انزال است
 بجهندگی و شهوت در بیداری یا در خواب و از خواب

در وضو احتیاط ازین هر سه اولی
 در غسل شستن تمام بدن و آب و دهن و در
 بینی کردن فرض است و سنت آنست که اول
 دست بشوید و نجاست حقیقی از بدن پاک کند
 پسترد وضو کند لیکن اگر در جائیکه آب غسل جمع میشود
 غسل میکنند پای بعد غسل بشوید و سه بار تمام بدن بشوید
 و بر زن رسانیدن آب در تنیخ مویهای بافته
 فرض است و شگافتن مویهای بافته ضروریست
 و بر مرد اگر موی سرداشته باشد شگافتن مو
 و شستن تمام آن از سر تا بن فرض است
 فصل بوجبات غسل جماع است در متبل باشد یا
 در و بر مرد یا زن اگر چه انزال نشود و گیر انزال است
 بجهندگی و شهوت در بیداری یا در خواب و از خواب

یا نفاس یافته شود حیض و نفاس مست مکمل
از حیض و نفاس نماز ساقط شود و قضای آن واجب نیست
و روزه را حیض و نفاس مانع است لیکن قضا واجب شود
و جماع در حیض و نفاس حرام است نه در استحاضه حیض اگر پیش از زده
و از قطع شود بدن غسل کردن و طحی حلال نشود مگر آنکه وقت جاری
بگذرد و در قطع بعد از زده بدن غسل هم و طحی جائز است و امام عظام و نزد
اکثر ائمه بدن غسل از حیض مست مکمل بی ضرر است پس بیدن
مبصوف بی پرده جائز نیست خواندن قرآن جائز است و در حالت
چنانچه حیض و نفاس خواندن قرآن هم جائز نیست نه در آن مسجد
و نه طواف کعبه فصل در نجاسات یقول جانوری که گوشت او

[illegible]

یا نفاس یافته شود حیض و نفاس است مسلم
 از حیض و نفاس نماز ساقط شود و قضای آن واجب نیست
 و روزه را حیض و نفاس مانع است لیکن قضا واجب شود
 و جماع حیض و نفاس حرام است نه در استحاضه حیض اگر پیش از زده
 و ز قطع شود بدن غسل کردن و نوطی حلال نشود مگر آنکه وقت جاری
 بگذرد و قطع طهر بعده و ز بدن غسل هم طهری جایز است و ایام عظمه و زده
 اکثر آنست بدن غسل جایز نیست مسلمانی ضمه را نیست نیدن
 بمصروف بی پرده جایز نیست خواندن قرآن جایز نیست حالت
 جنب و حیض و نفاس خواندن قرآن هم جایز نیست نه در آن مسجد
 و نه ملوک کعبه فصل در نجاسات یقول جانوری که گوشت او

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

۱- در صورتی که در این صورت
 ۲- در صورتی که در این صورت
 ۳- در صورتی که در این صورت
 ۴- در صورتی که در این صورت
 ۵- در صورتی که در این صورت
 ۶- در صورتی که در این صورت
 ۷- در صورتی که در این صورت
 ۸- در صورتی که در این صورت
 ۹- در صورتی که در این صورت
 ۱۰- در صورتی که در این صورت

[illegible]

فصل وقت نماز فجر از طلوع صبح صادق است تا طلوع کناره
آفتاب و وقت ظهر بعد از آن است تا که سایه هر چیز بمخبر شود و مساوی

[illegible][illegible][illegible]

جدول متعلق صفحہ ۲۹

جدول اقدار سایہ صلی با اختلاف شعور و ازده گانه جلالی تا کریمی ہندی در بلاد و شہر ہندوستان بحساب قدم و دقائق با طول و عرض بلاد و تقسیم ہر ملکہ از اقالیم جمعہ صلی عبارتست از سایہ ہر چہ در مقام سید مرکز اوقات خط نصف النہار کہ وقت ظہر ہر چہ گام زوال و تجاوز از اوست و مراد از قدم در اینجا ہفتم حصہ چہری و مراد از دقیقه در اینجا ہفتم حصہ قدم است و برای تسہیل حساب کسور توانی و توانت و غیرہا را در اینجا حذف کردہ شدہ باید دانست کہ این حساب تخرج است از جدول اطلال اقدام بازاری در جات ارتفاع از یک تا نو کہ در اینجا آورده اند و طریق استخراج اطلال اقدام آنست کہ در جات عرض بلد مطلوب اطلال را در وقت نیم صبح یا نیم و صبح ضرب را بر سمت تقسیم نمایند پس خارج قسمت ظل اقدام باشد

تحويل قیاس بروج اشد عشر	حل	ثور	جوزا	طران	اند	سنبلہ	میزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت
تطابق تحول با اقل ماسی	فروردی	اردی بہار	خرداد	تیر	مرداد	شہریور	مہر	آبان	آذر	دی	مہن	اسفند
تطابق تحول با اقل شمس	مہر	جبلہ	مخمس	کرک	مہر	کنا	مہر	مہر	مہر	مہر	مہر	مہر
تطابق تحول با اقل شمس	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
استقامت و دقائق	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
احمدگر	۲۵-۲	۵۵+	۱۰+	۳۷+	۱۰+	۵۵+	۲۵-۱	۸-۲	۲۶-۵	۲۶-۶	۲۶-۵	۸-۲
دوست آباد اورنگ آباد	۳۶-۲	۶-۱	+	۲۱+	+	۶-۱	۲۶-۲	۲۲-۲	۲-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۲-۲
سورت	۴۵-۲	۱۳-۱	۸+	۱۳+	۸-	۱۳-۱	۲۵-۲	۲۳-۲	۱۳-۱	+	۱۳-۶	۲۲-۲
کلکتہ	۵-۲	۱۸-۱	۱۳+	۱۱+	۱۳+	۱۵-۱	۵-۲	۲۶-۲	۲۶-۶	۸-۶	۵۱-۶	۲۶-۲
احمد آباد جرات	۱-۳	۲۶-۱	۲۲+	۱+	۲۲+	۲۶-۱	۱-۳	۵۱-۲	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۱۵-۲
کالی پور مرشد آباد	۱۵-۳	۲۱-۱	۲۲+	۱۲+	۳۳+	۲۶-۱	۱۵-۳	۱۱-۵	۲-۶	۵۱-۶	۲-۶	۱۱-۵
آلہ آباد دہلی	۲۵-۳	۴۹-۱	۲۲+	۱۹+	۲۲+	۴۹-۱	۲۲-۵	۱۹-۶	۱۲-۸	۱۲-۸	۱۲-۸	۲۲-۵
نارسن عظیم آباد	۲۶-۳	۵۱-۱	۴۳+	۲۱+	۴۳+	۵۱-۱	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶
مونگیر	۲۶-۳	۵۱-۱	۴۳+	۲۱+	۴۳+	۵۱-۱	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶	۲۶-۶

[illegible]

وقت عصر کرده است اگر
 شروع وقت تغییر بوده باشد و تمام بدن
 شکر کرده است که این ظاهر است
 یعنی وقت درمی افتد تا خوب تمام شود
 در بعضی از این تغییر صورت
 در بعضی از این تغییر صورت

استقبال قبله وقت نماز و نیت و دو رکعت و قعدۀ
 اخیرہ در فجر و چار رکعت و قعدۀ اخیرہ در ظہر و عصر
 و عشا و شب رکعت و قعدۀ اخیرہ در مغرب و وتر
 و دو رکعت و قعدۀ اخیرہ در نفل و خروج از نماز بفعل
 مصلی ہم فرض است نزد امام عظمیٰ و فرض در
 ہر رکعت قیام و رکوع و سجودست باتفاق علما و قرات
 نزد شافعی رحمہ و احمد رحمہ و ہر رکعت از رکعات فرض و نفل
 فرض است و نزد امام اعظمی قرات در دو رکعت از
 رکعات فرائض شمسہ فرض است و در ہر سہ رکعت
 و تر و در ہر رکعت نفل و قنوت و جلسہ و قمار اگر فتن در
 ارکان فرض است نزد ابی یوسف رحمہ و نزد اکثر علما
 فرض نیست و فرض در قرات نزد امام عظمیٰ یک آیت است
 و نزد ابی یوسف رحمہ و محمد رحمہ آیت شہ و برابر سورہ کوثر

۳۶

در وقت نماز و نیت و دو رکعت و قعدۀ
 اخیرہ در فجر و چار رکعت و قعدۀ اخیرہ در ظہر و عصر
 و عشا و شب رکعت و قعدۀ اخیرہ در مغرب و وتر
 و دو رکعت و قعدۀ اخیرہ در نفل و خروج از نماز بفعل
 مصلی ہم فرض است نزد امام عظمیٰ و فرض در
 ہر رکعت قیام و رکوع و سجودست باتفاق علما و قرات
 نزد شافعی رحمہ و احمد رحمہ و ہر رکعت از رکعات فرض و نفل
 فرض است و نزد امام اعظمی قرات در دو رکعت از
 رکعات فرائض شمسہ فرض است و در ہر سہ رکعت
 و تر و در ہر رکعت نفل و قنوت و جلسہ و قمار اگر فتن در
 ارکان فرض است نزد ابی یوسف رحمہ و نزد اکثر علما
 فرض نیست و فرض در قرات نزد امام عظمیٰ یک آیت است
 و نزد ابی یوسف رحمہ و محمد رحمہ آیت شہ و برابر سورہ کوثر

الحمد لله الذي جعلنا من عباده من يعبد الله وحده لا شريك له
 تشهد زكي يا خير من خلق الله من عباده من يعبد الله وحده لا شريك له
 تشهد زكي يا خير من خلق الله من عباده من يعبد الله وحده لا شريك له

و سجود کرد تا هم یک رکعت شد و همچنین اگر اول و سجده کرد
 پستری قیام و قنات و رکوع کرد و سجده نکرد پستری قیام و
 قنات و سجده کرد و رکوع نکرد این همه یک رکعت شد
 و همچنین اگر رکوع کرد در اولی و سجده نکرد و رکوع کرد
 در ثانی و سجده نکرد و سجده کرد در ثالث و رکوع نکرد این همه
 یک رکعت شد و قعدۀ اولی و خواندن تشهد در آن و هم
 خواندن تشهد در قعدۀ اخیر فرض است نزد احمد نه نزد
 غیر او مگر آنکه نزد امام اعظم واجب است و در دو خواندن
 در قعدۀ اخیر بعد تشهد فرض است نزد شافعی رح و احمد رح
 و سلام گفتن هم فرض است و رکن است نزد ائمه ثلاثه نه
 نزد امام اعظم رح که نزد او واجب است و تکبیرات خفض و
 رفع و در رکوع سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ یک بار گفتن و در
 سجود سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى یک بار گفتن و وقت قومه

و سجود کرد تا هم یک رکعت شد و همچنین اگر اول و سجده کرد
 پستری قیام و قنات و رکوع کرد و سجده نکرد پستری قیام و
 قنات و سجده کرد و رکوع نکرد این همه یک رکعت شد
 و همچنین اگر رکوع کرد در اولی و سجده نکرد و رکوع کرد
 در ثانی و سجده نکرد و سجده کرد در ثالث و رکوع نکرد این همه
 یک رکعت شد و قعدۀ اولی و خواندن تشهد در آن و هم
 خواندن تشهد در قعدۀ اخیر فرض است نزد احمد نه نزد
 غیر او مگر آنکه نزد امام اعظم واجب است و در دو خواندن
 در قعدۀ اخیر بعد تشهد فرض است نزد شافعی رح و احمد رح
 و سلام گفتن هم فرض است و رکن است نزد ائمه ثلاثه نه
 نزد امام اعظم رح که نزد او واجب است و تکبیرات خفض و
 رفع و در رکوع سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ یک بار گفتن و در
 سجود سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى یک بار گفتن و وقت قومه

الحمد لله الذي جعلنا من عباده من يعبد الله وحده لا شريك له
 تشهد زكي يا خير من خلق الله من عباده من يعبد الله وحده لا شريك له
 تشهد زكي يا خير من خلق الله من عباده من يعبد الله وحده لا شريك له

[illegible][illegible][illegible][illegible]

فارغ و راغب در طول قیام باشند و باشد که قنات
طویل خواند ابو بکر صدیق در نماز فجر در یک رکعت
سوره بقره خوانده و پیغمبر صلی الله علیه و سلم در دو رکعت
مغرب سوره اعراف خوانده و عثمان در نماز فجر اکثر
سوره یوسف میخواند لیکن رعایت حال مقتدیان
ضرورت معاذ بن جبل را در نماز عشا سوره بقره خواند یک
مقتدی پیغمبر علیه السلام شکایت کرد پیغمبر علیه السلام
فرمود ای معاذ مگر تو در رفته و بلا و معصیت می اندازی
مثل سج اسم و اشمس مانند آن میخوان غرض که رعایت
حال مقتدیان اہم است و در نماز صبح روز جمعہ پیغمبر
علیه السلام سوره آل عمران سجده و سوره دھر خوانده و مقتدی
ساکت باشد و متوجه بقنات امام و در نوافل برایت
ترغیب و ترہیب دعا و استغفار و تعوذ از دوزخ

[illegible][illegible]

زانویا برداشته استاده شود و رکعت ثانیة مثل اولی
 خواند بدین ثنا و تعوذ و چون رکعت دوم تمام کند
 پای چپ را بگیرد و بران بنشیند و پای راست را
 استاده دارد و انگشتان هر دو پای را متوجه قبله
 دارد و هر دو دست را بر هر دو ران دارد و دو انگشت
 خنصر و بصر از دست راست عقد کند و وسطی
 و ابهام را حاکم کند و انگشت شهادت را
 کشاده دارد و تشهید بخواند و وقت شهادت
 اشارت کند این اشارت از ائمه اربعه مروی است
 لیکن مشهور مذهب امام عظیم آن است که اشارت
 نکند و انگشتان هر دو دست متوجه قبله دارد و در
 قعدۀ اولی بر تشهید زیاده نکند بعد از آن تکبیر گویان بسوی
 رکعت سوم بر خیزد و رفع یدین درین وقت نرود

۴۹

و از نشانه شود آنکه
 یکسایح که کون کون و
 از نشانه شود آنکه
 یکسایح که کون کون و
 از نشانه شود آنکه
 یکسایح که کون کون و

در نماز خطای که در این
 است و در این است و در این
 است و در این است و در این
 است و در این است و در این

از این اشارت که در این
 است و در این است و در این
 است و در این است و در این
 است و در این است و در این

از این اشارت که در این
 است و در این است و در این
 است و در این است و در این
 است و در این است و در این

در وقت نماز اگر کسی در سجده سهو کند و اگر رکعت نهم را سجده کرده فرض او باطل شد اگر خواهد رکعت ششم کرده سلام دهد و سجده سهو کند و اگر خواهد رکعت ششم نکند همانجا قعدۀ اخیره کند و سلام دهد و درین صورت چهار رکعت نفل شد و یک رکعت باطل شد **فصل** اگر نماز را وقت فوت شود قضا کند باذان و اقامت مانند ادا پس اگر جماعت خواند جهرد نماز جمعی بقراست واجب است و اگر تنها خواند ستر قراست بخواند

مسئله ترتیب در قرائت و وقتیه فرض است و همچنین در فرض و وتر که واجب است هم فرض است نزد امام اعظم پس اگر با وجودیکه فائتۀ یاد باش وقتیه بخواند نماز وقتیه فاسد شود پس اگر قضا کرد فائتۀ را پیش از ادا کردن وقتیه ثانیه نماز وقتیه اولی باطل شد فرضیت او و اگر پیش از قضا کردن آن فائتۀ پنج وقتیه و اگر دو آن وقتیات فاسد شد فساد ووقوف اگر بعد از آن

نفل است
در وقت نماز اگر کسی در سجده سهو کند و اگر رکعت نهم را سجده کرده فرض او باطل شد اگر خواهد رکعت ششم کرده سلام دهد و سجده سهو کند و اگر خواهد رکعت ششم نکند همانجا قعدۀ اخیره کند و سلام دهد و درین صورت چهار رکعت نفل شد و یک رکعت باطل شد
فصل اگر نماز را وقت فوت شود قضا کند باذان و اقامت مانند ادا پس اگر جماعت خواند جهرد نماز جمعی بقراست واجب است و اگر تنها خواند ستر قراست بخواند
مسئله ترتیب در قرائت و وقتیه فرض است و همچنین در فرض و وتر که واجب است هم فرض است نزد امام اعظم پس اگر با وجودیکه فائتۀ یاد باش وقتیه بخواند نماز وقتیه فاسد شود پس اگر قضا کرد فائتۀ را پیش از ادا کردن وقتیه ثانیه نماز وقتیه اولی باطل شد فرضیت او و اگر پیش از قضا کردن آن فائتۀ پنج وقتیه و اگر دو آن وقتیات فاسد شد فساد ووقوف اگر بعد از آن

باقی ماندنی فصل باطل شد اگر کسی از نماز بگذشت است او وقتیه ثانیه و اگر بعد از آن وقتیه اولی باطل شد

و وقتیه ششم پیش از ادا کردن فائتہ ادا کرد آن وقتیات
 صحیح شدند نزد امام عظیم رحمه نزد صاحبین مسئلہ اگر عشا
 بفراموشی بی وضو خواند و سنت و وتر با وضو خواند بفراموشی
 سنت باز خواند و اعاده و ترک کند نزد امام عظیم رحمه و نزد صاحبین
 و تراجم اعاده کند مسئلہ ترتیب بسمه چیز ساقط شود و بی سبب
 تنگی وقت و قتیہ دوم بفراموشی سووم و قتیہ در زمره او
 شش فائتہ شود و نوباشد یا کنه پست هر گاه فائتہ ادا
 کند باز ترتیب عود نماید و اگر شش نماز یا زیاده فوت
 شود و چند نماز قضا کرد تا که کم از شش در زمره او
 باقی ماند نزد بعضی ترتیب عود کند و فتوی بر آنست
 که ترتیب عود نکند تا که تمام ادا نشود **فصل در**
 مفسدات و مکروهات کلام اگر چه سهوا باشد یا در
 خواب مفسد نماز است همچنین دعا بخیزی که طلب آن

فائتہ ادا کرد و وقتیه ششم پیش از ادا کردن فائتہ ادا کرد آن وقتیات صحیح شدند نزد امام عظیم رحمه نزد صاحبین مسئلہ اگر عشا بفراموشی بی وضو خواند و سنت و وتر با وضو خواند بفراموشی سنت باز خواند و اعاده و ترک کند نزد امام عظیم رحمه و نزد صاحبین و تراجم اعاده کند مسئلہ ترتیب بسمه چیز ساقط شود و بی سبب تنگی وقت و قتیہ دوم بفراموشی سووم و قتیہ در زمره او شش فائتہ شود و نوباشد یا کنه پست هر گاه فائتہ ادا کند باز ترتیب عود نماید و اگر شش نماز یا زیاده فوت شود و چند نماز قضا کرد تا که کم از شش در زمره او باقی ماند نزد بعضی ترتیب عود کند و فتوی بر آنست که ترتیب عود نکند تا که تمام ادا نشود فصل در مفسدات و مکروهات کلام اگر چه سهوا باشد یا در خواب مفسد نماز است همچنین دعا بخیزی که طلب آن

و وقتیه ششم پیش از ادا کردن فائتہ ادا کرد آن وقتیات صحیح شدند نزد امام عظیم رحمه نزد صاحبین مسئلہ اگر عشا بفراموشی بی وضو خواند و سنت و وتر با وضو خواند بفراموشی سنت باز خواند و اعاده و ترک کند نزد امام عظیم رحمه و نزد صاحبین و تراجم اعاده کند مسئلہ ترتیب بسمه چیز ساقط شود و بی سبب تنگی وقت و قتیہ دوم بفراموشی سووم و قتیہ در زمره او شش فائتہ شود و نوباشد یا کنه پست هر گاه فائتہ ادا کند باز ترتیب عود نماید و اگر شش نماز یا زیاده فوت شود و چند نماز قضا کرد تا که کم از شش در زمره او باقی ماند نزد بعضی ترتیب عود کند و فتوی بر آنست که ترتیب عود نکند تا که تمام ادا نشود فصل در مفسدات و مکروهات کلام اگر چه سهوا باشد یا در خواب مفسد نماز است همچنین دعا بخیزی که طلب آن

فائتہ ادا کرد و وقتیه ششم پیش از ادا کردن فائتہ ادا کرد آن وقتیات صحیح شدند نزد امام عظیم رحمه نزد صاحبین مسئلہ اگر عشا بفراموشی بی وضو خواند و سنت و وتر با وضو خواند بفراموشی سنت باز خواند و اعاده و ترک کند نزد امام عظیم رحمه و نزد صاحبین و تراجم اعاده کند مسئلہ ترتیب بسمه چیز ساقط شود و بی سبب تنگی وقت و قتیہ دوم بفراموشی سووم و قتیہ در زمره او شش فائتہ شود و نوباشد یا کنه پست هر گاه فائتہ ادا کند باز ترتیب عود نماید و اگر شش نماز یا زیاده فوت شود و چند نماز قضا کرد تا که کم از شش در زمره او باقی ماند نزد بعضی ترتیب عود کند و فتوی بر آنست که ترتیب عود نکند تا که تمام ادا نشود فصل در مفسدات و مکروهات کلام اگر چه سهوا باشد یا در خواب مفسد نماز است همچنین دعا بخیزی که طلب آن

و از بعضی تفسیرش باین است که حضرت علی را آورده و نزد بعضی گیسوها بآخته اگر از سر

راست یا چپ رو آوردن اگر سینه از سوی قبله برنگردد
و اگر برگرد و نماز فاسد شود و مکرده است اتفاقاً یعنی بر سرین
و پا زانو برداشته و دست بر زمین نهاده مثل سگ
نشستن و هر دو ذراع را در سجده بر زمین فرمش کردن
و جواب سلام بدست کردن و چهار زانو بی عذر در
فرض نشستن و پا رچه را برای احتیاط خاک آلودگی
چیدن و شستن و ثوب یعنی پا رچه را بر سر و دوش
انداخته اطراف آن را جمع کنند فرو گزارند و فاتحه کردن
باید که فاتحه را دفع کنند و تسبیح را تا مقدور دفع کنند و
تطبی یعنی بدن را برای دفع ماندگی کشیدن
و چشم پوشیده داشتن بلکه نظر در سجده گاه دارد
و مکرده است که موئی سر را بالای سر بچیده گره
داده نماز کردن بلکه سنت آنست که اگر موئی سر

[illegible]

علامت چنان یافتند
شود و داشتند که از آن
البركان
بواسطه ابروین و این
عدم کبر است در
صورتی است که
خونش از رگانی
زبان باندیده و بر
آوردن اکایه است
زادنی است بطور
خاکستری و تیره

و اگر قدرت بر قیام و رکوع و سجود نداشت باشد
 نشسته نماز گذارد و اشاره کند و اگر قدرت
 نشستن هم نداشته باشد بر قفا نماز گذارد و هر دو پای
 سوی قبله کند یا بر پهلو گذارد و روی بسوی قبله
 کند و اشاره کند بسو اگر اشاره بسو بر ابرو رکوع
 و سجود مقدور نباشد نماز را موقوف دارد تا که قدرت
 اشاره حاصل شود و اگر درین عرصه بمیرد عاصی نباشد
 و اگر در میانه نماز بیمار شد حسب مقدور خود نماز تمام کند
مسئله اگر مریض نماز نشسته میکرد بار رکوع و سجود
 در میانه نماز قادر شد بر قیام استاده شده همان نماز را
 تمام کند و نزد امام محمد نماز را از سر گیرد و اگر مریض نماز
 با اشاره میکرد و در میانه نماز بر رکوع و سجود قادر شد
 باتفاق نماز را از سر گیرد **مسئله** هر که بیوش شد

در دوای سبوی زانو را بر سر از زانو بردارد و بر سر از زانو بردارد و بر سر از زانو بردارد

موقوف دارد و در وقت نماز اگر در وقت نماز اگر در وقت نماز اگر در وقت نماز اگر در وقت نماز

۶۴

خطاب میگوید و خطاب میگوید و خطاب میگوید و خطاب میگوید و خطاب میگوید

در وقت نماز اگر در وقت نماز اگر در وقت نماز اگر در وقت نماز اگر در وقت نماز

پانزده روز یا زیاده از آن کند در شهر یا در دی و نیت
اقامت در صحرا معتبر نیست و کسانی که همیشه در صحرا
سے مانند و جای اقامت نمی کنند مگر چند روز آنها
همیشه نماز اقامت میخوانده باشند مگر وقتیکه قصد کنند
دفعه واحده سفر چهل و هشت کرده را و مسافر اگر اقامتی
مقیم کند در وقت بروی چهار گانه لازم شود و بعد
گذشتن وقت یعنی در قضا مسافر را اقتدا می مستقیم صحیح
نیست و مقیم را اقتدا مسافر هم در وقت و هم بعد
وقت در قضا صحیح است امام مسافر دو گانه خوانده
سلام دهد و مقتدی مستقیم برخاسته چهار رکعت تمام کند
مسافر و وطن اصلی بوطن اصلی باطل شود و نه بسفر
و نه بوطن اقامت و وطن اقامت هم بوطن
اقامت باطل شود و هم بوطن اصلی و هم بسفر

مسافر اگر در شهر یا دی اقامت کند در شهر یا دی و نیت اقامت در صحرا معتبر نیست و کسانی که همیشه در صحرا سے مانند و جای اقامت نمی کنند مگر چند روز آنها همیشه نماز اقامت میخوانده باشند مگر وقتیکه قصد کنند دفعه واحده سفر چهل و هشت کرده را و مسافر اگر اقامتی مقیم کند در وقت بروی چهار گانه لازم شود و بعد گذشتن وقت یعنی در قضا مسافر را اقتدا می مستقیم صحیح نیست و مقیم را اقتدا مسافر هم در وقت و هم بعد وقت در قضا صحیح است امام مسافر دو گانه خوانده سلام دهد و مقتدی مستقیم برخاسته چهار رکعت تمام کند مسافر و وطن اصلی بوطن اصلی باطل شود و نه بسفر و نه بوطن اقامت و وطن اقامت هم بوطن اقامت باطل شود و هم بوطن اصلی و هم بسفر

۶۵

از نماز در شهر یا دی و نیت اقامت در صحرا معتبر نیست و کسانی که همیشه در صحرا سے مانند و جای اقامت نمی کنند مگر چند روز آنها همیشه نماز اقامت میخوانده باشند مگر وقتیکه قصد کنند دفعه واحده سفر چهل و هشت کرده را و مسافر اگر اقامتی مقیم کند در وقت بروی چهار گانه لازم شود و بعد گذشتن وقت یعنی در قضا مسافر را اقتدا می مستقیم صحیح نیست و مقیم را اقتدا مسافر هم در وقت و هم بعد وقت در قضا صحیح است امام مسافر دو گانه خوانده سلام دهد و مقتدی مستقیم برخاسته چهار رکعت تمام کند مسافر و وطن اصلی بوطن اصلی باطل شود و نه بسفر و نه بوطن اقامت و وطن اقامت هم بوطن اقامت باطل شود و هم بوطن اصلی و هم بسفر

در آن وقت که مسافر در شهر یا دی اقامت کند در شهر یا دی و نیت اقامت در صحرا معتبر نیست و کسانی که همیشه در صحرا سے مانند و جای اقامت نمی کنند مگر چند روز آنها همیشه نماز اقامت میخوانده باشند مگر وقتیکه قصد کنند دفعه واحده سفر چهل و هشت کرده را و مسافر اگر اقامتی مقیم کند در وقت بروی چهار گانه لازم شود و بعد گذشتن وقت یعنی در قضا مسافر را اقتدا می مستقیم صحیح نیست و مقیم را اقتدا مسافر هم در وقت و هم بعد وقت در قضا صحیح است امام مسافر دو گانه خوانده سلام دهد و مقتدی مستقیم برخاسته چهار رکعت تمام کند مسافر و وطن اصلی بوطن اصلی باطل شود و نه بسفر و نه بوطن اقامت و وطن اقامت هم بوطن اقامت باطل شود و هم بوطن اصلی و هم بسفر

کلمه فائده حضرت در سفر چهار گانه گزارد و فائده
 سفر را در حضور دو گانه گزارد **مسئله** در سفر معصیت
 نزدائمه ثلثه قصر و انباشد و نزد امام عظم
 رواست افطار روزه و واجب است قصر نماز
مسئله در نیت اقامت و سفر نیت بتبوع
 مقبر است یعنی امیر و سید و شوهر نه نیت
 سابع یعنی لشکری و عبد و زوجة **فصل**
 در نماز جمعه برای صحت ادای جمعه و سقوط
 ظهر از مصلی جمعه شش چیز شرط است یکی مصر
 یعنی شهری که در آن حاکم و قاضی باشد
 یا نواح مصر که برای حجاج اهل مصر میا باشد
 پس در دهات نزد امام اعظم جمعه جائز نیست
 و نزد شافعی رحم و اکثر ائمه در دهات جمعه جائز است

کلمه فائده حضرت در سفر چهار گانه گزارد و فائده
 سفر را در حضور دو گانه گزارد **مسئله** در سفر معصیت
 نزدائمه ثلثه قصر و انباشد و نزد امام عظم
 رواست افطار روزه و واجب است قصر نماز
مسئله در نیت اقامت و سفر نیت بتبوع
 مقبر است یعنی امیر و سید و شوهر نه نیت
 سابع یعنی لشکری و عبد و زوجة **فصل**
 در نماز جمعه برای صحت ادای جمعه و سقوط
 ظهر از مصلی جمعه شش چیز شرط است یکی مصر
 یعنی شهری که در آن حاکم و قاضی باشد
 یا نواح مصر که برای حجاج اهل مصر میا باشد
 پس در دهات نزد امام اعظم جمعه جائز نیست
 و نزد شافعی رحم و اکثر ائمه در دهات جمعه جائز است

کلمه فائده حضرت در سفر چهار گانه گزارد و فائده
 سفر را در حضور دو گانه گزارد **مسئله** در سفر معصیت
 نزدائمه ثلثه قصر و انباشد و نزد امام عظم
 رواست افطار روزه و واجب است قصر نماز
مسئله در نیت اقامت و سفر نیت بتبوع
 مقبر است یعنی امیر و سید و شوهر نه نیت
 سابع یعنی لشکری و عبد و زوجة **فصل**
 در نماز جمعه برای صحت ادای جمعه و سقوط
 ظهر از مصلی جمعه شش چیز شرط است یکی مصر
 یعنی شهری که در آن حاکم و قاضی باشد
 یا نواح مصر که برای حجاج اهل مصر میا باشد
 پس در دهات نزد امام اعظم جمعه جائز نیست
 و نزد شافعی رحم و اکثر ائمه در دهات جمعه جائز است

و در نواح مصر جائز نیست و **ووم** حضور یا د شاه
 یا نائب او و این نزد اکثر ائمه شرط نیست **سوم**
 وقت ظهر چهار **رحم** خطبه مسئله نزد ابی حنیفه **رحم** خطبه
 مقدار یک تسبیح کفایت میکند و نزد صاحبین فرض
 آنست که ذکر طویل باشد و خطبه خواندن شتمل بر
 و صلوة و تلاوت قرآن و وصیت مرسلان را
 و استغفار برای نفس خود و برای مسلمانان نزد اکثر
 ائمه فرض است و نزد امام عظم **رحم** سنت است
 و ترک آن مکروه **چشم** جماعت است و آن
 نزد شافعی **رحم** و احمد **رحم** چهل کس میباشد و نزد ابی حنیفه
 که کس سواى امام و نزد ابی یوسف **رحم** دو کس سواى
 امام مسئله اگر در میان نماز مردم جماعت بگریزند و عجمت
 نماند جمعه امام و باقی ماند با فاشد شود و ظهر از سر گیرند

اینست در نواح مصر جائز نیست و در نواح مصر جائز نیست و در نواح مصر جائز نیست
 یا نائب او و این نزد اکثر ائمه شرط نیست یا نائب او و این نزد اکثر ائمه شرط نیست
 وقت ظهر چهار رح خطبه مسئله نزد ابی حنیفه رح خطبه وقت ظهر چهار رح خطبه مسئله نزد ابی حنیفه رح خطبه
 مقدار یک تسبیح کفایت میکند و نزد صاحبین فرض مقدار یک تسبیح کفایت میکند و نزد صاحبین فرض
 آنست که ذکر طویل باشد و خطبه خواندن شتمل بر آنست که ذکر طویل باشد و خطبه خواندن شتمل بر
 و صلوة و تلاوت قرآن و وصیت مرسلان را و صلوة و تلاوت قرآن و وصیت مرسلان را
 و استغفار برای نفس خود و برای مسلمانان نزد اکثر و استغفار برای نفس خود و برای مسلمانان نزد اکثر
 ائمه فرض است و نزد امام عظم رح سنت است ائمه فرض است و نزد امام عظم رح سنت است
 و ترک آن مکروه چشم جماعت است و آن و ترک آن مکروه چشم جماعت است و آن
 نزد شافعی رح و احمد رح چهل کس میباشد و نزد ابی حنیفه نزد شافعی رح و احمد رح چهل کس میباشد و نزد ابی حنیفه
 که کس سواى امام و نزد ابی یوسف رح دو کس سواى که کس سواى امام و نزد ابی یوسف رح دو کس سواى
 امام مسئله اگر در میان نماز مردم جماعت بگریزند و عجمت امام مسئله اگر در میان نماز مردم جماعت بگریزند و عجمت
 نماند جمعه امام و باقی ماند با فاشد شود و ظهر از سر گیرند نماند جمعه امام و باقی ماند با فاشد شود و ظهر از سر گیرند

ششم اذان عام **مسئله** نماز جمعه بر طفل و بنده
 وزن و مسافر و مرخص واجب نیست و همچنین بر نابینا
 نزد امام عظمی اگر چه او را قاعد میسر شود و نزد امام عظمی
 اگر قاعد میسر شود جمعه بر نابینا واجب باشد و الا نه
 و بر بنده نزد احمد و جمعه واجب است **مسئله** اگر بنده
 یا مرخص یا مسافر نماز جمعه در مصر بگزارد جمعه او اشد و
 ظهر ساقط گردد **مسئله** کسی که خارج مصر می باشد
 اگر اذان جمع می شنود بروی حضور جمعه لازم است
 مستلزم بنده و مرخص و مسافر اگر در جمعه امام گیرند
 روا باشد **مسئله** اگر جماعت مسافران در مصر نماز
 جمعه گزارند و در آنها مقیم کسی نباشد نزد امام عظمی
 صحیح باشد و نزد شافعی و احمد تا که چهل کس حرم مقیم
 صحیح نباشد جمعه روا نباشد **مسئله** غیر بنده

[illegible]

اگر پیش از جمعه ظهر گزارد ظهر او اشود با کراهت تحريم
 پستر اگر برای جمعه سعی کرد و امام از جمعه هنوز فارغ
 نشده بود و ظهر باطل شد پیش اگر جمعه را یافت بهتر و الا ظهر
 باز گزارد و نزد صاحبین هر اگر جمعه را در نیاید ظهر باطل نشود
مسئله مغذور و سجون را در روز جمعه نماز ظهر بجاست
 گزاردن مکروه است **مسئله** هر که امام را در جمعه در تشهد
 یا در سجود سهو دریافت و داخل نماز شد بعد سلام
 امام دو رکعت جمعه تمام کند و نزد **مسئله** اگر از رکعت ثانیه
 رکعت نیاخته است چهار رکعت ظهر بر همان تحریر تمام کند
مسئله چون جمعه را اذان اول گفته شود و سعی
 واجب گردد و بیع حرام شود و چون امام بر آید برای خطبه
 سخن گفتن و نماز گزاردن ممنوع باشد **مسئله** هر که
 از خطبه فارغ شود و چون امام **مسئله** هر که

اگر پیش از جمعه ظهر گزارد ظهر او اشود با کراهت تحريم
 پستر اگر برای جمعه سعی کرد و امام از جمعه هنوز فارغ
 نشده بود و ظهر باطل شد پیش اگر جمعه را یافت بهتر و الا ظهر
 باز گزارد و نزد صاحبین هر اگر جمعه را در نیاید ظهر باطل نشود
مسئله مغذور و سجون را در روز جمعه نماز ظهر بجاست
 گزاردن مکروه است **مسئله** هر که امام را در جمعه در تشهد
 یا در سجود سهو دریافت و داخل نماز شد بعد سلام
 امام دو رکعت جمعه تمام کند و نزد **مسئله** اگر از رکعت ثانیه
 رکعت نیاخته است چهار رکعت ظهر بر همان تحریر تمام کند
مسئله چون جمعه را اذان اول گفته شود و سعی
 واجب گردد و بیع حرام شود و چون امام بر آید برای خطبه
 سخن گفتن و نماز گزاردن ممنوع باشد **مسئله** هر که
 از خطبه فارغ شود و چون امام **مسئله** هر که

اگر پیش از جمعه ظهر گزارد ظهر او اشود با کراهت تحريم
 پستر اگر برای جمعه سعی کرد و امام از جمعه هنوز فارغ
 نشده بود و ظهر باطل شد پیش اگر جمعه را یافت بهتر و الا ظهر
 باز گزارد و نزد صاحبین هر اگر جمعه را در نیاید ظهر باطل نشود
مسئله مغذور و سجون را در روز جمعه نماز ظهر بجاست
 گزاردن مکروه است **مسئله** هر که امام را در جمعه در تشهد
 یا در سجود سهو دریافت و داخل نماز شد بعد سلام
 امام دو رکعت جمعه تمام کند و نزد **مسئله** اگر از رکعت ثانیه
 رکعت نیاخته است چهار رکعت ظهر بر همان تحریر تمام کند
مسئله چون جمعه را اذان اول گفته شود و سعی
 واجب گردد و بیع حرام شود و چون امام بر آید برای خطبه
 سخن گفتن و نماز گزاردن ممنوع باشد **مسئله** هر که
 از خطبه فارغ شود و چون امام **مسئله** هر که

اگر پیش از جمعه ظهر گزارد ظهر او اشود با کراهت تحريم
 پستر اگر برای جمعه سعی کرد و امام از جمعه هنوز فارغ
 نشده بود و ظهر باطل شد پیش اگر جمعه را یافت بهتر و الا ظهر
 باز گزارد و نزد صاحبین هر اگر جمعه را در نیاید ظهر باطل نشود
مسئله مغذور و سجون را در روز جمعه نماز ظهر بجاست
 گزاردن مکروه است **مسئله** هر که امام را در جمعه در تشهد
 یا در سجود سهو دریافت و داخل نماز شد بعد سلام
 امام دو رکعت جمعه تمام کند و نزد **مسئله** اگر از رکعت ثانیه
 رکعت نیاخته است چهار رکعت ظهر بر همان تحریر تمام کند
مسئله چون جمعه را اذان اول گفته شود و سعی
 واجب گردد و بیع حرام شود و چون امام بر آید برای خطبه
 سخن گفتن و نماز گزاردن ممنوع باشد **مسئله** هر که
 از خطبه فارغ شود و چون امام **مسئله** هر که

[illegible]

۱۷

سوم قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خوانند **مسئله** نماز عید را
شرائط و وجوب و ادای مثل نماز جمعه است مگر آنکه
خطبه در آن شرط نیست بلکه دو خطبه مثل جمعه بعد
نماز عید مسنون است در آن خطبه مناسب آن روز احکام
صدقه فطریا احکام اضمحیه و تکبیرات تشریق بیان کند

در نماز عید الفطر سنت است که اول خیری
 بخورد و صدقه فطر دهد و سواک کند و غسل کند و احسن
 ثیاب پوشد و خوشبو استعمال نماید و تکبیر گوید و آن
 بمصلتی رود لیکن جهر به تکبیر نه کند و چون آفتاب
 بلند شود و چشم خیرگی نماید از آن وقت تا پیش
 از زوال وقت نماز عیدین است و چون نماز عید
 خواند بعد تحریر در رکعت اولی سه تکبیر
 زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست بردارد و بعد
 تکبیرات شنا خواند و در رکعت دوم بعد قرائت پیش
 از رکوع سه تکبیر زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست
 بردارد و پستتر تکبیر رکوع گوید این تکبیر رکوع در نماز عید
 واجب است اگر فوت شود سجده سهوا لازم گردد و نماز
 عید اگر کسی همراه امام در دنیا بد آن را قضا نیست و اگر

مسئله روز عید الفطر سنت است که اول خیری

بخورد و صدقه فطر دهد و سواک کند و غسل کند و احسن
 ثیاب پوشد و خوشبو استعمال نماید و تکبیر گوید و آن
 بمصلتی رود لیکن جهر به تکبیر نه کند و چون آفتاب
 بلند شود و چشم خیرگی نماید از آن وقت تا پیش
 از زوال وقت نماز عیدین است و چون نماز عید
 خواند بعد تحریر در رکعت اولی سه تکبیر
 زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست بردارد و بعد
 تکبیرات شنا خواند و در رکعت دوم بعد قرائت پیش
 از رکوع سه تکبیر زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست
 بردارد و پستتر تکبیر رکوع گوید این تکبیر رکوع در نماز عید
 واجب است اگر فوت شود سجده سهوا لازم گردد و نماز
 عید اگر کسی همراه امام در دنیا بد آن را قضا نیست و اگر

در نماز عید الفطر سنت است که اول خیری
 بخورد و صدقه فطر دهد و سواک کند و غسل کند و احسن
 ثیاب پوشد و خوشبو استعمال نماید و تکبیر گوید و آن
 بمصلتی رود لیکن جهر به تکبیر نه کند و چون آفتاب
 بلند شود و چشم خیرگی نماید از آن وقت تا پیش
 از زوال وقت نماز عیدین است و چون نماز عید
 خواند بعد تحریر در رکعت اولی سه تکبیر
 زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست بردارد و بعد
 تکبیرات شنا خواند و در رکعت دوم بعد قرائت پیش
 از رکوع سه تکبیر زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست
 بردارد و پستتر تکبیر رکوع گوید این تکبیر رکوع در نماز عید
 واجب است اگر فوت شود سجده سهوا لازم گردد و نماز
 عید اگر کسی همراه امام در دنیا بد آن را قضا نیست و اگر

در نماز عید الفطر سنت است که اول خیری
 بخورد و صدقه فطر دهد و سواک کند و غسل کند و احسن
 ثیاب پوشد و خوشبو استعمال نماید و تکبیر گوید و آن
 بمصلتی رود لیکن جهر به تکبیر نه کند و چون آفتاب
 بلند شود و چشم خیرگی نماید از آن وقت تا پیش
 از زوال وقت نماز عیدین است و چون نماز عید
 خواند بعد تحریر در رکعت اولی سه تکبیر
 زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست بردارد و بعد
 تکبیرات شنا خواند و در رکعت دوم بعد قرائت پیش
 از رکوع سه تکبیر زوائد گوید و با هر تکبیر هر دو دست
 بردارد و پستتر تکبیر رکوع گوید این تکبیر رکوع در نماز عید
 واجب است اگر فوت شود سجده سهوا لازم گردد و نماز
 عید اگر کسی همراه امام در دنیا بد آن را قضا نیست و اگر

۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲

راه مصلی در عید اصحی بجهر سیفته باشد **مسئله**
 تکبیرات تشریق بعد هر نماز فرض که بجاعت گزارده شود
 بر مقیم بصر واجب است از صبح روز عرفه تا عصر روز
 عید نزد امام عظم و تا عصر تاریخ سیزدهم نزد صاحبین
 و قوی بر آنست و اگر زن یا مسافر افتد بمقیم کند بر آنهام
 تکبیر واجب شود بگوید یا رب یا از بلند الله اکبر الله
 اکبر لا اله الا الله فالله اکبر الله اکبر والله الحمد

قبل از نماز و بعد از آن
 اگر امام ترک کند تا هم مقتدی ترک نکند
 در نماز اول سنت قبل نماز فجر دو رکعت است سوره
 کافرون و اخلاص در آن خواند و پیش از نماز
 ظهر و جمعه چهار رکعت است بیست سلام و بعد ظهر
 دو رکعت است و بعد جمعه چهار رکعت است و
 نزد ابی یوسف سه شش رکعت و مستحب است
 که چهار رکعت بعد ظهر گزارد و سلام و پیش از نماز
 عصر دو رکعت یا چهار رکعت مستحب است و بعد نماز
 مغرب دو رکعت سنت است و بعد از آن شش
 رکعت دیگر مستحب است آن را اخلاصه الا و این
 گویند و بروایتی بعد نماز مغرب بیست رکعت آمده
 و پیش از عشا چهار رکعت مستحب است و بعد عشا دو
 رکعت سنت است و چهار رکعت دیگر مستحب است و بعد

فصل
 اگر امام ترک کند تا هم مقتدی ترک نکند
 در نماز اول سنت قبل نماز فجر دو رکعت است سوره
 کافرون و اخلاص در آن خواند و پیش از نماز
 ظهر و جمعه چهار رکعت است بیست سلام و بعد ظهر
 دو رکعت است و بعد جمعه چهار رکعت است و
 نزد ابی یوسف سه شش رکعت و مستحب است
 که چهار رکعت بعد ظهر گزارد و سلام و پیش از نماز
 عصر دو رکعت یا چهار رکعت مستحب است و بعد نماز
 مغرب دو رکعت سنت است و بعد از آن شش
 رکعت دیگر مستحب است آن را اخلاصه الا و این
 گویند و بروایتی بعد نماز مغرب بیست رکعت آمده
 و پیش از عشا چهار رکعت مستحب است و بعد عشا دو
 رکعت سنت است و چهار رکعت دیگر مستحب است و بعد

قبل از نماز و بعد از آن
 اگر امام ترک کند تا هم مقتدی ترک نکند
 در نماز اول سنت قبل نماز فجر دو رکعت است سوره
 کافرون و اخلاص در آن خواند و پیش از نماز
 ظهر و جمعه چهار رکعت است بیست سلام و بعد ظهر
 دو رکعت است و بعد جمعه چهار رکعت است و
 نزد ابی یوسف سه شش رکعت و مستحب است
 که چهار رکعت بعد ظهر گزارد و سلام و پیش از نماز
 عصر دو رکعت یا چهار رکعت مستحب است و بعد نماز
 مغرب دو رکعت سنت است و بعد از آن شش
 رکعت دیگر مستحب است آن را اخلاصه الا و این
 گویند و بروایتی بعد نماز مغرب بیست رکعت آمده
 و پیش از عشا چهار رکعت مستحب است و بعد عشا دو
 رکعت سنت است و چهار رکعت دیگر مستحب است و بعد

۴۴

فصل در بیان حدیثی که در آن آمده است
 که اگر امام ترک کند تا هم مقتدی ترک نکند
 در نماز اول سنت قبل نماز فجر دو رکعت است سوره
 کافرون و اخلاص در آن خواند و پیش از نماز
 ظهر و جمعه چهار رکعت است بیست سلام و بعد ظهر
 دو رکعت است و بعد جمعه چهار رکعت است و
 نزد ابی یوسف سه شش رکعت و مستحب است
 که چهار رکعت بعد ظهر گزارد و سلام و پیش از نماز
 عصر دو رکعت یا چهار رکعت مستحب است و بعد نماز
 مغرب دو رکعت سنت است و بعد از آن شش
 رکعت دیگر مستحب است آن را اخلاصه الا و این
 گویند و بروایتی بعد نماز مغرب بیست رکعت آمده
 و پیش از عشا چهار رکعت مستحب است و بعد عشا دو
 رکعت سنت است و چهار رکعت دیگر مستحب است و بعد

دو گانه و گاهی چهار گانه چهار گانه و گاهی مجموع بیک
 سلام و گاهی هر دو گانه یوضوی جدید و سواک خوانده
 و بعد هر دو گانه بخواب رفته و باز بیدار شده و طول قیام
 در تعجب بسیار میفرمود تا بحدیکه پایهای مبارک ورم کرده
 و منشق شده گاهی چهار رکعت گزارده در رکعت اولی
 سوره بقره و در ثانی سوره آل عمران و در ثالثه سوره
 نساء و در رابعه سوره مائده خوانده و بقدری قیام کرده
 همان قدر رکوع و همچنان قومه و همچنان سجود و همچنان
 جلسه ادا فرموده و گاهی در یک رکعت این چهار سوره
 جمع فرموده و حضرت عثمان رضی الله عنه در یک رکعت
 و تمام قرآن ختم کرده لیکن مستحب آنست که هر روز آن
 قدر بخواند که دوام بر آن توان کرد در ماهی یک
 ختم کند یا دو ختم یا سه ختم و اکثر صحابه در هفت شب

قدس سره
 در بیان
 سوره بقره
 در بیان
 سوره آل عمران
 در بیان
 سوره نساء
 در بیان
 سوره مائده

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغِيثُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ
 بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ
 فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ
 وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ
 أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَعَاقِبَةِ أَمْرِي
 فَتَقْدِرْهُ وَتَيَسِّرْهُ لِي تُبَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ
 تَعْلَمُ أَنَّهُ شَرٌّ لِي فِي دِينِي أَوْ دُنْيَايَ أَوْ عَاقِبَةِ
 أَمْرِي فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ
 وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَاضِي بِهِ
 نماز تو بچه اگر معصیتی سرزند باید که زود
 وضو کند و دو گانه نماز گزارد و استغفار
 کند و از آن معصیت توبه کند و برگزشته ندانست
 کشد و آینده عزم بکند که باز مرتکب آن نشوم

این است که در نماز اگر کسی را حاجتی پیش آید و وضو کند و دو رکعت نماز گزارد و حمد و صلوة گفته این دعا بخواند
 لا اله الا الله العظیم الکی یمسحک الله رب العالمین
 اسئلك موجبات رحمتک وعزائم مغیرتک
 والغنیمة من کل بر و العیضة من کل ذنب و
 السلامة من کل اثم لا تدع لی ذنب الا غفرت له
 ولا هم الا فزجت له ولا دینا الا قضیت له و
 لا حاجة من دوائی الدنیا والاخری
 لك ربنا الا قضیتها یا ارحم الراحمین
 نماز تسبیح صلوة التسبیح برای مغفرت
 جمیع ذنوب صغیره و کبیره خطا و عیسا و علانیه
 در حدیث آمده پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم عم خود

نماز حاجت اگر او را حاجتی پیش آید وضو کند
 و دو رکعت نماز گزارد و حمد و صلوة گفته این دعا بخواند
 لا اله الا الله العظیم الکی یمسحک الله رب العالمین
 اسئلك موجبات رحمتک وعزائم مغیرتک
 والغنیمة من کل بر و العیضة من کل ذنب و
 السلامة من کل اثم لا تدع لی ذنب الا غفرت له
 ولا هم الا فزجت له ولا دینا الا قضیت له و
 لا حاجة من دوائی الدنیا والاخری
 لك ربنا الا قضیتها یا ارحم الراحمین
نماز تسبیح صلوة التسبیح برای مغفرت
 جمیع ذنوب صغیره و کبیره خطا و عیسا و علانیه
 در حدیث آمده پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم عم خود

سلامت از هر بیماری را می دهد و اگر کسی را حاجتی باشد و وضو کند و دو رکعت نماز گزارد و حمد و صلوة گفته این دعا بخواند
 لا اله الا الله العظیم الکی یمسحک الله رب العالمین
 اسئلك موجبات رحمتک وعزائم مغیرتک
 والغنیمة من کل بر و العیضة من کل ذنب و
 السلامة من کل اثم لا تدع لی ذنب الا غفرت له
 ولا هم الا فزجت له ولا دینا الا قضیت له و
 لا حاجة من دوائی الدنیا والاخری
 لك ربنا الا قضیتها یا ارحم الراحمین
 نماز تسبیح صلوة التسبیح برای مغفرت
 جمیع ذنوب صغیره و کبیره خطا و عیسا و علانیه
 در حدیث آمده پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم عم خود

این دعا را در هر روز بخواند و اگر حاجتی داشته باشد و وضو کند و دو رکعت نماز گزارد و حمد و صلوة گفته این دعا بخواند
 لا اله الا الله العظیم الکی یمسحک الله رب العالمین
 اسئلك موجبات رحمتک وعزائم مغیرتک
 والغنیمة من کل بر و العیضة من کل ذنب و
 السلامة من کل اثم لا تدع لی ذنب الا غفرت له
 ولا هم الا فزجت له ولا دینا الا قضیت له و
 لا حاجة من دوائی الدنیا والاخری
 لك ربنا الا قضیتها یا ارحم الراحمین
 نماز تسبیح صلوة التسبیح برای مغفرت
 جمیع ذنوب صغیره و کبیره خطا و عیسا و علانیه
 در حدیث آمده پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم عم خود

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

عباس را رضی اللہ عنہ آموخته بود چهار رکعت
 در هر رکعت بعد قرائت پاترود بار سبحان الله
 والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر خواند
 در رکوع ده بار و در قومه ده بار و در سجده ده بار و در
 سجده دوم ده بار و در سجده دوم ده بار و بعد از سجده دوم
 نشسته ده بار پس در هر رکعت هفتاد و پنج بار و
 در چهار رکعت سه صد بار بخواند اگر مستدر
 داشته باشد این نماز هر روز خوانده باشد و اگر نه
 در هفته یک بار و الا در ماهی یک بار و الا در سال
 یک بار و الا در تمام عمر یک بار و بهتر آن است
 که در چهار رکعت از مسجات چهار سوره خواند و
 مسجات هفت سوره است سوره بنی اسرائیل
 و حدید و حشر و صف و جمعه و تغابن و اعلی

در هر رکعت بعد قرائت پاترود بار سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر خواند
 در رکوع ده بار و در قومه ده بار و در سجده ده بار و در سجده دوم ده بار و در سجده دوم ده بار و بعد از سجده دوم نشسته ده بار پس در هر رکعت هفتاد و پنج بار و در چهار رکعت سه صد بار بخواند اگر مستدر داشته باشد این نماز هر روز خوانده باشد و اگر نه در هفته یک بار و الا در ماهی یک بار و الا در سال یک بار و الا در تمام عمر یک بار و بهتر آن است که در چهار رکعت از مسجات چهار سوره خواند و مسجات هفت سوره است سوره بنی اسرائیل و حدید و حشر و صف و جمعه و تغابن و اعلی

در هر رکعت بعد قرائت پاترود بار سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر خواند
 در رکوع ده بار و در قومه ده بار و در سجده ده بار و در سجده دوم ده بار و در سجده دوم ده بار و بعد از سجده دوم نشسته ده بار پس در هر رکعت هفتاد و پنج بار و در چهار رکعت سه صد بار بخواند اگر مستدر داشته باشد این نماز هر روز خوانده باشد و اگر نه در هفته یک بار و الا در ماهی یک بار و الا در سال یک بار و الا در تمام عمر یک بار و بهتر آن است که در چهار رکعت از مسجات چهار سوره خواند و مسجات هفت سوره است سوره بنی اسرائیل و حدید و حشر و صف و جمعه و تغابن و اعلی

[illegible][illegible][illegible][illegible]

کراهی است که نماز است
 قضا کرده شود چنانکه
 که احتیاطاً قضا کند
 نافذ است و گفته اند
 علم شنیدیم که چهار رکعت
 کرده کراهی اگر درین
 اول یا نسیل آن فاسد
 باشد و بعد از آن
 اگر چه نیست چنانکه
 قضا کند و گاه فضا کند

دو گانه قضا کند و نزد امام ابی یوسف اگر نیست
 چهار گانه کرده بود و پیش از قعدۀ اولی فاسد کرده
 چهار رکعت قضا کند و همین خلاف است و آنکه
 چهار رکعت نفل گزارد و در هر چهار رکعت
 قرائت ترک کند یا در یک رکعت از شفعۀ ثانیة
 قرائت کند و پس و اگر قرائت کرد در دو رکعت
 اولین فقط یا در دو رکعت آخرین فقط یا ترک کرد
 قرائت در یک رکعت از اولین یا در یک رکعت از
 آخرین درین چهار صورت باتفاق دو گانه قضا کند
 و اگر قرائت کرد در یک رکعت از اولین غیر آن یا در یک
 از اولین یکی از آخرین درین دو صورت نزد محمد
 دو گانه قضا کند و نزد شافعی چهار گانه و از ترک کردن قعدۀ
 اولی نزد محمد نماز باطل شود و نزد شافعی باطل نشود

المعز یک نماز است
 کراهی است که نماز است
 و بعد از آن
 قضا کند و گاه فضا کند
 قضا کرده شود چنانکه
 که احتیاطاً قضا کند
 نافذ است و گفته اند
 علم شنیدیم که چهار رکعت
 کرده کراهی اگر درین
 اول یا نسیل آن فاسد
 باشد و بعد از آن
 اگر چه نیست چنانکه
 قضا کند و گاه فضا کند

۳۴

المعز یک نماز است
 کراهی است که نماز است
 و بعد از آن
 قضا کند و گاه فضا کند
 قضا کرده شود چنانکه
 که احتیاطاً قضا کند
 نافذ است و گفته اند
 علم شنیدیم که چهار رکعت
 کرده کراهی اگر درین
 اول یا نسیل آن فاسد
 باشد و بعد از آن
 اگر چه نیست چنانکه
 قضا کند و گاه فضا کند

مسائل آنست که اصل حق
بسیب بزرگ وزارت بودالی بیعت
نموده ای من از بزرگان و اشرافان
وقت کین زمان است
متعلق صفحه باز شود و در تمام
وزارت و در هر قسمت از آن

مبدول احکام ترک قرائت در رکعات نوافل چهارگانه غیر مکرر علامت قرائت
و سخ علامت خالی بودن رکعت از ان

کوفت	اول	کوفت دوم	کوفت سوم	کوفت چهارم	بیان لزوم تضای رنگات
۱	خ	خ	خ	خ	اولین و طرین چهار نزدایی کوفت ۴
۲	خ	خ	ق	خ	اولین و طرین چهار نزدایی کوفت ۴
۳	خ	خ	خ	ق	اولین و طرین چهار نزدایی کوفت ۴
۴	ق	ق	خ	خ	آخرین بالا جماع
۵	خ	خ	ق	ق	اولین بالا جماع
۶	خ	ق	ق	ق	اولین بالا جماع
۷	ق	ق	خ	ق	آخرین بالا جماع
۸	ق	ق	ق	خ	آخرین بالا جماع

درین صورتها می گاه قضای خود را می کشد باید که در آن فی الدر المختار و علیہ الفتاوی

۱۰	ق	خ	خ	خ	هر چهار نزد شصین اولین نزد امام محمد
۱۱	خ	ق	خ	خ	هر چهار نزد شصین اولین نزد امام محمد
۱۲	ق	خ	ق	خ	هر چهار نزد شصین اولین نزد امام محمد
۱۳	خ	ق	خ	ق	هر چهار نزد شصین اولین نزد امام محمد
۱۴	ق	خ	خ	ق	هر چهار نزد شصین اولین نزد امام محمد
۱۵	خ	ق	ق	خ	هر چهار نزد شصین اولین نزد امام محمد

درین صورتهاے شش گانه قضاے چهار رکعت باید کرا

سے الوداع المختار و علیہ الفتوح

[illegible][illegible]

فصل سجده تلاوت واجب شود بر کسی که آیت سجده بخواند یا بشنود اگر چه قصد شنیدن نکرده باشد مسئله از خواندن امام اگر چه آهسته خواند بر مقتدی سجده واجب شود و از خواندن مقتدی بر کسی واجب نشود مگر بر کسی که خارج نماز باشد و از او بشنود و همچنین کسی که در رکوع یا سجده یا قومه یا جلوسه سجده خوانده یا کسی که از کسی خارج نماز آید سجده خواند و مصلی شنید بعد نماز سجده کند و اگر در نماز آن سجده کند روا نباشد لیکن نماز باطل نشود مسئله اگر امام آید سجده خواند و کسی خارج نماز آن را بشنید پیشتر آن امام اقتدا کرد اگر پیش از

فصل سجده تلاوت واجب شود بر کسی که آیت سجده بخواند یا بشنود اگر چه قصد شنیدن نکرده باشد مسئله از خواندن امام اگر چه آهسته خواند بر مقتدی سجده واجب شود و از خواندن مقتدی بر کسی واجب نشود مگر بر کسی که خارج نماز باشد و از او بشنود و همچنین کسی که در رکوع یا سجده یا قومه یا جلوسه سجده خوانده یا کسی که از کسی خارج نماز آید سجده خواند و مصلی شنید بعد نماز سجده کند و اگر در نماز آن سجده کند روا نباشد لیکن نماز باطل نشود مسئله اگر امام آید سجده خواند و کسی خارج نماز آن را بشنید پیشتر آن امام اقتدا کرد اگر پیش از

فصل سجده تلاوت واجب شود بر کسی که آیت سجده بخواند یا بشنود اگر چه قصد شنیدن نکرده باشد مسئله از خواندن امام اگر چه آهسته خواند بر مقتدی سجده واجب شود و از خواندن مقتدی بر کسی واجب نشود مگر بر کسی که خارج نماز باشد و از او بشنود و همچنین کسی که در رکوع یا سجده یا قومه یا جلوسه سجده خوانده یا کسی که از کسی خارج نماز آید سجده خواند و مصلی شنید بعد نماز سجده کند و اگر در نماز آن سجده کند روا نباشد لیکن نماز باطل نشود مسئله اگر امام آید سجده خواند و کسی خارج نماز آن را بشنید پیشتر آن امام اقتدا کرد اگر پیش از

فصل سجده تلاوت واجب شود بر کسی که آیت سجده بخواند یا بشنود اگر چه قصد شنیدن نکرده باشد مسئله از خواندن امام اگر چه آهسته خواند بر مقتدی سجده واجب شود و از خواندن مقتدی بر کسی واجب نشود مگر بر کسی که خارج نماز باشد و از او بشنود و همچنین کسی که در رکوع یا سجده یا قومه یا جلوسه سجده خوانده یا کسی که از کسی خارج نماز آید سجده خواند و مصلی شنید بعد نماز سجده کند و اگر در نماز آن سجده کند روا نباشد لیکن نماز باطل نشود مسئله اگر امام آید سجده خواند و کسی خارج نماز آن را بشنید پیشتر آن امام اقتدا کرد اگر پیش از

اینکه در وقت غسل و کفن وادون و نماز جنازه خواندن و دفن کردن فرض کفایت است و بدون غسل و کفن نماز جنازه صحیح نیست ^{بر بزرگان مسلمین} **مسئله** برای امامت نماز جنازه پادشاه اولی است پستتر قاضی پستتر امام محله پستتر ولی میت اقرب پس اقرب لیکن پدر میت برای امامت از پسرش اولی است **مسئله** نماز جنازه چهار تکبیر است بعد تکبیر اولی **سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ** تا آخر خوانند نزد امام عظمی **سُورَةُ فاتحه** خواندن در نماز جنازه مشروع نیست و اکثر علما بر آنند که فاتحه هم بخوانند و بعد تکبیر دوم درود بر پیغمبر صلی الله علیه و سلم خوانند و بعد سوم برای میت و جمیع مسلمانان دعا خوانند **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُتَّيِّبِينَ** و **مَتَّيِّبِينَ** تا **إِنِّي أَعُوذُ بِكَ** و بر جنازه طفل بخوانند

کفایت است و عند الضرورة هر چه بهم رسد **مسئله** مرده مسلمان را غسل و کفن وادون و نماز جنازه خواندن و دفن کردن فرض کفایت است و بدون غسل و کفن نماز جنازه صحیح نیست ^{بر بزرگان مسلمین} **مسئله** برای امامت نماز جنازه پادشاه اولی است پستتر قاضی پستتر امام محله پستتر ولی میت اقرب پس اقرب لیکن پدر میت برای امامت از پسرش اولی است **مسئله** نماز جنازه چهار تکبیر است بعد تکبیر اولی **سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ** تا آخر خوانند نزد امام عظمی **سُورَةُ فاتحه** خواندن در نماز جنازه مشروع نیست و اکثر علما بر آنند که فاتحه هم بخوانند و بعد تکبیر دوم درود بر پیغمبر صلی الله علیه و سلم خوانند و بعد سوم برای میت و جمیع مسلمانان دعا خوانند **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُتَّيِّبِينَ** و **مَتَّيِّبِينَ** تا **إِنِّي أَعُوذُ بِكَ** و بر جنازه طفل بخوانند

۹۳

اینکه در وقت غسل و کفن وادون و نماز جنازه خواندن و دفن کردن فرض کفایت است و بدون غسل و کفن نماز جنازه صحیح نیست ^{بر بزرگان مسلمین} **مسئله** برای امامت نماز جنازه پادشاه اولی است پستتر قاضی پستتر امام محله پستتر ولی میت اقرب پس اقرب لیکن پدر میت برای امامت از پسرش اولی است **مسئله** نماز جنازه چهار تکبیر است بعد تکبیر اولی **سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ** تا آخر خوانند نزد امام عظمی **سُورَةُ فاتحه** خواندن در نماز جنازه مشروع نیست و اکثر علما بر آنند که فاتحه هم بخوانند و بعد تکبیر دوم درود بر پیغمبر صلی الله علیه و سلم خوانند و بعد سوم برای میت و جمیع مسلمانان دعا خوانند **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُتَّيِّبِينَ** و **مَتَّيِّبِينَ** تا **إِنِّي أَعُوذُ بِكَ** و بر جنازه طفل بخوانند

اینکه در وقت غسل و کفن وادون و نماز جنازه خواندن و دفن کردن فرض کفایت است و بدون غسل و کفن نماز جنازه صحیح نیست ^{بر بزرگان مسلمین} **مسئله** برای امامت نماز جنازه پادشاه اولی است پستتر قاضی پستتر امام محله پستتر ولی میت اقرب پس اقرب لیکن پدر میت برای امامت از پسرش اولی است **مسئله** نماز جنازه چهار تکبیر است بعد تکبیر اولی **سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ** تا آخر خوانند نزد امام عظمی **سُورَةُ فاتحه** خواندن در نماز جنازه مشروع نیست و اکثر علما بر آنند که فاتحه هم بخوانند و بعد تکبیر دوم درود بر پیغمبر صلی الله علیه و سلم خوانند و بعد سوم برای میت و جمیع مسلمانان دعا خوانند **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُتَّيِّبِينَ** و **مَتَّيِّبِينَ** تا **إِنِّي أَعُوذُ بِكَ** و بر جنازه طفل بخوانند

و در بار چه بدنش دین باید کرد لیکن بروی نماز باید خواند
 و اگر این شرط نیافته شد و ظلماً کشته شد اگر چه
 ثواب شهادت یابد لیکن غسل و کفن داده شود و
 اگر در حد یا قصاص کشته شد شهید نیست غسل
 داده شود و بروی نماز خوانده شود و اگر قاطع طریق
 یا با غی کشته شد غسل داده شود و نماز بروی نخوانده شود
 فصل در ماتم اگر زنی را شوهر فوت شود بروی
 ماتم کردن تا چهار ماه و ده روز ایام عدت واجب
 است زینت نکند و پوشیدن پارچه معصفر و
 زعفرانی و استعمال خوشبو و روغن و سرمه و خنا
 ترک کند مگر بعد از آن خانه شوهر بر نیاید مگر روزانه
 برای ضرورت و شبانه همانجا باشد مگر در صورتیکه

۹۶

و در بار چه بدنش دین باید کرد لیکن بروی نماز باید خواند
 و اگر این شرط نیافته شد و ظلماً کشته شد اگر چه
 ثواب شهادت یابد لیکن غسل و کفن داده شود و
 اگر در حد یا قصاص کشته شد شهید نیست غسل
 داده شود و بروی نماز خوانده شود و اگر قاطع طریق
 یا با غی کشته شد غسل داده شود و نماز بروی نخوانده شود
 فصل در ماتم اگر زنی را شوهر فوت شود بروی
 ماتم کردن تا چهار ماه و ده روز ایام عدت واجب
 است زینت نکند و پوشیدن پارچه معصفر و
 زعفرانی و استعمال خوشبو و روغن و سرمه و خنا
 ترک کند مگر بعد از آن خانه شوهر بر نیاید مگر روزانه
 برای ضرورت و شبانه همانجا باشد مگر در صورتیکه

و در بار چه بدنش دین باید کرد لیکن بروی نماز باید خواند
 و اگر این شرط نیافته شد و ظلماً کشته شد اگر چه
 ثواب شهادت یابد لیکن غسل و کفن داده شود و
 اگر در حد یا قصاص کشته شد شهید نیست غسل
 داده شود و بروی نماز خوانده شود و اگر قاطع طریق
 یا با غی کشته شد غسل داده شود و نماز بروی نخوانده شود
 فصل در ماتم اگر زنی را شوهر فوت شود بروی
 ماتم کردن تا چهار ماه و ده روز ایام عدت واجب
 است زینت نکند و پوشیدن پارچه معصفر و
 زعفرانی و استعمال خوشبو و روغن و سرمه و خنا
 ترک کند مگر بعد از آن خانه شوهر بر نیاید مگر روزانه
 برای ضرورت و شبانه همانجا باشد مگر در صورتیکه

موسسه عالی ادبی و فقهی علامه آیت الله العظمی بروجردی
تأسیس و تدوین: آیت الله العظمی بروجردی
محل استقرار: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰
شماره ثبت: ۱۳۸۴/۱۰۰/۱۰۰

بجبر از خانه بدر کرده شود یا خانه منهدم شود یا خوف
کند بنفس یا بر مال خود و اگر سوای شوهر دیگری
از اقربای زن فوت شود سه روز ماتم کردن جائز
است و زیاده از سه روز حرامست مسئله غم کردن
بدل و گریستن از چشم بر مرده جائزست و آواز بلند کردن
در گریه و نوحه کردن و گریان چاک کردن و بر سر زدن
حرامست مسئله اکثر احادیث صحاح دلالت
دارند بر آنکه میت بسبب نوحه کردن اهل او عذاب
کرده میشود و درین باب علماء اقوال مختلف اند
و مختار نیز و فقیر آنست که اگر مرده در حالت حیات
خود بنوحه عادت داشته باشد یا بدان وصیت
کرده باشد یا بدان راضی باشد یا میدانست که اهل
من بر من نوحه خواهند کرد و آنها را از آن

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

منع نکرده درین صورتها میت عذاب کرده شود نبوده
اهل او و الا عذاب نکرده شود و مسئله سنت آنست
که در مصیبت **إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ** گوید و صبر کند
مسئله طعام فرستادن برای اهل میت روز مصیبت
سنت است **فصل** زیارت قبور مردان را جائز است نه
زنان را و سنت آنست که در مقابر رفته گوید **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ**
يَا أَهْلَ الْقُبُورِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُحْسِنِينَ أَنْتُمْ لَنَا
سَلَفٌ وَنَحْنُ لَكُمْ تَبِعٌ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ
لَا حَقُّنَ يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَخِرِينَ
أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ يَفِضُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَيَرْحَمُنَا
اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ از امیرالمومنین علی رضی الله عنه روایت
از پیغمبر علیه الصلوة والسلام که هر که بر مقابر گذرد و
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ یازده بار خواند بر دکان بخشد

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کودہ باشد که
عصر
عصب
قوله
الحیط ۱۲
ثابت لاجن
فی العالم
کرم
بودی که
علا لاجن
کرم
و آن ملک
ایمان و

مسئله زکوة در مال صبی و مجنون واجب نشود و نزدانی ^{حنفیه}
و نزد ائمه ثلاثه واجب نشود و والی از طرف او ادا کند
مسئله در مال ضامن یعنی مالیکه گم شده باشد یا در دین یا
افتاده باشد یا کسی غصب کرده باشد و بران شهود
نباشند یا در صحرا مدفون بود و مکانش فراموش شده باشد
یا دین باشد بر کسی و مدیون مسکرا باشد و شهود بران
نباشند یا پادشاه یا مانند آن یعنی کسیکه فریاد او نزد
دیگری ممکن نباشد بمصادره گرفته باشند درین چنین
مال زکوة واجب نیست و اگر این مال باز بدست آید ^{یعنی بقسم ۱۲}
بابت ایام گذشته زکوة واجب نشود و اگر دین باشد
بر مستر اگر چه مفلس باشد یا بران دین شهود باشد
یا در علم قاضی باشد یا در خانه مدفون باشد و مکان
آن فراموش شده باشد درین چنین مال زکوة

[illegible][illegible]

واجب است بابت ایام گذشته نیز مسئله
 دین هرگاه وصول شود زکوة آن داده شود و اگر دین
 بدل تجارت باشد بعد قبض چهل درم زکوة دهد و اگر دین
 بدل مال باشد نه بابت تجارت مثل ضمان مغضوب
 زکوة آن بعد قبض نصاب داده شود و اگر دین بدل
 غیر مال باشد چون مهر و بدل خلع و مانند آن بعد قبض
 مال نصاب و گذشته سال زکوة داده شود و اگر دین مال
 و نزد صاحبین در آنچه قبض کند مطلقا زکوة آن دهد مگر
 دین و ارش جنایت و بدل کتابت این را بعد
 قبض نصاب و گذشته سال بران زکوة دهد مسئله
 برای ادای زکوة نیست وقت ادایا وقت جدا کردن
 قدر زکوة از دیگر مال شرط است مسئله اگر بدون
 نیست زکوة تمام مال را صدقه کرد زکوة شاقط شود

بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته

بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته

بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته

بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته

بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته
 بابت ایام گذشته ایام گذشته ایام گذشته

انصاب اعتبار کرده شود و مستحق فقیر مرعی داشته شود
 و نزد صاحبین رج باعتبار اجز انصاب کامل کرده میشود
 پس اگر صد درم سیم و ده مثقال زر باشد با تفنق
 زکوة واجب شود و اگر صد درم سیم و پنج مثقال
 زر باشد و قیمت پنج مثقال زر برابر صد درم است
 زکوة نزد امام اعظم رج واجب شود نه نزد صاحبین رج
مسئله اگر زریا نقره مغشوش باشد حکم زرو نقره
 خالص دارد اگر غش در آن مغلوب باشد و اگر
 غش غالب باشد حکم عروض دارد و قسم دوم از
 مال نامی مال تجارت است مسئله هر مال که به نیت
 تجارت خریده شود در آن زکوة واجب میشود و اگر کسی
 او را بخشیده باشد یا وصیت کرده باشد یا زن را
 در مهر مالی بدست آمده باشد یا مرد را در خلع یا صلح

۱۰۵

این کتاب در بیان احکام زکوة و انصاب و سایر مسائل فقهیه است
 و در هر باب مسائل و جوابات آن را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است

و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است

و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است
 و در بعضی بابها نیز مسائل و جوابات دیگر را درج کرده است

از قصاص مال بدست آمده باشد و وقت مالک
شدن نیت تجارت کرد و نزد ابی یوسف و ان زکوة
واجب نشود نه نزد محمد ^{مسئله} اگر در سیرت های پیش از این
اگر چه وقت مردن موثر نیت تجارت کرد مال تجارت
نشود و زکوة در ان باتفاق واجب نشود ^{مسئله} اگر
غلامی را برای تجارت خرید کرد ^{اگر وقت تجارت} پسترنیت استخدام
کرد مال تجارت مانند و اگر برای استخدام خریده
کرد پسترنیت تجارت کرد مال تجارت نشود و تا که
آن را بفروشد ^{مسئله} مال تجارت را بر یا سهم
و رانچه نفع فقر باشد قیمت کرده شود پس اگر بمقدار
نصاب یکی از هر دو جنس رسد چنانچه آن در زکوة
اداکند ^{مستم سوم} از مال نامی سوا ائم اند یعنی شته ان
یا گاو ان یا بز یا مخلوط نرو ماده که اکثر سال بر چریدن

و در صحت کفایت کنند و همچنین گنگنه اسپان تفصیل
 انصاب اجناس سوا هم و قدر واجب آن طول دارد
 و درین دیار این اموال بقدر وجوب کوة نمی باشد
 لهذا مسائل زکوة آن مذکور نکرده شد و همچنین احکام
 عشره زین عشری که درین دیار نیست و مسائل عاشر
 که بر طرق و شوارع باشد مذکور نکرده شد **مسئله**
 اگر مسلمان یا ذمی کان اذ ذریا نقره یا آهن یا مس
 یا مانند آن در صحرا یافت پنجم حصه ازان گرفته شود
 و چهار حصه یا بنده راست اگر زمین ملوک کسی نیست
 و اگر ملوک است چهار حصه مالک راست و اگر در خانه خود
 یافت نزد امام اعظم و در آن خمس واجب نیست
 و نزد صاحبین واجب است و اگر در زمین ذریعتی خود
 یافت در آن دو روایت است **مسئله** اگر گنجی یافت اگر

این کتاب در بیان احکام و فروع دین است و در بیان احکام و فروع دین است و در بیان احکام و فروع دین است

و در بیان احکام و فروع دین است و در بیان احکام و فروع دین است و در بیان احکام و فروع دین است

و در بیان احکام و فروع دین است و در بیان احکام و فروع دین است و در بیان احکام و فروع دین است

و کافر راند و پستی هاشم و موالی آنها راند مگر صدقه فضل
 و در بنای مسجد و کفن میت و ادای قرض میت خرج
 نکند و بنده غنی و پسر صغیر غنی راند **مسئله** اگر
 مصرف زکوة لمان کرده زکوة داد و پسر ظاهری بود که غنی بود
 یا هاشمی یا کافر یا پدر یا پسر زکوة دهند نزد امام عظیم رح
 اعاده آن لازم نیست و نزد ابی یوسف **مسئله** اگر اعاده
 لازم است و اگر ظاهر شد که بنده یا مکتوب او بود
 اعاده لازم است **مسئله** مستحب آنست که یک
 فقیر را آن قدر دهد که در آن روز محتاج سوال نباشد
مسئله مقدار نصاب یا اکثر بیک فقیر غیر لیون و ادن
 یا از شهری بشهری دیگر مال زکوة فرستادن مکروه است
 مگر وقتی که قریب و یا محتاج تر در شهری دیگر باشد **مسئله**
 هر که اذیت یک روز میسر باشد او را سوال نباید کرد

و کافر راند و پستی هاشم و موالی آنها راند مگر صدقه فضل
 و در بنای مسجد و کفن میت و ادای قرض میت خرج
 نکند و بنده غنی و پسر صغیر غنی راند **مسئله** اگر
 مصرف زکوة لمان کرده زکوة داد و پسر ظاهری بود که غنی بود
 یا هاشمی یا کافر یا پدر یا پسر زکوة دهند نزد امام عظیم رح
 اعاده آن لازم نیست و نزد ابی یوسف **مسئله** اگر اعاده
 لازم است و اگر ظاهر شد که بنده یا مکتوب او بود
 اعاده لازم است **مسئله** مستحب آنست که یک
 فقیر را آن قدر دهد که در آن روز محتاج سوال نباشد
مسئله مقدار نصاب یا اکثر بیک فقیر غیر لیون و ادن
 یا از شهری بشهری دیگر مال زکوة فرستادن مکروه است
 مگر وقتی که قریب و یا محتاج تر در شهری دیگر باشد **مسئله**
 هر که اذیت یک روز میسر باشد او را سوال نباید کرد

۱۰۹

و کافر راند و پستی هاشم و موالی آنها راند مگر صدقه فضل
 و در بنای مسجد و کفن میت و ادای قرض میت خرج
 نکند و بنده غنی و پسر صغیر غنی راند **مسئله** اگر
 مصرف زکوة لمان کرده زکوة داد و پسر ظاهری بود که غنی بود
 یا هاشمی یا کافر یا پدر یا پسر زکوة دهند نزد امام عظیم رح
 اعاده آن لازم نیست و نزد ابی یوسف **مسئله** اگر اعاده
 لازم است و اگر ظاهر شد که بنده یا مکتوب او بود
 اعاده لازم است **مسئله** مستحب آنست که یک
 فقیر را آن قدر دهد که در آن روز محتاج سوال نباشد
مسئله مقدار نصاب یا اکثر بیک فقیر غیر لیون و ادن
 یا از شهری بشهری دیگر مال زکوة فرستادن مکروه است
 مگر وقتی که قریب و یا محتاج تر در شهری دیگر باشد **مسئله**
 هر که اذیت یک روز میسر باشد او را سوال نباید کرد

و کافر راند و پستی هاشم و موالی آنها راند مگر صدقه فضل
 و در بنای مسجد و کفن میت و ادای قرض میت خرج
 نکند و بنده غنی و پسر صغیر غنی راند **مسئله** اگر
 مصرف زکوة لمان کرده زکوة داد و پسر ظاهری بود که غنی بود
 یا هاشمی یا کافر یا پدر یا پسر زکوة دهند نزد امام عظیم رح
 اعاده آن لازم نیست و نزد ابی یوسف **مسئله** اگر اعاده
 لازم است و اگر ظاهر شد که بنده یا مکتوب او بود
 اعاده لازم است **مسئله** مستحب آنست که یک
 فقیر را آن قدر دهد که در آن روز محتاج سوال نباشد
مسئله مقدار نصاب یا اکثر بیک فقیر غیر لیون و ادن
 یا از شهری بشهری دیگر مال زکوة فرستادن مکروه است
 مگر وقتی که قریب و یا محتاج تر در شهری دیگر باشد **مسئله**
 هر که اذیت یک روز میسر باشد او را سوال نباید کرد

فصل صدقه فطر واجب است بر هر مسلم که مالک نصاب باشد و آن نصاب فاضل باشد از دیون و حوائج اصلیه و نامی بودن نصاب شرط نیست و بر مالک اینچنین نصاب گرفتن صدقه حرام است صدقه فطر از نفس خود دهد و فرزندان صغیر خود اگر مالک نصاب نباشند و اگر باشند از مال آنها داده شود و از بندگان خدمتی خود بدهد نه از بندگان تجارتی اگر چه بنده مذکور ^{کصدقه شان زکوة است ۱۳} یا ام ولد باشد نه از زوجه و فرزندان بالغ خود و مکاتب خود و نه از بنده گر خسته مگر بعد از آمدن ^{یا منصوب ۱۴} و اگر یک بنده یا چند بنده در چند کس مشترک باشند نزد امام اعظم صدقه فطر آن بنده بر کسی واجب نشود ^{مسئله} صدقه فطر واجب می شود

وعلما له
كلما في التماسه في حق بابا شيخنا
واصل شوكره كما تقر في شيخنا
ومن هذا حاله انما هو
لا يجوز لان الحق له
لا نقول عليه السلام
الاستغفار يا مولانا
الاولى في حقنا
وإذ ان يفتقر
في صيغته
في حقنا

بطلوع فجر روز عید پس سیکه پیش از صبح عید برود
 یا بعد صبح زائیده شد و یا اسلام آورد صدقه آن
 واجب نشود و پیشتر از عید هم او ای صدقه فطر
 جائزست لیکن سنون آنست که پیش از خروج
 بمصلی ادا کند اگر روز عید صدقه فطر او انکرو هرگاه خواهد
 قضا کند مسلم مقدار صدقه فطر نصف صاع است
 از گندم یا آرد گندم یا ستوی گندم یا یک صاع است
 از خرما یا جو و شش مثل گندم است نزد امام عظم
 و مثل جو نزد صاحبین صاع ظرفی باشد که در آن
 رطل از عدس یا ماش یا مانند آن گنجد و نزد
 ابی یوسف ربع رطل و ثلث رطل و رطل سب
 استار باشد هر استار چهار و نیم مثقال پس بوزن
 یک رطل برابر سی و شش رویه سکه دهلست

بسم الله الرحمن الرحيم
 این کتاب در بیان احکام و فرائض و عبادت و اخلاق و سایر امور دینی و دنیوی است که در این کتاب مذکور است و این کتاب در بیان احکام و فرائض و عبادت و اخلاق و سایر امور دینی و دنیوی است که در این کتاب مذکور است

نه کفارت و همچنین اگر در رمضان نه نیت روزه کرده
 نه نیت افطار و هیچ از مفطرات صوم از بوقوع نیا
 قضا واجب نشود نه کفارت و اگر در رمضان نیت
 روزه نکرد و طعام خورد و نزد امام اعظم کفارت
 واجب نشود و نزد صاحبین رحم واجب شود و اگر روزه
 را فراموش کرد و در حالت فراموشی طعام یا آب خورد
 یا جماع کرد و روزه فاسد نشود و قضا واجب نگردد و
 همچنین احتلام و انزال بنظر شهوت و روغن بر بدن
 مالیدن و سرمه در چشم کشیدن و غیبت کسی کردن
 و حجامت کردن و بقیصدقی آمدن اگر چه کثیر باشد
 و بقیصدقی اندک کردن و آب در گوش چکانیدن
 روزه را فاسد نمکند و اگر در ذکر روغن یا چیزی دیگر
 چکانید نزد امام اعظم روزه فاسد نشود و نزد

۱۴۱

و اگر در رمضان نیت روزه کرده و نیت افطار کرده و هیچ از مفطرات صوم از بوقوع نیا قضا واجب نشود نه کفارت و اگر در رمضان نیت روزه نکرد و طعام خورد و نزد امام اعظم کفارت واجب نشود و نزد صاحبین رحم واجب شود و اگر روزه را فراموش کرد و در حالت فراموشی طعام یا آب خورد یا جماع کرد و روزه فاسد نشود و قضا واجب نگردد و همچنین احتلام و انزال بنظر شهوت و روغن بر بدن مالیدن و سرمه در چشم کشیدن و غیبت کسی کردن و حجامت کردن و بقیصدقی آمدن اگر چه کثیر باشد و بقیصدقی اندک کردن و آب در گوش چکانیدن روزه را فاسد نمکند و اگر در ذکر روغن یا چیزی دیگر چکانید نزد امام اعظم روزه فاسد نشود و نزد

بسم الله الرحمن الرحيم
 این کتاب در بیان احکام و فرائض و عبادت و اخلاق و سایر امور دینی و دنیوی است که در این کتاب مذکور است و این کتاب در بیان احکام و فرائض و عبادت و اخلاق و سایر امور دینی و دنیوی است که در این کتاب مذکور است

فردی که در این حال باشد
روزه را روزه می گویند
و اگر کسی روزی را نگیرد
آن روز را روزی نمی گویند
و اگر کسی روزی را نگیرد
آن روز را روزی نمی گویند

در حالت همان مرض یا سفر مردند قضا واجب نشود
و اگر بعد صحت و اقامت مردند هر قدر ايام که بصحت و
اقامت در یافتند همان قدر روزه را قضا واجب شود
چون قضا نکردند بروی از ثلث مال آنها بشرط وصیت
واجب است که فدیة دهد عوض هر روزه طعام یک سگین
بقدر صدقه فطر و بدون وصیت واجب نیست و
و اگر تبرع کند صحیح شود **مسئله** قضای رمضان اگر خواه
پی به پی گذارد و اگر خواهد متفرق اگر تمام سال قضا
نکرد و رمضان دیگر آمد روزه رمضان دیگر ادا کند
پیسترباست ماه رمضان اول قضا کند و درین صورت
بیمج فدیة واجب نیست **مسئله** شیخ فانی که از روزه
عاجز باشد افطار کند و عوض هر روزه بقدر صدقه فطر طعام
کند پیستر اگر قدرت روزه بهمه رسد قضای بروی واجب شود

175

[illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible]

114

[illegible][illegible][illegible]

و در این باب که از طرف بعضی از نویسندگان و مترجمان
درج شده است که این کتاب را در سال ۱۳۰۲ خورشیدی
تألیف کرده اند و در آن زمان که ایران در محاصره
ترکها و روسها بود و مردم در فقر و غم بودند
این کتاب را تألیف کردند و به چاپ رسانیدند

کتب حدیث و تفسیر
 و سایر کتب
 و کتب فقهیه
 و کتب لغت
 و کتب تاریخ
 و کتب جغرافیه
 و کتب طب
 و کتب نجوم
 و کتب ریاضیه
 و کتب فلسفه
 و کتب ادبیه
 و کتب شعریه
 و کتب حکایه
 و کتب معجزات
 و کتب مناقب
 و کتب شهادت
 و کتب یتیم
 و کتب یتیم

و نزد صاحبین رحمتا اکثر روز بیرون مسجد نباشد فاسد
 نشود و خوردن و نوشیدن خستن و بیع و شرا^{عه} بدون
 احضار متاع متکلف را جائزست نه غیر متکلف را
 مسئله متکلف را وظی و دوائی و طی حرامست و
 از وظی اگر چه بشب باشد یا بفراموشی باشد اعتکاف
 فاسد شود و از مس و قبله اگر انزال کت اعتکاف
 فاسد شود و آلا^ه در اعتکاف سکوت بالکلیه مکروه
 است و کلام بهیوده مکروه تر کلام بخیر کت مسئله
 اگر اعتکاف چند روز را نذر کرد شبهای آن روزها
 هم اعتکاف لازم شود و همچنین در نذر اعتکاف
 دور روز اعتکاف و شب لازم و نزدایی یوست
 اعتکاف یک شب سیافه دور روز اگر اعتکاف یکماه را
 نذر کرد اعتکاف متصل یکماه لازم شود اگر چه متصل نگفته باشد

کتب حدیث و تفسیر
 و کتب فقهیه
 و کتب لغت
 و کتب تاریخ
 و کتب جغرافیه
 و کتب طب
 و کتب نجوم
 و کتب ریاضیه
 و کتب فلسفه
 و کتب ادبیه
 و کتب شعریه
 و کتب حکایه
 و کتب معجزات
 و کتب مناقب
 و کتب شهادت
 و کتب یتیم
 و کتب یتیم

کتب حدیث و تفسیر
 و کتب فقهیه
 و کتب لغت
 و کتب تاریخ
 و کتب جغرافیه
 و کتب طب
 و کتب نجوم
 و کتب ریاضیه
 و کتب فلسفه
 و کتب ادبیه
 و کتب شعریه
 و کتب حکایه
 و کتب معجزات
 و کتب مناقب
 و کتب شهادت
 و کتب یتیم
 و کتب یتیم

[illegible]

و ماهی اگر در دریا مرد و بر روی آب آمد حرام است نزد
 امام عظم و ماهی و جزا در اذن شرط نیست ^{مستلزم خوردن}
 بقدریکه قوام زندگی باشد فرض است و بقدریکه بدان نماز
 استاده توان خواند و قوت بر روزه حاصل شود
 مستحب است و تا نصف شکم مسنون و تا پیری شکم
 سباح است و اگر به نیت قوت بر جهاد و تحصیل علوم دینی
 بخورد مستحب باشد و زیاده از پیری شکم حرام است مگر
 بقصد روزه فردا یا بخاطر مهمان ^{مسلمه} در حالت
 مخصوصه یعنی در وقت اندیشه مرگ اگر سنگی اگر ماکولی حلال
 نیاید بدمتیه و مانند آن از محرمات حلال شود بلکه فرض شود
 خوردن آن نزد امام عظم ^{مستلزم} اگر نخورد و بمیرد آثم شود
 لیکن بقدریکه سیرت رزق خود و شکم سیر نخورد و نزدایی حقیقه
 و در قوی از شافعی رح و احمد و نزد مالک شکم سیر خورد

بجای ماهی که در دریا مرد و بر روی آب آمد حرام است نزد امام عظم و ماهی و جزا در اذن شرط نیست مستلزم خوردن بقدریکه قوام زندگی باشد فرض است و بقدریکه بدان نماز استاده توان خواند و قوت بر روزه حاصل شود مستحب است و تا نصف شکم مسنون و تا پیری شکم سباح است و اگر به نیت قوت بر جهاد و تحصیل علوم دینی بخورد مستحب باشد و زیاده از پیری شکم حرام است مگر بقصد روزه فردا یا بخاطر مهمان مسلمه در حالت مخصوصه یعنی در وقت اندیشه مرگ اگر سنگی اگر ماکولی حلال نیاید بدمتیه و مانند آن از محرمات حلال شود بلکه فرض شود خوردن آن نزد امام عظم مستلزم اگر نخورد و بمیرد آثم شود لیکن بقدریکه سیرت رزق خود و شکم سیر نخورد و نزدایی حقیقه و در قوی از شافعی رح و احمد و نزد مالک شکم سیر خورد

حلال است و ماهی سباده وار باشد
 و ماهی که در دریا مرد و بر روی آب آمد حرام است نزد امام عظم و ماهی و جزا در اذن شرط نیست مستلزم خوردن بقدریکه قوام زندگی باشد فرض است و بقدریکه بدان نماز استاده توان خواند و قوت بر روزه حاصل شود مستحب است و تا نصف شکم مسنون و تا پیری شکم سباح است و اگر به نیت قوت بر جهاد و تحصیل علوم دینی بخورد مستحب باشد و زیاده از پیری شکم حرام است مگر بقصد روزه فردا یا بخاطر مهمان مسلمه در حالت مخصوصه یعنی در وقت اندیشه مرگ اگر سنگی اگر ماکولی حلال نیاید بدمتیه و مانند آن از محرمات حلال شود بلکه فرض شود خوردن آن نزد امام عظم مستلزم اگر نخورد و بمیرد آثم شود لیکن بقدریکه سیرت رزق خود و شکم سیر نخورد و نزدایی حقیقه و در قوی از شافعی رح و احمد و نزد مالک شکم سیر خورد

سه شیعی طایفه بود

سم ۱۳

دریا یا غایت یکبارگی غذا
 خوردن از او ای عبادت
 دریا یا غایت یکبارگی غذا
 خوردن از او ای عبادت

نجاست خفیفه و همچنین دیگر اشربه از تر یا ز میب بعد
 پنخن یا از غسل یا انجیر یا گندم یا جو یا جوار و غیر آن
 انچه مسکر باشد و همچنین شلت عنبی که آب انگور بعد
 پنخن یک شلت باقی مانده باشد این همه مسکرات
 نزد امام محمد در حرام است اگر چه یک قطره از آن خورد
 و نجس است نجاست خفیفه رسول فرمود صلی الله
 علیه و سلم هر چه کثیر آن سکر آرد قطره از آن حرام است
 و هر چه مسکر است خمر است یعنی آنچه خمر است در حرمت
 و نجاست و نزد امام ابی حنیفه در سوای چهار شراب
 سابقه از اشربه لاحقه انچه بقصد لهو خورد حرام است
 و اگر بقصد قوت خورد جائز باشد لیکن این قول امام
 مشرک است و فتوی بر قول محمد است **مسئله**
 از غیر هیچ نفع گرفتن جائز نیست پس چهار پایه را هم از آن

نجاست خفیفه و همچنین دیگر اشربه از تر یا ز میب بعد
 پنخن یا از غسل یا انجیر یا گندم یا جو یا جوار و غیر آن
 انچه مسکر باشد و همچنین شلت عنبی که آب انگور بعد
 پنخن یک شلت باقی مانده باشد این همه مسکرات
 نزد امام محمد در حرام است اگر چه یک قطره از آن خورد
 و نجس است نجاست خفیفه رسول فرمود صلی الله
 علیه و سلم هر چه کثیر آن سکر آرد قطره از آن حرام است
 و هر چه مسکر است خمر است یعنی آنچه خمر است در حرمت
 و نجاست و نزد امام ابی حنیفه در سوای چهار شراب
 سابقه از اشربه لاحقه انچه بقصد لهو خورد حرام است
 و اگر بقصد قوت خورد جائز باشد لیکن این قول امام
 مشرک است و فتوی بر قول محمد است **مسئله**
 از غیر هیچ نفع گرفتن جائز نیست پس چهار پایه را هم از آن

۱۳۵
 نجاست خفیفه و همچنین دیگر اشربه از تر یا ز میب بعد
 پنخن یا از غسل یا انجیر یا گندم یا جو یا جوار و غیر آن
 انچه مسکر باشد و همچنین شلت عنبی که آب انگور بعد
 پنخن یک شلت باقی مانده باشد این همه مسکرات
 نزد امام محمد در حرام است اگر چه یک قطره از آن خورد
 و نجس است نجاست خفیفه رسول فرمود صلی الله
 علیه و سلم هر چه کثیر آن سکر آرد قطره از آن حرام است
 و هر چه مسکر است خمر است یعنی آنچه خمر است در حرمت
 و نجاست و نزد امام ابی حنیفه در سوای چهار شراب
 سابقه از اشربه لاحقه انچه بقصد لهو خورد حرام است
 و اگر بقصد قوت خورد جائز باشد لیکن این قول امام
 مشرک است و فتوی بر قول محمد است **مسئله**
 از غیر هیچ نفع گرفتن جائز نیست پس چهار پایه را هم از آن

نجاست خفیفه و همچنین دیگر اشربه از تر یا ز میب بعد
 پنخن یا از غسل یا انجیر یا گندم یا جو یا جوار و غیر آن
 انچه مسکر باشد و همچنین شلت عنبی که آب انگور بعد
 پنخن یک شلت باقی مانده باشد این همه مسکرات
 نزد امام محمد در حرام است اگر چه یک قطره از آن خورد
 و نجس است نجاست خفیفه رسول فرمود صلی الله
 علیه و سلم هر چه کثیر آن سکر آرد قطره از آن حرام است
 و هر چه مسکر است خمر است یعنی آنچه خمر است در حرمت
 و نجاست و نزد امام ابی حنیفه در سوای چهار شراب
 سابقه از اشربه لاحقه انچه بقصد لهو خورد حرام است
 و اگر بقصد قوت خورد جائز باشد لیکن این قول امام
 مشرک است و فتوی بر قول محمد است **مسئله**
 از غیر هیچ نفع گرفتن جائز نیست پس چهار پایه را هم از آن

فہرست کتب و تصانیف
 ۱۔ تاریخ ہندوستان
 ۲۔ تاریخ اسلام
 ۳۔ تاریخ ایران
 ۴۔ تاریخ عرب
 ۵۔ تاریخ مصر
 ۶۔ تاریخ الجزائر
 ۷۔ تاریخ تونس
 ۸۔ تاریخ لیبیہ
 ۹۔ تاریخ مصر و الجزائر
 ۱۰۔ تاریخ مصر و الجزائر و تونس

1199

[illegible]

برای حاج بیرون می آید روی و دودست او دیدن
 جائزست اگر شهوت نباشد و الا جائز نیست در قرآن
 آمده بگو اشی محمد مردان مسلمانان را که از زنان چشم پوشند
 و فروج را نگاه دارند و بگو زلمان مسلمانان را که از مردان
 چشم پوشند و فروج را نگاه دارند و در حدیث آمده
 هر که زن اجنبیه را بشهوت به بیند ^{سید} سرپ در چشم او
 روز قیامت رخته شود ^{مسئله} از زن متکوه و مملو که خود
 تمام بدن دیدن جائزست لیکن مستحب آنست که
 بشهوت نگاه راند و از زن محرمه خود و از کنیز
 اجنبی سر روی و ساق و بازو به بیند و مس کردن
 هم جائزست اگر از شهوت مامون باشد و شکم و
 پشت و ران نه بیند و بنده از مالک خود مثل
 اجنبیست ^{مسئله} دیدن بسوی زن اجنبیه

در این باب از حدیث آمده است که هر که از زنان چشم پوشد و فروج را نگاه دارد و بگو زلمان مسلمانان را که از مردان چشم پوشند و فروج را نگاه دارند و در حدیث آمده هر که زن اجنبیه را بشهوت به بیند سرپ در چشم او روز قیامت رخته شود

در این باب از حدیث آمده است که هر که از زنان چشم پوشد و فروج را نگاه دارد و بگو زلمان مسلمانان را که از مردان چشم پوشند و فروج را نگاه دارند و در حدیث آمده هر که زن اجنبیه را بشهوت به بیند سرپ در چشم او روز قیامت رخته شود

در این باب از حدیث آمده است که هر که از زنان چشم پوشد و فروج را نگاه دارد و بگو زلمان مسلمانان را که از مردان چشم پوشند و فروج را نگاه دارند و در حدیث آمده هر که زن اجنبیه را بشهوت به بیند سرپ در چشم او روز قیامت رخته شود

در این باب از حدیث آمده است که هر که از زنان چشم پوشد و فروج را نگاه دارد و بگو زلمان مسلمانان را که از مردان چشم پوشند و فروج را نگاه دارند و در حدیث آمده هر که زن اجنبیه را بشهوت به بیند سرپ در چشم او روز قیامت رخته شود

در این باب از حدیث آمده است که هر که از زنان چشم پوشد و فروج را نگاه دارد و بگو زلمان مسلمانان را که از مردان چشم پوشند و فروج را نگاه دارند و در حدیث آمده هر که زن اجنبیه را بشهوت به بیند سرپ در چشم او روز قیامت رخته شود

قلم
 کسی چون قصه از لاله را در
 ششتری ایفای چرخ را در
 با شکر لبخند می کند
 از این ششتری چرخ را در
 سحرین بود رضا خداوند
 که در این چرخ را در
 لبش بود لبی که روزه
 لبش بود لبی که روزه
 علی شمس الدین

زیاده بر آید و مال بائع باشد **مسئله** بخش مجسم است
بخش آنست که کسی بدون قصد خرید خود را خریدار
نموده قیمت بیع زیاده گوید تا کسی دیگر مشتری فریب خور
مسئله اگر مسلمانی خرید میکند و نرخ مشخص می کند
یا پیام زنی داده دیگر بر آن آمده پیغام خود و بد معنی
مکروه است تا وقتیکه معامله خریدار اول درست شود
یا موقوف ماند **مسئله** کاروان غله را اگر کسی از شهر
برآمده ملاقات کند و تمام غله را خرید نماید این را تلقی حلیب
گویند اگر انیمیتی اهل شهر را مضرب باشد ممنوع باشد و اگر
مضرب نباشد جائز باشد مگر در صورتیکه نرخ شهر را بر
کاروان پوشیده دارد که این فریب و مکروه است
مسئله اگر شهری متاع کاروان را نرخ گران کرده
بفروشد و در شهر قحط و تنگی باشد انیمیتی مکروه است

[illegible]

۱۲۰۰
 ۱۲۰۱
 ۱۲۰۲
 ۱۲۰۳
 ۱۲۰۴
 ۱۲۰۵
 ۱۲۰۶
 ۱۲۰۷
 ۱۲۰۸
 ۱۲۰۹
 ۱۲۱۰
 ۱۲۱۱
 ۱۲۱۲
 ۱۲۱۳
 ۱۲۱۴
 ۱۲۱۵
 ۱۲۱۶
 ۱۲۱۷
 ۱۲۱۸
 ۱۲۱۹
 ۱۲۲۰
 ۱۲۲۱
 ۱۲۲۲
 ۱۲۲۳
 ۱۲۲۴
 ۱۲۲۵
 ۱۲۲۶
 ۱۲۲۷
 ۱۲۲۸
 ۱۲۲۹
 ۱۲۳۰
 ۱۲۳۱
 ۱۲۳۲
 ۱۲۳۳
 ۱۲۳۴
 ۱۲۳۵
 ۱۲۳۶
 ۱۲۳۷
 ۱۲۳۸
 ۱۲۳۹
 ۱۲۴۰
 ۱۲۴۱
 ۱۲۴۲
 ۱۲۴۳
 ۱۲۴۴
 ۱۲۴۵
 ۱۲۴۶
 ۱۲۴۷
 ۱۲۴۸
 ۱۲۴۹
 ۱۲۵۰
 ۱۲۵۱
 ۱۲۵۲
 ۱۲۵۳
 ۱۲۵۴
 ۱۲۵۵
 ۱۲۵۶
 ۱۲۵۷
 ۱۲۵۸
 ۱۲۵۹
 ۱۲۶۰
 ۱۲۶۱
 ۱۲۶۲
 ۱۲۶۳
 ۱۲۶۴
 ۱۲۶۵
 ۱۲۶۶
 ۱۲۶۷
 ۱۲۶۸
 ۱۲۶۹
 ۱۲۷۰
 ۱۲۷۱
 ۱۲۷۲
 ۱۲۷۳
 ۱۲۷۴
 ۱۲۷۵
 ۱۲۷۶
 ۱۲۷۷
 ۱۲۷۸
 ۱۲۷۹
 ۱۲۸۰
 ۱۲۸۱
 ۱۲۸۲
 ۱۲۸۳
 ۱۲۸۴
 ۱۲۸۵
 ۱۲۸۶
 ۱۲۸۷
 ۱۲۸۸
 ۱۲۸۹
 ۱۲۹۰
 ۱۲۹۱
 ۱۲۹۲
 ۱۲۹۳
 ۱۲۹۴
 ۱۲۹۵
 ۱۲۹۶
 ۱۲۹۷
 ۱۲۹۸
 ۱۲۹۹
 ۱۳۰۰
 ۱۳۰۱
 ۱۳۰۲
 ۱۳۰۳
 ۱۳۰۴
 ۱۳۰۵
 ۱۳۰۶
 ۱۳۰۷
 ۱۳۰۸
 ۱۳۰۹
 ۱۳۱۰
 ۱۳۱۱
 ۱۳۱۲
 ۱۳۱۳
 ۱۳۱۴
 ۱۳۱۵
 ۱۳۱۶
 ۱۳۱۷
 ۱۳۱۸
 ۱۳۱۹
 ۱۳۲۰
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۲
 ۱۳۲۳
 ۱۳۲۴
 ۱۳۲۵
 ۱۳۲۶
 ۱۳۲۷
 ۱۳۲۸
 ۱۳۲۹
 ۱۳۳۰
 ۱۳۳۱
 ۱۳۳۲
 ۱۳۳۳
 ۱۳۳۴
 ۱۳۳۵
 ۱۳۳۶
 ۱۳۳۷
 ۱۳۳۸
 ۱۳۳۹
 ۱۳۴۰
 ۱۳۴۱
 ۱۳۴۲
 ۱۳۴۳
 ۱۳۴۴
 ۱۳۴۵
 ۱۳۴۶
 ۱۳۴۷
 ۱۳۴۸
 ۱۳۴۹
 ۱۳۵۰
 ۱۳۵۱
 ۱۳۵۲
 ۱۳۵۳
 ۱۳۵۴
 ۱۳۵۵
 ۱۳۵۶
 ۱۳۵۷
 ۱۳۵۸
 ۱۳۵۹
 ۱۳۶۰
 ۱۳۶۱
 ۱۳۶۲
 ۱۳۶۳
 ۱۳۶۴
 ۱۳۶۵
 ۱۳۶۶
 ۱۳۶۷
 ۱۳۶۸
 ۱۳۶۹
 ۱۳۷۰
 ۱۳۷۱
 ۱۳۷۲
 ۱۳۷۳
 ۱۳۷۴
 ۱۳۷۵
 ۱۳۷۶
 ۱۳۷۷
 ۱۳۷۸
 ۱۳۷۹
 ۱۳۸۰
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۲
 ۱۳۸۳
 ۱۳۸۴
 ۱۳۸۵
 ۱۳۸۶
 ۱۳۸۷
 ۱۳۸۸
 ۱۳۸۹
 ۱۳۹۰
 ۱۳۹۱
 ۱۳۹۲
 ۱۳۹۳
 ۱۳۹۴
 ۱۳۹۵
 ۱۳۹۶
 ۱۳۹۷
 ۱۳۹۸
 ۱۳۹۹
 ۱۴۰۰
 ۱۴۰۱
 ۱۴۰۲
 ۱۴۰۳
 ۱۴۰۴
 ۱۴۰۵
 ۱۴۰۶
 ۱۴۰۷
 ۱۴۰۸
 ۱۴۰۹
 ۱۴۱۰
 ۱۴۱۱
 ۱۴۱۲
 ۱۴۱۳
 ۱۴۱۴
 ۱۴۱۵
 ۱۴۱۶
 ۱۴۱۷
 ۱۴۱۸
 ۱۴۱۹
 ۱۴۲۰
 ۱۴۲۱
 ۱۴۲۲
 ۱۴۲۳
 ۱۴۲۴
 ۱۴۲۵
 ۱۴۲۶
 ۱۴۲۷
 ۱۴۲۸
 ۱۴۲۹
 ۱۴۳۰
 ۱۴۳۱
 ۱۴۳۲
 ۱۴۳۳
 ۱۴۳۴
 ۱۴۳۵
 ۱۴۳۶
 ۱۴۳۷
 ۱۴۳۸
 ۱۴۳۹
 ۱۴۴۰
 ۱۴۴۱
 ۱۴۴۲
 ۱۴۴۳
 ۱۴۴۴
 ۱۴۴۵
 ۱۴۴۶
 ۱۴۴۷
 ۱۴۴۸
 ۱۴۴۹
 ۱۴۵۰
 ۱۴۵۱
 ۱۴۵۲
 ۱۴۵۳
 ۱۴۵۴
 ۱۴۵۵
 ۱۴۵۶
 ۱۴۵۷
 ۱۴۵۸
 ۱۴۵۹
 ۱۴۶۰
 ۱۴۶۱
 ۱۴۶۲
 ۱۴۶۳
 ۱۴۶۴
 ۱۴۶۵
 ۱۴۶۶
 ۱۴۶۷
 ۱۴۶۸
 ۱۴۶۹
 ۱۴۷۰
 ۱۴۷۱
 ۱۴۷۲
 ۱۴۷۳
 ۱۴۷۴
 ۱۴۷۵
 ۱۴۷۶
 ۱۴۷۷
 ۱۴۷۸
 ۱۴۷۹
 ۱۴۸۰
 ۱۴۸۱
 ۱۴۸۲
 ۱۴۸۳
 ۱۴۸۴
 ۱۴۸۵
 ۱۴۸۶
 ۱۴۸۷
 ۱۴۸۸
 ۱۴۸۹
 ۱۴۹۰
 ۱۴۹۱
 ۱۴۹۲
 ۱۴۹۳
 ۱۴۹۴
 ۱۴۹۵
 ۱۴۹۶
 ۱۴۹۷
 ۱۴۹۸
 ۱۴۹۹
 ۱۵۰۰
 ۱۵۰۱
 ۱۵۰۲
 ۱۵۰۳
 ۱۵۰۴
 ۱۵۰۵
 ۱۵۰۶
 ۱۵۰۷
 ۱۵۰۸
 ۱۵۰۹
 ۱۵۱۰
 ۱۵۱۱
 ۱۵۱۲
 ۱۵۱۳
 ۱۵۱۴

در شهریکه برای اهل آن مضر باشد مکرده است و نزد
 امام ابی یوسف در هر جنس که ضرر احکام را آن بجای باشد
 احکام آن منوعست حاکم محبت کرد اما مکرده که زیاده
 از حاجت خود بفروشد **مسئله** اگر کسی غله زراعت
 خود را باند کرد یا از شهری دیگر خریده آورد و ببت کرد
 احتکار نیست **مسئله** پادشاه و حاکم را منع
 کردن مکرده است مگر وقتیکه بقالآن در گرانی غله بسیار تعدی
 نمایند در آن صورت بمشورت و انامایان نرخ کند
فصل در تفرقات و آداب معاشرت حقوق الناس
 و کنایان مسابقت در تیراندازی یا در دو و اسبیدن
 اسپان یا شتران یا خران یا استرآن جائزست و
 اگر برای پیش رونده چیزی مقرر کرده اگر از یک جانب
 باشد جائزست و از جانبین حرامست مگر آنکه

در احکام احتکار و مکرده است
 در هر جنس که ضرر احکام را آن بجای باشد
 امام ابی یوسف در هر جنس که ضرر احکام را آن بجای باشد
 احتکار آن منوعست حاکم محبت کرد اما مکرده که زیاده
 از حاجت خود بفروشد **مسئله** اگر کسی غله زراعت
 خود را باند کرد یا از شهری دیگر خریده آورد و ببت کرد
 احتکار نیست **مسئله** پادشاه و حاکم را منع
 کردن مکرده است مگر وقتیکه بقالآن در گرانی غله بسیار تعدی
 نمایند در آن صورت بمشورت و انامایان نرخ کند
فصل در تفرقات و آداب معاشرت حقوق الناس
 و کنایان مسابقت در تیراندازی یا در دو و اسبیدن
 اسپان یا شتران یا خران یا استرآن جائزست و
 اگر برای پیش رونده چیزی مقرر کرده اگر از یک جانب
 باشد جائزست و از جانبین حرامست مگر آنکه

۱۵۵

در احکام احتکار و مکرده است
 در هر جنس که ضرر احکام را آن بجای باشد
 امام ابی یوسف در هر جنس که ضرر احکام را آن بجای باشد
 احتکار آن منوعست حاکم محبت کرد اما مکرده که زیاده
 از حاجت خود بفروشد **مسئله** اگر کسی غله زراعت
 خود را باند کرد یا از شهری دیگر خریده آورد و ببت کرد
 احتکار نیست **مسئله** پادشاه و حاکم را منع
 کردن مکرده است مگر وقتیکه بقالآن در گرانی غله بسیار تعدی
 نمایند در آن صورت بمشورت و انامایان نرخ کند
فصل در تفرقات و آداب معاشرت حقوق الناس
 و کنایان مسابقت در تیراندازی یا در دو و اسبیدن
 اسپان یا شتران یا خران یا استرآن جائزست و
 اگر برای پیش رونده چیزی مقرر کرده اگر از یک جانب
 باشد جائزست و از جانبین حرامست مگر آنکه

در احکام احتکار و مکرده است
 در هر جنس که ضرر احکام را آن بجای باشد
 امام ابی یوسف در هر جنس که ضرر احکام را آن بجای باشد
 احتکار آن منوعست حاکم محبت کرد اما مکرده که زیاده
 از حاجت خود بفروشد **مسئله** اگر کسی غله زراعت
 خود را باند کرد یا از شهری دیگر خریده آورد و ببت کرد
 احتکار نیست **مسئله** پادشاه و حاکم را منع
 کردن مکرده است مگر وقتیکه بقالآن در گرانی غله بسیار تعدی
 نمایند در آن صورت بمشورت و انامایان نرخ کند
فصل در تفرقات و آداب معاشرت حقوق الناس
 و کنایان مسابقت در تیراندازی یا در دو و اسبیدن
 اسپان یا شتران یا خران یا استرآن جائزست و
 اگر برای پیش رونده چیزی مقرر کرده اگر از یک جانب
 باشد جائزست و از جانبین حرامست مگر آنکه

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

فالقصد بعد
بما في الدنيا
من كل مست
و هو سر و
میرا و کرب
فمنه من
و من است
بما من
خدا علی
کلام

104

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

قوله تعالى لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل
قوله تعالى لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل
قوله تعالى لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل

خارجاً نه گفتن اگر چه موافق نفس الامر باشد حرام است
خواه عیب در دین او گوید یا در صورت یا در نسب
یا غیر آن آنچه او را ناخوش آید مگر غیبت نظام حرام نیست
مسئله غیبت نیست مگر شخص معین معلوم را
بگفتن اگر اهل شهری را غیبت کند غیبت نه باشد
مسئله نمیشود یعنی سخن یکی بدگیری رسانیدن
که موجب ناخوشی قیامین آنها باشد نیز حرام است
مسئله دشنام دادن دیگری بزبان یا با اشاره
سریا چشم یا دست یا مانند آن یا خندیدن
بر روی بر تهی که موجب هتک حرمت او باشد
حرام است رسول الله صلی الله علیه و سلم فرموده
حرمت مال و آبروی مسلمان مثل حرمت خون
اوست و کعبه را فرموده که حق تعالی ترا چه قدر

بعضی تعجب آن
خبر است و نزد
بعضی است که
کتابت میکند
غیبت نکردم
خبر است و نزد
بعضی است که
کتابت میکند
غیبت نکردم
خبر است و نزد
بعضی است که
کتابت میکند
غیبت نکردم
خبر است و نزد
بعضی است که
کتابت میکند
غیبت نکردم

قوله تعالى لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل
قوله تعالى لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل
قوله تعالى لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل

در دو نرخ باشند مگر آنکه دادن رشوت برای
 دفع ظلم جائز است **مسئله** هر که حکم نکند موافق
 کتاب الله حق تعالی آن را کافر گفته **مسئله**
 قضیه و مناقشه که در میان افتد واجب است
 که آنرا بشرع رجوع کند و آنچه شرع در آن حکم کند
 اگر چه خلاف طبع خود باشد واجب است که آن را
 بطیب خاطر قبول کند مگر و هدا شق آن
 کفر است و مستلزم انکار شرع **مسئله** عجب است
 و تکبر کردن و نفس خود را از دیگران بهتر
 دانستن و غیر را حقیر دانستن حرام است حقتقالی
 می فرماید نفس خود را نسبت به پاکی مکسید بلکه خدا
 هرگز را میخوابد پاک می کند و اعتبار مرخامه راست
 و خاتم معلوم نیست که چه خواهد بود در حدیث آمده

و این است که در بعضی از کتب آمده است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است و این را در بعضی از کتب نیز مذکور است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است و این را در بعضی از کتب نیز مذکور است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است

و این است که در بعضی از کتب آمده است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است و این را در بعضی از کتب نیز مذکور است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است و این را در بعضی از کتب نیز مذکور است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است

و این است که در بعضی از کتب آمده است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است و این را در بعضی از کتب نیز مذکور است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است و این را در بعضی از کتب نیز مذکور است که رشوت دادن برای دفع ظلم جائز است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

موی را بپوشانند و اگر
 در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد

و منکر حرمت آن کافر باشد و نیز لعب پیرانیدن کبوتر
 یا جنگا نیدن مرغ و مانند آن حرام است **مسئله**
 خدمت کنانیدن از خوچه مکروه است **مسئله** موی
 را پیوند کرده در از کردن حرام است خصوص
 پیوند کردن بوی انسان **مسئله** اجرت
 گرفتن بر اذان و اقامت و تعلیم قرآن و فقه
 و غیره عبادات جائز نیست نزد امام عظمی
 و نزد دیگر ایستجرائست و درین زمانه فتوی
 بر آن است که بر تعلیم مستر آن و مانند آن
 اجرت گرفتن جائز است **مسئله** اجرت
 نوحه کنند و سرود کنند و دیگر معاصی
 و اجرت بهمانیدن جانور نر بر ماده حرام است
مسئله قاضیان و مفتیان و علما و غازیان

و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد

و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد

و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد
 و اگر در وقت نماز باشد

موی سفید از ریش و شستن با آب سرد
 موی سفید از ریش و شستن با آب سرد
 موی سفید از ریش و شستن با آب سرد
 موی سفید از ریش و شستن با آب سرد

مسئله بنده را از خدمت مولی اگر بختن حرام است
 مسئله تراشیدن ریش پیش از قبضه حرام است
 و چیدن موی سفید از ریش و مانند آن مکروه است
 مسئله گذاشتن ریش و تراشیدن سبیل
 و ناخن و موی لعنل و موی نهانی سنت است
 مسئله داخل شدن مردان و زنان در حمام
 جائز است لیکن با پرده و از ار مسئله آمر معروف
 و نهی منکر واجب است از منکرات اگر معتدور
 داشته باشد از دست منع کند و اگر نتواند از زبان
 منع کند و اگر نتواند یا مفید نداند از دل مکروه دارد
 و صحبت اهل سنک ترک کند اگر اینعت در
 هم نمکند در و بال آنها شریک باشد هم در دنیا
 و هم در آخرت مسئله حبب فی الله و بغض فی الله

۱۶۵

است در رد و دفعه ششم
 مسئله بنده را از خدمت مولی اگر بختن حرام است
 مسئله تراشیدن ریش پیش از قبضه حرام است
 و چیدن موی سفید از ریش و مانند آن مکروه است
 مسئله گذاشتن ریش و تراشیدن سبیل
 و ناخن و موی لعنل و موی نهانی سنت است
 مسئله داخل شدن مردان و زنان در حمام
 جائز است لیکن با پرده و از ار مسئله آمر معروف
 و نهی منکر واجب است از منکرات اگر معتدور
 داشته باشد از دست منع کند و اگر نتواند از زبان
 منع کند و اگر نتواند یا مفید نداند از دل مکروه دارد
 و صحبت اهل سنک ترک کند اگر اینعت در
 هم نمکند در و بال آنها شریک باشد هم در دنیا
 و هم در آخرت مسئله حبب فی الله و بغض فی الله

بسیار
 موی سفید از ریش و شستن با آب سرد
 موی سفید از ریش و شستن با آب سرد
 موی سفید از ریش و شستن با آب سرد
 موی سفید از ریش و شستن با آب سرد

مسلم بن الحجاج
 فی شرح سنن ابی یوسف
 فی الاموال
 فی النکاح
 فی الطلاق
 فی الميراث
 فی الزکوة
 فی الجنازة
 فی الدعاء
 فی الاستسقاء
 فی السجدة
 فی التيمم
 فی الوضوء
 فی الصلاة
 فی الصوم
 فی الحج
 فی الفقه
 فی الاموال
 فی النکاح
 فی الطلاق
 فی الميراث
 فی الزکوة
 فی الجنازة
 فی الدعاء
 فی الاستسقاء
 فی السجدة
 فی التيمم
 فی الوضوء
 فی الصلاة
 فی الصوم
 فی الحج
 فی الفقه

فرض است مسلم کسی که بروی احسان کند
 شکر او کردن و مکافات او نمودن مستحب است
 یا واجب و انکار آن کردن و کفر آن نمودن
 معصیت است هر که شکر بنده نکرده شکر خدا نکند
 مسلم نشستن در مجلس علماء و صلحا افضل است
 اگر میسر شود و اگر میسر نشود عزیمت بهتر است
 مسلم کثرت در و بر پیغمبر صلی الله علیه
 و سلم مستحب است و خالی بودن مجلس از ذکر خدا و
 در و بر پیغمبر صلی الله علیه و سلم مکروه است مسلم
 مرد را تشبه بزنان وزن را تشبه ببدان و مسلم
 را تشبه بکفار و فساق حرام است مسلم قتل
 کردن جانور را کول نه برای خوردن حرام است
 مسلم قتل جانور موزی جانور است

مسئله حقوق مسلمانان بر مسلمانان شش چیز
 است عیادت مریض و حضور جنازه و قبول
 دعوت و سلام و تشمیت عاقل و غیر خواهی
 در حضور و هم در غیبت مسئله باید که دوست
 دار و برای مسلمانان آنچه برای نفس خود دوست
 دارد و مکروه دارد در حق آنها نخسیر برای خود
 نپسندد و در سلام واجب است مسئله بدانکه
 کبارتر بر سه مرتبه است مرتبه اول اکبر کبارتر کفر است
 و قریب آن عقائد باطله مرتبه دوم آنچه در آن
 حقوق بندگان تلف شود یعنی ظلم بر خون و مال
 و آبروی مسلمانان حق تعالی حقوق خود بخشد
 و حقوق بندگان نبخشد بقوم از انفس و ایت
 کرد که رسول من بود صلی الله علیه و سلم

مسئله حقوق مسلمانان بر مسلمانان شش چیز
 است عیادت مریض و حضور جنازه و قبول
 دعوت و سلام و تشمیت عاقل و غیر خواهی
 در حضور و هم در غیبت مسئله باید که دوست
 دار و برای مسلمانان آنچه برای نفس خود دوست
 دارد و مکروه دارد در حق آنها نخسیر برای خود
 نپسندد و در سلام واجب است مسئله بدانکه
 کبارتر بر سه مرتبه است مرتبه اول اکبر کبارتر کفر است
 و قریب آن عقائد باطله مرتبه دوم آنچه در آن
 حقوق بندگان تلف شود یعنی ظلم بر خون و مال
 و آبروی مسلمانان حق تعالی حقوق خود بخشد
 و حقوق بندگان نبخشد بقوم از انفس و ایت
 کرد که رسول من بود صلی الله علیه و سلم

مسئله حقوق مسلمانان بر مسلمانان شش چیز
 است عیادت مریض و حضور جنازه و قبول
 دعوت و سلام و تشمیت عاقل و غیر خواهی
 در حضور و هم در غیبت مسئله باید که دوست
 دار و برای مسلمانان آنچه برای نفس خود دوست
 دارد و مکروه دارد در حق آنها نخسیر برای خود
 نپسندد و در سلام واجب است مسئله بدانکه
 کبارتر بر سه مرتبه است مرتبه اول اکبر کبارتر کفر است
 و قریب آن عقائد باطله مرتبه دوم آنچه در آن
 حقوق بندگان تلف شود یعنی ظلم بر خون و مال
 و آبروی مسلمانان حق تعالی حقوق خود بخشد
 و حقوق بندگان نبخشد بقوم از انفس و ایت
 کرد که رسول من بود صلی الله علیه و سلم

مسئله حقوق مسلمانان بر مسلمانان شش چیز
 است عیادت مریض و حضور جنازه و قبول
 دعوت و سلام و تشمیت عاقل و غیر خواهی
 در حضور و هم در غیبت مسئله باید که دوست
 دار و برای مسلمانان آنچه برای نفس خود دوست
 دارد و مکروه دارد در حق آنها نخسیر برای خود
 نپسندد و در سلام واجب است مسئله بدانکه
 کبارتر بر سه مرتبه است مرتبه اول اکبر کبارتر کفر است
 و قریب آن عقائد باطله مرتبه دوم آنچه در آن
 حقوق بندگان تلف شود یعنی ظلم بر خون و مال
 و آبروی مسلمانان حق تعالی حقوق خود بخشد
 و حقوق بندگان نبخشد بقوم از انفس و ایت
 کرد که رسول من بود صلی الله علیه و سلم

بدان اسعدک الله تعالی این همه که گفته شد
صورت ایمان و اسلام و شریعت است و مغزو
حقیقت او در خدمت درویشان باید جست و
خیال نباید کرد که حقیقت خلاف شریعت است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

شاه به سبکدوش
 کمالی بیست و هفت
 سلطان دانیال خوش
 مخصوص از دوش
 در دل جا بدید نمود
 در شاه اختیار دارد
 که حق از حق جدا
 بجای عبادت

161

[illegible][illegible]

دوام خدمت حاصل در دست
و اجتناب از بیاری از سبکات
فدا و اعمال خلاف از این صفت
نیاید و خود را به حقیت خداوند
نسبی و حاجتی ندارد آن بس
رسیده است دران
وقت نیز

و بدن قیام می کند چنانچه بر نیکی و بدی خود کافر نشود
 سئله اگر گفت که قسم بخدا و بیای تو کافر شود
 سئله اگر گفت که رزق از خداست لیکن از
 بنده حُسن خواهد کافر شود سئله اگر گفت فلاتی
 اگر نبی باشد بوی ایمان نیارم یا گفت اگر حسد امران باز
 امر کند نماز نگذارم یا گفت اگر قبله باین سو باشد نماز
 نه گزارم کافر شود سئله اگر امانت کسی را منپیران
 کرد کافر شود سئله اگر کسی گفت که آدم علیه السلام
 پارچه می بافت دیگری گفت پس ماهمه جولاهاگیم
 کافر شود این دوم سئله اگر گوید آدم علیه السلام
 اگر گندم نمی خورد ما بدخت نمی شدیم کافر شود
 سئله مردی گفت رسول الله صلی الله علیه و سلم
 چنین میکرد و دیگری گفت که این بی ادبی ست کافر شود

مسئله اگر کسی گفت ناخن تراشیدن سنت است
 دیگری گفت اگر چه سنت باشد منی کنم کافر شود اگر گوید
 سنت چه کار آید کافر شود مسئله اگر کسی امر معروف
 کرد دیگری گفت چه غوغا آوردی اگر این سخن برو چه رد
 گفت کافر شود در فتاوی ای سراجی گفته طالبین
 اگر گوید اگر خدا ای جهان ست بتام کافر شود اگر گفت که
 اگر نمیست کافر نشود مسئله اگر کسی گوید حکم خدا
 چنین است آن کس گفت حکم خدا را من چه دانم کافر شود
 مسئله اگر سیوی فتوی دید و گفت که این چه پاناسه
 فتوی آوردی اگر شریعت را سبک دانسته گفت کافر شود
 مسئله اگر کسی گفت که حکم شرع چنین است
 این کس بزور آروغ آورد و گفت اینک شریعت را کافر
 شود اگر کسی را گفتند که با فلان کس صلح کن آنکس گفت

مسئله اگر کسی گفت ناخن تراشیدن سنت است
 دیگری گفت اگر چه سنت باشد منی کنم کافر شود اگر گوید
 سنت چه کار آید کافر شود مسئله اگر کسی امر معروف
 کرد دیگری گفت چه غوغا آوردی اگر این سخن برو چه رد
 گفت کافر شود در فتاوی ای سراجی گفته طالبین
 اگر گوید اگر خدا ای جهان ست بتام کافر شود اگر گفت که
 اگر نمیست کافر نشود مسئله اگر کسی گوید حکم خدا
 چنین است آن کس گفت حکم خدا را من چه دانم کافر شود
 مسئله اگر سیوی فتوی دید و گفت که این چه پاناسه
 فتوی آوردی اگر شریعت را سبک دانسته گفت کافر شود
 مسئله اگر کسی گفت که حکم شرع چنین است
 این کس بزور آروغ آورد و گفت اینک شریعت را کافر
 شود اگر کسی را گفتند که با فلان کس صلح کن آنکس گفت

چرا که این کلام استخفاف است
 و این است که در حدیث آمده است
 که هر کس این را بگوید کافر است
 و این کلام استخفاف است
 و این است که در حدیث آمده است
 که هر کس این را بگوید کافر است
 و این کلام استخفاف است
 و این است که در حدیث آمده است
 که هر کس این را بگوید کافر است

مسئله اگر کسی گفت ناخن تراشیدن سنت است
 دیگری گفت اگر چه سنت باشد منی کنم کافر شود اگر گوید
 سنت چه کار آید کافر شود مسئله اگر کسی امر معروف
 کرد دیگری گفت چه غوغا آوردی اگر این سخن برو چه رد
 گفت کافر شود در فتاوی ای سراجی گفته طالبین
 اگر گوید اگر خدا ای جهان ست بتام کافر شود اگر گفت که
 اگر نمیست کافر نشود مسئله اگر کسی گوید حکم خدا
 چنین است آن کس گفت حکم خدا را من چه دانم کافر شود
 مسئله اگر سیوی فتوی دید و گفت که این چه پاناسه
 فتوی آوردی اگر شریعت را سبک دانسته گفت کافر شود
 مسئله اگر کسی گفت که حکم شرع چنین است
 این کس بزور آروغ آورد و گفت اینک شریعت را کافر
 شود اگر کسی را گفتند که با فلان کس صلح کن آنکس گفت

[illegible]

است که در این کتاب است در این کتاب است

[illegible][illegible]

بعضی گویند که این حدیث صحیح است و بعضی دیگر میگویند که این حدیث در حدیث معتبر است و بعضی دیگر میگویند که این حدیث در حدیث معتبر است

مسئله اگر شخصی دیگری را گفت ای کافر او گفت اگر
 این چنین نمی بودم با تو صحبت نمی دادم بعضی گویند کافر شود و بعضی
 گویند نه مسئله اگر کسی گوید کافر شدن به که با تو بودن
 کافر نشود چه که مراد او دوری حستین است مسئله اگر
 شخصی دیگری را گفت که نماز کن او جواب داد که تو چندین
 نماز کردی چه بر سر آوردی یا چندین گاه نماز کردم چه
 بر سر آوردم کافر شود مسئله اگر کسی دیگر را گفت
 که تو کافر شدی او جواب داد که کافر شده گیر کافر شد
 مسئله اگر گفت مر از ان زحق تعالی محبوب است
 کافر شد و او را توبه باید داد اگر توبه کرد و توبه نکند باید کرد
 مسئله اگر کافر کسی را گفت که مسلمان مرا
 بیا منو تا نزد تو مسلمان شوم او جواب داد که باش تا که بر می بسوی
 فلان عالم یا قاضی او ترا آموزد آن زمان مسلمان شوی و او

بعضی گویند که این حدیث صحیح است و بعضی دیگر میگویند که این حدیث در حدیث معتبر است و بعضی دیگر میگویند که این حدیث در حدیث معتبر است

بعضی گویند که این حدیث صحیح است و بعضی دیگر میگویند که این حدیث در حدیث معتبر است و بعضی دیگر میگویند که این حدیث در حدیث معتبر است

[illegible]

صحیح آنست که کافر نشود اگر او عظمی گفت بیاشتن تا فلان
روز در مجلس من السلام آری فتوی بر آنست که کافر شود
مسئله اگر گفت مرا بازی از نماز و روزه نتاب گرفت
کافر شود مسئله اگر گوید تو چند گاه نماز کن تا محالوت
بی نمازی بینی کافر شود مسئله اگر گفت کار دشمنان
همانست و کار کافران همان کافر شود و اگر این سخن عالمی معین گوید
کافر نشود مسئله اگر در دعا گفت ای خدا رحمت خود را
از من دریغ دار از الفاظ کفرست مسئله اگر شخصی
زنی را گفت که مرتد شود ^{بما فی السراجة ۱۲ عالمگیر} درین صورت از شوهر خود جدا شوی گویند
کافر شود مسئله رضا بکفر برای خود و برای غیر خود کفرست
صحیح آنست که اگر کفر را قبیح دانسته دشمن خود را خواهد که کافر شود
این کس ازین رضا کافر نشود مسئله اگر مجلسی بخواری
بر مکانی مرتفع مثل واعظان بشینند و سخن خندگی بگویند

۱۲ عالمی
 ۱۳ قزاق
 ۱۴ کازان
 ۱۵ کازان
 ۱۶ کازان
 ۱۷ کازان
 ۱۸ کازان
 ۱۹ کازان
 ۲۰ کازان
 ۲۱ کازان
 ۲۲ کازان
 ۲۳ کازان
 ۲۴ کازان
 ۲۵ کازان
 ۲۶ کازان
 ۲۷ کازان
 ۲۸ کازان
 ۲۹ کازان
 ۳۰ کازان
 ۳۱ کازان
 ۳۲ کازان
 ۳۳ کازان
 ۳۴ کازان
 ۳۵ کازان
 ۳۶ کازان
 ۳۷ کازان
 ۳۸ کازان
 ۳۹ کازان
 ۴۰ کازان
 ۴۱ کازان
 ۴۲ کازان
 ۴۳ کازان
 ۴۴ کازان
 ۴۵ کازان
 ۴۶ کازان
 ۴۷ کازان
 ۴۸ کازان
 ۴۹ کازان
 ۵۰ کازان
 ۵۱ کازان
 ۵۲ کازان
 ۵۳ کازان
 ۵۴ کازان
 ۵۵ کازان
 ۵۶ کازان
 ۵۷ کازان
 ۵۸ کازان
 ۵۹ کازان
 ۶۰ کازان
 ۶۱ کازان
 ۶۲ کازان
 ۶۳ کازان
 ۶۴ کازان
 ۶۵ کازان
 ۶۶ کازان
 ۶۷ کازان
 ۶۸ کازان
 ۶۹ کازان
 ۷۰ کازان
 ۷۱ کازان
 ۷۲ کازان
 ۷۳ کازان
 ۷۴ کازان
 ۷۵ کازان
 ۷۶ کازان
 ۷۷ کازان
 ۷۸ کازان
 ۷۹ کازان
 ۸۰ کازان
 ۸۱ کازان
 ۸۲ کازان
 ۸۳ کازان
 ۸۴ کازان
 ۸۵ کازان
 ۸۶ کازان
 ۸۷ کازان
 ۸۸ کازان
 ۸۹ کازان
 ۹۰ کازان
 ۹۱ کازان
 ۹۲ کازان
 ۹۳ کازان
 ۹۴ کازان
 ۹۵ کازان
 ۹۶ کازان
 ۹۷ کازان
 ۹۸ کازان
 ۹۹ کازان
 ۱۰۰ کازان

از این صفت هر که در
 فیاضان شخصی
 معصیت می کند
 از دست او رها کرد
 و در دست خداوند
 کلام از زبان او
 هر که در این دنیا
 جهان کا کاوان

[illegible]

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين
الذين هم من آل الله وأحب إليه رسله

که کافر نشود و بعضی متأخرین گفته که اگر بضرورت پادشاه
کافر نشود **مسئله** اگر کسی زنا را ببیند قاضی بوجوب قصاص گفته
که اگر برای خلاصی از دست کفار کرده باشد کافر نشود و اگر برای
فائده در تجارت کرده باشد کافر نشود **مسئله** مجوس و زور و
جمع شوند یا بنود روز و ماهی یا دوا می نمایند و مسلمانی گوید
چه خوب سیرت نهاده اند کافر نشود **مسئله** از جمع انوازل
آورده مردی از تکاب گناه صغیره کرد پس گفت مرا و را
مردی که توبه کن او گفت که من چه کرده ام که توبه کنم کافر نشود
مسئله اگر صدقه کرد از مال حرام و امید داری تو اب کرد
کافر نشود **مسئله** اگر فقیر پیدا کند از حرام داده است برای
او دعا کرده و صدقه دهند آئین گفت کافر نشود **مسئله** قاتل
شریک خود را قربانی و آدم برود را بنمشار کند یا سبک یا داند و در هر
صورت کافر نشود **مسئله** از حلال استن بوط یا زن خود

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

و این چنین اگر به وقت
 قیامت زنی را بوقت
 بر زمین ببرد و بگوید
 بسم الله الرحمن الرحیم
 فی الفضل العالی
 بکذا فی العالمین
 و درستی زیارت
 این از این است

[illegible]

کافر نشود و با غیرین خود کافر نشود **مسئله** حلال نیستن جماع در حالت
حیض کفرست و در حالت استبراء عتست کفر نیست **مسئله**
در خسرانی گفته که مردی بزرگانی متلف نباشند و مردم از وی بطریق استنزا
مسائل پرسند و بطریق استنزا جواب گوید کافر شود و بزرگانی
بند شستن شرط نیست استنزا بجا و نمی کفرست **مسئله** اگر
گفت که مرا با مجلس علم چه کاری گوید بچه علما میگویند که میتوان کرد کافر شود
مسئله اگر گوید میباید علم بچه کاری آید کافر شود **مسئله**
اگر گوید اینها که علم می آموزند هتانا است یا تزویرست یا گوید من
حیل و دشمنان را متکرم کافر شود **مسئله** اگر کسی گوید براه من
بشرع بیا و گفت پیاده بیار کافر شود و اگر گفت بیا بسوختی فاضلی و بعد
پیاده بیار کافر شود **مسئله** اگر گفت نماز بجا عت بگذارد اگر گفت
این اوسته تنهی کافر شود **مسئله** در می ریت قرآن ادر قبح نهاده
قبح را پر آب کرده گوید کاسا و باقا کافر شود **مسئله** اگر در حق باقی

[illegible]

۱۸
میگویند بنام
صوفی بسیار
در آن می سپند
و شفا می گردان
از درخت این است
عوارض بد بدن
و عرق که از شاخه
و اگر شود بر آن
را نمی باشد نیک
که در دست و پا
این صفت طاهر

وصیت نامه جناب قاضی محمد بن ابی طالب پانی پتی قدس سره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَنِي مِنْ أَضْوَاجِ الْمُسْلِمِينَ وَأَرْحَمَ الْمُسْلِمَاتِ وَمَنْ
 عَلَيَّ بِطَعْنَةِ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَفْضَلَ الرُّسُلِ وَالْأَمَّانِ بَيْنَ هُوَ
 الْآيَةُ الْكُبْرَى لِمُسْتَبِيرٍ وَمَنْ هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمَى لِمُقْتَدِرٍ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى
 عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَاتَّبَاعِهِ أَجْمَعِينَ وَأَشْكُرُهُ عَلَى مَا هَدَانِي
 لِلْإِسْلَامِ وَأَخْيَانِي عَلَيْهِ وَوَقَّعَنِي لِإِقْتِبَاسِ أَنْوَارِ عِلْمَاتِهِ
 الصَّالِحِينَ وَأَوْلِيَائِهِ الْكَامِلِينَ خُلَفَاءِ الشَّيْخِ أَحْمَدَ الْفَارُوقِيِّ
 الْقَشْبَنِيِّ الْمَجْدِّ لِلْأَلْفِ الثَّانِي وَالسَّيِّدِ اسْتَدْرَجِي الدِّينِ عَبْدُ الْقَائِمِ
 الْجِيلَانِيِّ غَوْثِ الثَّقَلَيْنِ وَسَيِّدِ الْفَضْلِ الْكَامِلِ مُعِينِ الدِّينِ
 حَسَنِ السَّعْبَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْ أَهْلِ أَهْلِهِمْ وَأَخْلَافِهِمْ أَجْمَعِينَ
 وَأَرْجُو مِنْ فَضْلِهِ تَعَالَى أَنْ يُمَيِّنَنِي عَلَى اتِّبَاعِهِمْ وَتَحَبُّبِهِمْ
 وَيُخَفِّفَنِي بِهِمْ فِي دَارِ الْقَرَارِ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ
 بعد از حمد و صلوة فقیر حقیر محمد بن ابی طالب پانی پتی می نویسد که عمر
 این عاصی بشتاد و سال رسیده و یقین که عبارت از هرکست بر سرآمده فرصتی نگذاشته
 که از چند طریق وصیت برای اولاد و احباب بنویسد که رعایت بعضی ازان برای ذات
 فقیر فقیده و ضرورت برخی ازان برای دوستان و فرزندان ضرور و مفید است اگر نوع اول را
 رعایت خواهند کرد روح فقیر ازانها خوشنود خواهد شد و حق تعالی جزای خیر خواهد داد

این کتاب از حضرت امام رضا علیه السلام است
 و در این کتاب
 از حضرت امام رضا علیه السلام است
 و در این کتاب
 از حضرت امام رضا علیه السلام است

وگرنه در عاقبت مشکیه خواهیم شد و اگر نوع ثانی را رعایت خواهند کرد ثمره آن در دنیا و عقبی
 نیک خواهند دید وگرنه نتیجه بد خواهند دید **لوقع اول آنست** که در تمیز تکفین و غسل و دفن
 رعایت سنت کنند و دو چادر زالی که حضرت ایشان شهید رضی الله عنه عنایت فرموده
 بودند در آن تکفین نمایند و عامه خلاف سنت است ضرورت است و نماز جنازه بجماعت کشید و
 امام صالح مثل حافظ محمد علی و یا حاکیم مکتوب یا حافظ میر محمد آبرند و بعد تکبیر اولی سوره فاتحه
 هم خوانند و بعد مردن من ^{مصنف راه ثبات ۱۲} رسوم دنیوی مثل ^{ای کلمه} هم و بستم و چپم و ششماهی و بر سینی هیچ نکنند که
 رسول الله صلی الله علیه و سلم زیاده از سه روز ماتم کردن جائز نداشته اند حرام ساخته اند و از
 گریه و زاری زنان را منع بلیغ نمایند در حالت حیات خود فقیر ازین چیزها راضی نبود
 و باختیار خود کردن نداده و از کلمه درود و ختم قرآن و استغفار و از مال حلال صدقه بفقرا
 باخفا امداد فرماید که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرموده **اَلْمَيِّتُ فِي الْقَبْرِ كَالْغَرِيقِ الْمَتَّوِّجِ**
يَتَنَظَّرُ دَعْوَةً مَا تَلَحُّفُهُ عَنْ آيَةٍ وَ آخِرَ اَوْ صَدِيقٍ و بعد مردن من در ادای دیون
 من کوشش بلیغ نمایند فقیر در حیات خود نصف موضع مملکه و املاک تصبیه در ملک خود داشت
 آن را هشت سهام قرار داده سه سهام بوالد و دو سهام بصفوة الله و یک سهام بفلان و
 یک سهام بفردان فلان و یک نفر زن فلان و ختمه بلیغ شدن بخشیده هر یک را مالک حصه او
 ساخته بود لیکن تا دم ز نیست خود محصول نیم حصه با ولد هر دو دختر میداوم و با بقی را حصه
 کرده یک حصه برای خرج خود میداشتم و یک حصه بفلان یک حصه بفلان میدادم بعد مردن
 من هم تا وقتیکه دین من ادا شود همین قسم محصولات تقسیم کرده حصه من بقرضخواهان
 من میداده باشند و از مبلغ عیدین قرضخواهان را داده مراد و تر فارغ الذمه سازند
 تفصیل قرضها که در ذمه من است در بند چپه اخراجات روزمره اکثر نوشته ام و چپمای

این حدیث از
 جامع السعادات
 در دو چادر زالی
 آمده است
 است ۱۲
 یعنی حضرت
 نیز از جان جانان
 حبیب زلف
 شهید علیه السلام
 صلوات الله علیه
 ایشان علام
 عین الدین بوده
 است در مردن
 جامع السعادات
 شده است
 ترجمه کرده
 در دو چادر زالی
 قرضخواهان
 سلبه دعا را
 که در یاد از عاقبت
 بر یاد از یاد است

شهری من نزد قضاها است در ادای آن تهاون ننمایند و همیشه شرفیه حضرت شیخ رضی الله عنه
را هر یک بمقدور خود خدمت کردن لازم و واجب باشد علی المؤمنین قدوة و عکال المقتدر
قدرة لا یكلف الله نفسا الا و سعه فقیر رسال تمام ده من گندم پنج شش و پیر
نقد بایشان میدادم ازیر قصور نشود و ده بیکه زمین چاه سیدانی والاوالده دلیل الله از طرف خود
برای میرزا آگن وصیت کرده بود با ایشان میرسد و من از طرف خود بست بیکه خام
زمین چاهی مزروع از موضع نگه برای ایشان مقرر نموده بودم لیکن ایشان بر آن قبضه نکرده
اند من گندم و یکروپیه نقد در ماهه بایشان میدادم درین هم تصور نشود موضع نگه میراث جدیدی
و جباروری من نیست محض تصدق حضرت میرزا صاحب ششیدت رضی الله عنه در ادای
خدمت ایشان تقصیر نمایم و بعد بیکه برای پس ماندگان مفید است آن است که دنیا را
چندان معتبر ندارند اکثر کسان دطفلی و اکثر در جوانی می میرند و بعضی به پیری میرسند
تمام عمرشان هم در اندک فرصت شش یا دصباحی رود و نمیدانند که کجا رفت معالیه آخرت که
تقطیع پذیر نیست بر سر میاید حق تعالی میفرماید راحة السماء انقطرت الی اقول عقلت
نفس ما قد مات آخره ای باشد که باین لذت قلیل که آنهم بی رنج کشی میسر میشود لذات
قومی دالمی را بر باد دهد و بالام بادی گرفتار شود و نعوذ بالله منها پس بیکه مصلحت نبی
و مصلحت دنیوی با هم متعارض شود مصلحت دینی را مقدم باید داشت کسیکه مصلحت نبی را
مقدم میدارد دنیا هم موافق تقدیر بوی میرسد و مولی فرمود علی علیه السلام من جعل اللهم
هوا و احدا هم آخرته لعن الله هم دنیا یعنی که هر مقاصد خود در یک مقصود و مقصود مقصود
آخرت منظور او کفایت کند الله تعالی مقصود نیای او را بیکه مصلحت نبی را مقدم دادگاه باشد
که دنیا هم وارد است و چنانچه بیشتر در زمانه محمدین است پس خیر الدنیا و الاخرة شود

و اگر دنیا دست دهد و در اندک فرصت زوال نپذیرد باز خسران ابدی لاحق شود فقیر
پیش خود هزار بار در صومرا دیده که بدولت رسیدند باز از آنها اثری نمانده فقیر و بزرگ فقیر و
بزرگ فقیر و بزرگ فقیر بدست قضا مبتلا شد نه هر چند آنچه بسیار حق این خدمت از ما دانسته
خصوصاً از این فقیر بر تحقیق بیشتر عمر در زمانه فاسد تر یافته از خجست نادم مستغفر الله
الله و توبه طمع ازین خدمت نکرده ام و از اکثر اینهای روزگار نوعی بخوبی کرده ام
و الله اعلم ذلک از خجست از فضل الهی امید مغفرت دارم مقصود اصلی و نیت فقیر همین
ایست که بهین عمل جلا سلسله انان بکشد و در هر یک ملاقات کرده مغفرت داشته و غنیمت
شمرد و اگر نه علی بهتر از من موجود اند کسی نمی پرسد و از باطل کسی و دیگران را بچیز است
این دلیل است بر آنکه اگر مصلحت دینی را بدو نیامده باشد داشته شود و نیامده از وی
روگردان میشوید و میسر بریزد و آن مرا وقتش پیش از فرزندان من کسیکه خدمت
قضا اختیار کند طمع و خاطر داری ناحق را داخل ندید و بدوایت معتبر مفتی به عمل نماید
و از جمله تقدیم مصلحت دینی بر مصلحت دنیوی آنست که در مناسبت و نیکواری را
منظور و در چون درین زمانه درین شهر نه سبب روا فضل بسیار شیوع یافته است
و شرفا بیشتر بر علونب یا رفاه معیشت نظر میدارند اول رعایت دین باید کرد و خیر
کسی را فضا یا شتم بر نفس اگر چه صاحب دولت و عالی نسب باشد نباید داد
روز قیامت سوای دین و تقوی هیچ بکار نخواهد آمد و نسب را نخواهند پرسید
ع که درین راه فلان این فلان چیزی نیست و دولت اعتبار ندارد که
مشتق از تداول است **الکمال عا** و **ذکر** و دیگر باید دانست که اکمل الکملین
از نوع بشر بلکه از ملائکه هم شریف المرسلین محمد صلی الله علیه و سلم هر کس هر قدر
بآن سرور مشابست بهم رساند در باطن و ظاهر و صفات جلی و کبری و علم و اعتقاد
و عمل و عبادات و عبادات آن کس را همان قدر کامل باید دانست و هر کس
در مشابست در چیزی از آن قاصرست همان قدر وی را ناقص باید دانست
و لهذا بحسب کمال اتباع شلت سینه که اولیای نقشبندیه اختیار کرده اند گوئی

مسابقت برده اند و همین کمال مشابعت بحسب کمال متابعت و دلیل است بر افضلیت
 شان و اگر محبت با قاصر میان از کمال متابعت آن جناب کوتاهی کند و بر او اے
 واجبات و ترک محرمات و مکروهات و مستحبات و عبادات و عادات و معاملات
 خصوصاً در معاملات قناعت کند آن هم بسیار غنیمت است گوشت نوافل و
 ایثار مستحبات و کمال اشتغال بسبب در عبادات و عادات از وی بیشتر و رسول
 فرمود صلی الله علیه و سلم من اتقى الشبهات استلذذ بالدین و عذبه و من
 وقع فی الشبهات وقع فی الحرام الحلال یث فی الصالحین حق تعالی
 میفرماید ان اولیاء الله المتقون نیستند و دوستان خدا اگر متقینان تقوی عبارت
 از ادای واجبات و ترک محرمات و مستحبات است نه از کثرت نوافل و ایثار
 مستحبات آنچه محرمات و ذایل نفس است از لفاق و عجب و کبر و حقد و حسد و ریا و سمع
 و طول اهل درص بر دنیا و مانند آن و بعد از آن محرمات که بافعال جوارح تعلق دارد
 و در کتب فقه مبین اند و اگر محبت ازین مرتبه هم کوتاهی کند و از شومی نفس و شر شیطان
 ترک محرمات شود پس در آنچه اطلاق حقوق العباد باشد از آن اجتناب باید کرد که حق
 تعالی کریم است و رسول و پیران عظام شفیع اند آنجا امید عفوست و حقوق العباد
 در بخشش نمی آید آیات و احادیث درین باب بسیار اند این بقیه تحمل آن نتواند
 شد حدیث المسئل من سلم المسلمون من لسانه و یدیه و حدیث آن فحیبت
 للناس ما تحب لنفسک و لک ما لک لنفسک در اینجا کافی است شمر
 نباشد در پی آزار و سهر چه خواهی کن چه که در شریعت با غیر ازین گناهی نیست
 یعنی غیر ازین مثل این گناهی نیست و یک از نصایح که برای دین و دنیا مفید است
 آنست که از اتباع خود زن و فرزند و نوکر و غلام و کنیز و رعیت با هر یک
 چنان معاشرت باید کرد که آنها را رضی باشند و دوست دارند و از کثرت اخلاق
 و غمخواری و عدم تکلیف مالا یطاق در عایشا بجا نگریده باشند مگر آنکه بعضی
 از آنها از حسد یکدیگر را خوش باشد آن معتبر نیست و متبوعان خود را از ادب

سبب است
 نسبت است
 برات کرد
 خود را و خدا
 آید و خود را
 که بنده و شایسته
 فی الله و سلم
 از ترس و خوف
 شمر نیست
 سبب است
 نسبت است
 از
 زبان او و دست او
 سبب است
 دوست و محبت
 در میان خود
 داری بر او
 خود را خوش
 داری از ایشان
 اینها خوش داری
 بای و از خود

فرمانبردار می و خد شکر اری راضی و از مذکور در آنچه به بصیرت امر کنند رسول فرمود صلی
الله علیه و سلم **طَاعَةُ الْخَلْقِ فِي حَقِّهِمْ طَاعَةُ اللَّهِ** و با اقران خود و از اقربا و برادران و
دوستان و همصحبان و همسالگان با خلاص و محبت و غمخواری و تواضع باشند دنیا
جای سهل است برای معاملات و نیوی با هم تقاطع نکنند هیچ خانه بر باد نشده مگر
و قتی که با هم منازعت و مناصبت کردند و از کسانیکه اندیشید دشمنی باشد آنها را
با حسان و کمونی شتر منده و سرنگون باید کرد و بیت آسایش و کمینی تقصیر این
و حرف است **بَادُ دُوسْتَانِ طَلْفِ بَادُ شَمَانِ** مدارا به قال الله تعالی **إِذَا جَاءَ**
بِالْبَيْتِ هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ و ما یکدیگر را که از این
صَابِرُونَ وَ مَا لِلشَّهَادَةِ ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ و ما یکدیگر را که از این **الشَّيْطَانِ**
تَزْعُجُ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ یعنی بدی و دشمنی
بجست که نیکوتر است یعنی بدی و دشمنان به نیکویی کردن با آنها از خود دفع کین پس
ناگاه محضی که در میان تو و او دشمنی است دوست و محب خواهد شد و می کنند دشمن
مگر کسانیکه میگزیند و مگر کسانیکه صاحب بزرگ اند و اگر شیطان ترا درین کار مانع شود
اعوذ بخوان و پناه جوی بخدا بدستیکه خدا سمیع و علیم است این حکم در حق کسی است
که با وی برای دنیا و دینی و ناخوشی باشد اما با کسی که خالصا با وی دشمنی باشد
مثل رد افض و خواب و مانند آن از آنها موافقت نکند تا که از عقائد فاسده
توبه نکند اگر چه بد را بپسیر باشد قال الله تعالی **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا**
عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ إِلَى قَوْلِ اللَّهِ تَفْعَلُوا أَرْحَامُهُمْ وَلَا كَلِمَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُفْصَلُ بَيْنَكُمْ
در خاندان فقیر همیشه علما شده آمده اند که در هر عصر ممتاز بودند از فرزندان فقیر
احمد الله این دولت بهم رسانیده بود خدایش بیا مرز در علت کرد و دلیل الله
و صفوة الله را بر چند خواستم در تحصیل این دولت تن نذا و در حسرت است
و این قدر عبارت فتاوی که تمیز ندها از نذر باید که خود هم درین امر اگر توانست
کوشش کنند و فرزندان خود را سعی کنند که این دولت لازم ال کسب نمایند که هم

[illegible]

و در دنیا و جهنم و عجبی شمر برکات است علم عبارت است از دانستن مشن و فتح عقائد
و اخلاق و احوال و اعمال که علم عقائد و علم اخلاق و علم فقه متکفل آشت و این علم
بدون دریا فتن اوله از قرآن و حدیث و تفسیر و شرح احادیث و اصول فقه و
دریا فتن اقوال صحابه و تابعین خصوصاً ائمه الیوم و هم اند و لغت و صرف و نحو
صورت نمی بندد و در اکثر فنادی بعضی روایات بجه اصل نوشته اند و در یافت
حال صحیح و یقین مسائل بدون اینهمه علوم نمی شود و درین علوم سعی باید کرد و خواندن
حکمت فلاسفه لاسخی محض است کمال دران مثل کمال مطربان است و در علم
موسیقی که موسیقی بهر فنی است از فنون حکمت ریاضی مگر منطق که خادم هر علوم است
خواندن آن البته مفید است

خلاصه حال حضرت مصنف علیه الرحمة

جناب مستطاب حضرت مولانا قاضی محمد شاد الله صاحب از اولاد
حضرت شیخ جلال الدین کبیر الاولیا پانی پتی قدس سره اند
زاده علمای پرهیزگار و عمده الفتای روزگار بودند بجهت سالی حفظ قرآن
شریعت نموده تا زمان شانزده سالگی از تحصیل علوم فرائع یافتند و در ایام
تحصیل سی صد و پنجاه کتاب سوامی کتب تحصیلیه بمطالعه خود و آردند نخستین
بیعت بخدمت حضرت شاه محمد عابد صاحب سامی قدس سره نمودند بعد وفات
حضرت مدد و روح بخدمت جناب میرزا امیر جان جانان شهید قدس سره الحمید کسب
کمالات کردند و بر زبان حضرت ایشان بلبق علم الهدی سر فراز گشتند و
حضرت جناب مولانا شاه محمد عبد العزیز قدس سره بلبق بیعتی وقت یاد میفرمود
مدت العمر در افاضه فیض ظاهر و باطن و اشاعت علوم و فصل خصوصیات و
افتای سوال است و محل معضلات مصروف می بودند و در علم تفسیر و فقه و کلام

و تصویبید مولوی سید مشتقد چندین کتب و رسائل درین علوم تصنیف فرموده و
 مکاتیب بسیار در جواب اسوالمشکلہ تحریر نموده اند تفسیر منظری کتابی است بس
 ضمیمہ در سہنت مجملہ کلان و السیف السلول و ارشاد الطالبین و رسالہ بالادینہ
 و تذکرہ الموقی و القبور و تذکرہ المعاد و محرق الاسلام کہ بحقیقۃ الاسلام شہرت
 یافته و رسالہ در حرمت و اباحت سرود و رسالہ در حرمت سقہ و رسالہ شہادت ثاقب
 و دیگر کتب و رسائل کہ از شیعیان و متجاوزان و خود اید بود از تصانیف حضرت ایشان
 و قات حضرت قاضی صاحب غرہ ماہ رب سال کبیر از دود و صد و بیست و پنج
 ہجری است چنانچہ جناب مولوی محمد اللہ صاحب موصوف و ریاض اجل شریف
 فہم ذکرہ مومن فی جنت النعیمہ یافته اند

خاتم المطبع

الحمد لله المفضل المنعم والصلوة والسلام على سيد الانام محمد وآله العظام
 واصحاب الكرام الى يوم القيام اما بعد رسالہ منقحہ بالادینہ کہ بر حقائق
 ضروریہ اسلامیہ و مسائل فقیہہ و احکام اطلاق و طریقت شامل است و بر مسائل
 مستندہ و مفتی بہا مشتمل تصنیف لطیف عالم باعمل فاضل اجل محتاج آگاہ
 جناب مولانا قاضی محمد شہداء اللہ صاحب پانی تی رحمہ اللہ علیہ تصنیف
 علیہ طبع پوشیدہ و تحملی تجسیدہ مولانا علامہ مفتی فہامہ مفتی محمد سعید اللہ صاحب
 بہرور و مخفوز گردیدہ و در نشانیہ ہجریہ کبری و مغلطی جناب محمد عبد الرحمن خان
 صاحب مالک مطبع نظامی نقل نسخہ مذکورہ از اصل نسخہ و تحلی منصف مرحوم
 برداشتن و برای انتخاب حواشی او جناب معارف آگاہ مولوی حافظ محمد اللہ
 پانی تی و فضائل شمار مولوی حافظ حاجی محمد عبد الغفار لکھنوی و برائے
 نظر ثانی فاضل گرامی مولوی حافظ سید محمد عبد اللہ لکھنوی و فاضل اوحہ

جناب مفتی
محمد عثمانیٹ احمد
تکلیف دادہ چنانچہ

باضافہ اکثر حواشی ضروریہ و بموجب غیر
ضروریہ مزین شدہ مع تہتم ترجمہ کلمات کفر
و وصیت نامہ از افادات قاضی صاحب مدوح
بمطبع نظامی خود مطبع فرمودہ از چندین رسالہ ہذا
کیا اب بلکہ نایاب و طلبہ تپلاش او چہ اضطراب لہذا
نیاز آگین عاجز و کترین اچہ علی بنظر افادہ خاصہ
عام اہل اسلام نقلش بعد تصحیح تام و بیفتح مالا کلام در
مطبع محمدی کمان پور حسب فرمایش عالیجناب
الحاج المولوی محمد سعید صاحب تاجرتب کلکتہ
خلاصی نوئمہ و مالک مطابع مجیدی و زانی باہ محرم
۱۳۲۷ ہجری بحلیہ مطبع آر استہ و زیور
حسن کتابت پراسستہ نمودہ بدینہ
معلین و متعلین کرد ایند فقط

راقم کترین ازلی محمد علی
مہتمم مطبع مجیدی کانپور

کسان کم باشد و جائز است شهادت دین که شروع با ده مفتسم کرده باشد و نزد حضرت ائمه است
باشد و با آن شرط است که در قد و قامت چنان باشد که اگر با کسی از مصلحت شود و تمیز
نکند باشد مسئله جائز نیست قربانی گوشتیم و یک ششم و ننگ که تا پنج نمیتوان رفت
و گوش بریده و دوش بریده و بی دوش و بی گوش و بجهت که گاه بخورد و خاشی و غشی و لاغر محض و
اکثر گوش یا دوش بریده و اکثر نو ششم زایل شده و آنکه دندان ندارد و ازین سبب کاهنوتوان
و آنکه دستپاشش قطعی یا خشک شده یا بخمال فوت باستعمال او بیش از او منقطع کرده باشد
و آنکه سواهی یا پاکی چیزی دیگر خورد مسئله قربانی حسی و شاخ شکسته و آنکه بغیر شاخ است
و حیوان که گاه میخورد و خاشی فربه و آنکه دندان ندارد یعنی مگر گاه میتواند خورد و آنکه اکثر
دندانهاش باقیست و آنکه گوش یا دوش اوباقی و آنکه حافر ندارد و الارفن میتواند و آنکه قطعی گوش
خورد و از جائز است قطعی و در تقدیر اکثر از امام عظمی روایات مختلف است در روایت جمل
سینه ثلث و قل است و زیاده از آن اکثر و بعضی کتب تاریخ و نزد صاحبین اگر زیاده
از نصف باقی باشد اکثر است و همین است مختار فقیه ابواللیث مسئله اگر خرید کند غنی که سفت
را صحیح و بعدش عیب پیدا کند پس واجب است و بگوید فقیر را جائز است اول مسئله اگر عصب
اصدی که از عصبی باشد از هیچکس قربانی جائز نیست مسئله اگر دو کس یک گاو یا میش
خریده قربانی کنند جائز است بر روایت صحیح و فقیه نمایند گوشت را بوزن نه به تخمین مگر آنکه
با گوشت چیزی از کله و پاچه و پوست باشد مسئله اگر گاوی را برای قربانی مردود و در خانه
و عاصی و اندو از هفت زیاده باشد خرید و بیج سازند جائز است و نزد امام مالک زایل
نمیانه جائز است گوزاده از هفت باشند و از اهل دو خانه جائز نیست اگر چه کمتر از آن
باشد مسئله اگر خریدند دو کس فشری را یکی از آن صرف طالب گوشت است پس قربانی
آن جائز نیست مسئله اگر خریدند گاو یا میش یا بخرید و بعدش شش کس و بگوید
شش یک یا ساخت کرده است مسئله اگر از جمله شش کس نصرانی باشد پس از جمله قربانی
جائز باشد مسئله اگر بخرید یعنی بمیرد واجب است و بگوید فقیه و اگر کم شود یا بد زوی شود
پس از خرید و گیر یافته شود و را بامم عظیمی پس فنی مختار است هر یکی را که خواهد بیج سازد و فقیه

هر روز روزه نایب مسئله اگر انجیمه وقت فوج عیب داشته باشد که محبت و بغض گرفتار شد پس قربانی
آن جائز است نزد ابی حنیفه و از امام محمد اگر به درنگ هم گرفتار گردد و جائز است و اگر غلطانیده
شد گوشتی بنا بر فوج و مضطرب کرد تا اینکه پایش شکست پس قربانی آن جائز است
مسئله اگر شتر کاخرید کرد و نه هفت کس گاوی از آنجمله چهار کس نیست قربانی و سه کس بقتضای
تطوع پس جائز است اتفاقاً مسئله اول وقت فوج برای شهریان بعد نماز عید است و اگر
اهل قریه تطوع بخیر بوم عید دو وقت آخر قبل غروب قیام روز سوم است و نزد شافعی تا سیزدهم
نیز جائز است پس اهل شهر را لایب قبل نماز امام قربانی جائز نه و اهل قریه را جائز مسئله
اگر خرید نمود و نه هفت کس گاوی را بنا بر قربانی و ببرد یکی از آنها قبل قربانی و دو از آنها
اجازت دادند جائز است و الا لا و نزد ابی یوسف بروایتی جائز نه و اگر از طرف خود دادند
مسئله دوم ولد آن فوج سازند جائز است متغییه بر آن فقر و غنا و ولادت و موت آخر وقت
معتبر است پس اگر شخصی اول وقت فقیر بود و آخر وقت غنی شد برو انجیمه واجب است که اگر
آخر وقت فقیر شد اول وقت غنی بود و بسببی او اتهمند واجب نیست و اگر پیدا شد آخر وقت
واجب است و چون بمیرد واجب مسئله اگر کسی فوج کرد و انجیمه و بعد از آن ظاهر شد که امام
نماز عید بلا طهارت خوانده است اعاده نماز لازم است نه قربانی مسئله اگر قبل خطبه و بعد
نماز فوج گفتند جائز است الا ترک افضل لازم آید مسئله اگر روز عید بوسی نماز عید خوانده
نشود پس شهریان را بر روز دوم و سوم قبل از نماز جمیع فوج قربانی جائز است مسئله اگر امام
در روز عید تاخیر نماید پس سزاوارست که تا وقت زوال و روزه هم تاخیر نماید مسئله اگر در شهر
بسبب فتنه و نبودن والی نماز عید نشود پس جائز است انجیمه بعد طلوع فجر و علیه الفتوی مسئله
اگر نماز در عید گاه فتنه باشد و اهل مسجد فرغت کرده باشند یا بالعکس قربانی رد و با وجود فتنه
کننده و نماز شریک شده باشد یا نه مسئله اگر گواهی داده شود پیش امام بطلان عید
مطالب آن نماز خوانده شود و مردیان قربانی ننمایند بعد از آن ظاهر شود که بوم عرفه بود پس
اعاده نماز و انجیمه لازم نیست متغییه معتبر در قربانی مکان اوست نه مکان مصحح پس اگر قربانی
ورود باشد و قربانی کننده در عصر فوج آن وقت صبح جائز است و بالعکس آن جائز نه مسئله

اگر شهری خواهد که پیش از نماز صبح ذبح سازد پس حلال است که گوشتند قربانی را بر سر و نه
فرستد تا بعد طلوع فجر ذبح کرده شود و این صیحه است مسئله و فصل است و نه از پیش و ماده
از بزرگ اگر در قیمت و گوشت برابر باشند و گوشتند از حصه سبع گاو و در صورتیکه مساوی باشند
در قیمت بالاتفاق و نیز بعضی ماده شتر و ماده گاو نیز فصل است از بزرگ مسئله قربانی
کردن بر روز اول فصل است و مکروه است در شها و جابر نیست در شب بخرد آن شب و اگر
زیر آن شب همیشه تابع روز گذشته میباشد اتفاقاً اگر شک واقع شود در دویم ضمیمه پس مستحب است
که تا دویم سوم تأخیر در قربانی ننمایند و قربانی کردن درین ایام فصل است از آنکه فزونی کنند
از این ایام و تصدق نمایند برای آن بعد الانقضاء مسئله اگر قربانی نکند شخصی حتی که بگذرد
ایام آن پس اگر واجب کرده است بر خود و معین کرده است گوشتند معین اشتال واجب
است که تصدق نماید زنده و اگر فقیر خرید نماید گوشتند ناب و قربانی نکند و وقت آن بگذرد
پس همین است حکم نزد علمای حرامه الله علیهم و اگر غنی خرید کرده است گوشتندی و ایام ضمیمه بگذرد
پس واجب است که تصدق کند بهای آن اگر مسئله کسی ذبح کرد و ضمیمه از قیمت بلا اجازت
او پس ثواب برای میت است و ضمیمه از ضمیمه تنگیه واجب نیست و دو ضمیمه بجز ویت مگر آنکه
نزد نماید یا بنیت ضمیمه خرید نماید آن را غنی بالاتفاق روایات اما فقیر پس البته درین
مخلاف است مختار این است که اگر خرید نماید به نیت قربانی در ایام آن واجب می شود
قربانی کردن آن اگر چه از زبان جنی اقرار کرده باشد و علیه الفتوی و اگر نیت مقدار
بشر باشد پس واجب نیست بالاتفاق مسئله اگر کسی قربانی کرد باذن میت پس واقع
میشود و جابر بنو تینا اول گوشت آن و اگر بلا اذن کرده است جابر مسئله اگر چهار دونه
و دوما شتر یا الاشته اگر قربانی نمایند جابر مسئله اگر کسی گوشتند خود را از غیر ابرام داد
بنیت ضمیمه ذبح نماید کفایت نکند از غیر مسئله فصل است که ضمیمه خود را خود ذبح نماید اگر
واقعیت باشد از طریق ذبح و الا استعانت جوید از دیگر و خود حاضر باشد بر مکان ذبح
مسئله مکروه است ذبح نصرانی و یهودی و حرام است و ضمیمه موسی و بیت پرست مرتد
شیطان و غیر ذلک ذبح نیست که صاحب توحید باشد اعتقاد و همچو اهل اسلام و ارباب انوار

و عموئی مثل اهل کتاب باشد و واقف باشد بتمیسه و ذبیحه یعنی بداند که تمیسه حلال میشود و قمار
باشد بر بردن زگهار و باشد یا زن صبی باشد یا مجنون اقله باشد یا مخنون و هر کسی که
منی و اندام تمیسه و ذبیحه را پس ذبیحه او حلال نیست و اهل کتاب ذبی باشد یا حربی اگر نام خدا
وقت فحش گوید و نام حضرت عزیر و عیسی علیهما السلام بر زبان بیاورد و جائز است ذبیحه وی
والا لامست اگر قبل غلظت اندن صغیر یا بعد فحش گوید اللهم تقبل من فلان جائز است اما
در حالت فحش بگوید است زیرا که شتر ط فحش نیست که صرف تمیسه گوید خالی از معنی و عاقلی که اگر
بگوید وقت فحش اللهم اغفر لی حلال نیست و اگر عطسه آید و گوید الحمد لله و اراده تمیسه کند صحیح نیست
بر وایت صحیح و اگر سجایای سبب الله الحمد لله و سبحان الله گوید و اراده تمیسه کند صحیح است و آنچه شتر
که میگویند سیم الله و الله اگر منقول است از ابن عباس تعلیم موضع فحش میان حلق و لب است
و فحش عبارتست از بردن زگهار که در جانب بالای گلو و زیر فک اسفل است و زگهار که بریدن
آن شتر است چهار اند اول حلقوم دوم مری که بفارسی آنرا سرخ ز روده میگویند و ششم و چهارم
هر دو شتر رگ و این ثابت است بحديث و نزد شافعی اگر حلقوم و مری با کمال بریده شده حلال است
والا لا و نزد امام ابی حنیفه اگر شتر رگ ازین چهار بریده گرام که بریده شده حلال است و نزد امام
محمد اگر شتر رگ بریده شود و فحش عبارتست از بردن زگهار که پائین گلو و نزدیک سینه شتر
واقع است و فحش در گاو و گوسفند مستحب است و فحش در شتر و گاو و گوسفند حلال است و فحش در شتر
مستحب است اگر قصد تمیسه در فحش ترک کند ذبیحه حرام است و اگر سهوا ترک شود حلال است آنرا
اما شافعی در هر دو صورت حلال است و نزد امام مالک در هر دو صورت حرام و مسلمان
و اهل کتاب در ترک تمیسه برابر اند مستحب است اگر دو کس غلظی کنند باین طور که یکی قربانی دیگر را فحش
نماید جائز است و همیشه و از هر دو و هر یکس تا وان لازم نیاید بلکه خواهد گرفت هر کس اضحیه خود را
نزد و صلاهی یا رحمة الله علیه مستحب است اگر بعد فحش یکی گوشت قربانی دیگر را بخورد و بعدش واضح گردد
پس لا اثم است که حلال گرداند یکی مرد دیگری را و اگر نزاع و خصومت نماید پس تا وان قیمت گوشت
یک نفر تصدق نمایند همین حکم است اگر تلف کند گوشت قربانی دیگر را مستحب است اگر کسی اضحیه خود را
باعثت دیگر فحش نماید پس واجب است تمیسه بر معین و ولج و اگر یکی از آن بهم ترک نماید حرام گردد

کذا فی الدر المنثور وخرائنه افیتین مسئلہ اگر کسی امر کند دیگری را برای فحش و او فحش کند و
 طاهر نماید که من تسمیه عمد ترک کرده ام پس قیمت انجیمه بر ما مور لازم آید اگر ایام نحر باقی
 باشد و دیگر خرید و فحش کند و تصدق نماید و هیچ از گوشت آن نخورد و اگر ایام نحر باقی نباشد
 قیمتش تصدق بر فقر نماید مسئلہ اگر بچه را سید انجیمه قبل فحش پس فحش کرده شود و نزد بعضی
 بلا فحش تصدق کرده شود و دیگر ده است فحش شاة حامله که قربا ولاده است و اگر جنین مرده
 یافته شود و در شکم انجیمه پس حلال نیست بود داشته باشد یا نه نزد امام ابی حنیفه و نزد صاحبین
 و شافعی اگر تمام شده باشد خلقت آن حلال است مسئلہ اگر غضب کند کسی گوشت سفید را و
 قربانی نماید از نفس خود و جائز است و ضمان قیمتش لازم و همین است حکم مرده و شتر که و اگر
 امانت سپرد کسی گوشتی را پس فحش کند آنرا امانت در کافی نیست همین است حکم عاریت مسئلہ اگر بزرگ
 خرید کرد گوشتی از عرو و فحش کرد آنرا بعد از آن سخن آن طاهر شد بکس اگر بکار اجازت بیج آن بدید جائز
 شد و الا مسئلہ اگر خرید نمود و در شکم شکمش که از آن قیمت ده دوم و دوم قیمت قیمت دوم و سوم قیمت
 سنی دوم بعد از آن حیوان اختلاط واقع شد که کسی از آنها انجیمه خود را شناختن نمیتواند مانند با هم بخورد و بزرگ یک
 یک گوشت قربانی کرد و در این دست این قربانی و لازم است که مالک سنی دوم قیمت دوم و مالک قیمت
 دوم بدو دوم تصدق نماید و مالک ده دوم هیچ تصدق نماید و اگر اجازت داد یکی از آنها
 به صاحب خود پس کفایت کند و هیچ لازم نیست اگر فحش کند کسی بناخن و دندان شاخ
 که از مواضع خود بکار برکنده باشد مکرده است الا خوردن آن مضائق ندارد و نزد شافعی
 حرام است و بناخن غیر منزوع حرام است بالاتفاق زیرا که حکم منخفه دارد و مسئلہ اگر بخت
 فحش به پوست فی و سنگ تیز و بر چیز که تیز باشد و ببر در گها و جاری کند خون مسئلہ
 مستحب است که دایج اولان تیز کند کار در او مکرده است که اول بغلطاند گوشت را و
 بعد از آن تیز نماید کار و خود را و مکرده است جدا کردن سر و رسانیدن کار و تا حرام مغزو
 مکرده است آنکه بکوبد پای گوشت را و بکشد آنرا تا موضع فحش و آنکه بشکند گردن و بگوید ا
 یا کاشد پوست آنرا پیش از آنکه از منظر آب ساکن شود و مکرده است فحش از قهالک اگر بکوبد
 گوشت پیش از بریدن زکما حرام است تمکیم کلیه این آنست که هر چیز که در آن الم و

تغذیه است و بان حاجت نیست بربانج کرده است مسئله هر جانور که یا نوس است از انسان در رم
نیکند پس طریق توج آن بریدن رگهای مذکور است و هر جانور که وحشت دارد از انسان در رم و اگر نیکند
پس طریق توج آن نیست کبی زندان را از او زخمی کند و در دست از او ناممجد که اگر گوشت سفید رم کند بصحرای
و بی خطر اری آن جائز است و اگر رم کند میان شهر پس جائز نیست و بی خطر اری و در گاؤ و شتر و
و شتر پرو و بر اریست مسئله کرده است سوار شدن بر شتر قربانی و اجاره دادن آن و و شتر
شیر آن و بریدن شتر آن ببار انقاع مسئله جائز است صاحب قربانی را که بخورد گوشت و و شیر
کند یا بخورد هر کسی را که خواهد غنی باشد یا فقیر و شتر است که صدقه از ثلث کم کند مگر اگر صاحب
عیال باشد مسئله جائز است که تصدق کند پوست قربانی را یا جراب غریب و مشک و غیره
چیز که کار خانه داری و آید طیار ساز و یا تبدیل کند بچیز که نیازت آن بلا استملاک آن انقاع
ممکن باشد مثل پارچه و موزه و غیره نه سر که و اگر دو مصالح گوشت و غیره که از اشیای مستملکه است
و اینست حکم گوشت انجیمه مسئله جائز نیست فروختن گوشت و پوست انجیمه بدو نانیر زیرا که
این گونه تصرف بقصد تمول میباشد و آن و مال وقت جائز نیست مسئله اگر قربانی کرده شود
از مال صبی پس بخورد و از مال صغیر و و شیر کرده شود گوشت بقدر حاجت او و از باقی پارچه و موزه
و غیره تبدیل کرده شود و یا اشیای مستملکه همچو آرد و سرکه و شیرینی مسئله اگر بفروشد کسی گوشت
یا پوست انجیمه را بدو نانیر یا تبدیل کند از سرکه و غیره پس واجب است که تصدق کند قیمت آن از مسئله
جائز نیست که چیزی از انجیمه بجز تصدق داده شود و یا بخرید و رواج است که پوست
قربانی را بقصد عوض اجرت او میدهند مست یا بخرید چون مسائل اضحیه از جمله مالا بدینا
بود و جناب قاضی شفاء الله صاحب حدیث سر معلوم نمیشود که بکدام سبب در رساله مالا بدینا
بیان نفرمودند و فقیر حسن بن حسین بن محمد العلوی الحنفی که از کلام مولانا محمد حسن علی
باشمی است در راه محرم الحرام شمس الهجری بطور تکلیف نوشته شامل رساله مالا بدینا نمود

اللهم اغفر مؤلفه وقاريه ومن جاز على لك ومن نظف فيه اشهد ان لا اله الا الله وحده
لا شريك له واشهد ان محمد عبده ورسوله صلى الله عليه وعلى الواصلين اجمعين

رساله احکام عقیقه

بسم الله الرحمن الرحيم

ما بعد اوصیای ابد الکه عقیقه نزد امام مالک شافعی و احمد سنت مؤکده است بر روایتی از امام احمد واجب نزد امام عظیم مستحب و قول بر بعت بونش اقرار است بر امام که انی لعاقبة الدقیقة و در صحیح بخاری از سلمان شیبی مرویست که فرمود رسول خدا صلی الله علیه و سلم باطل عقیقه است پس برزید از جانب او خون (یعنی فوج جانور کنید) و دفع کنید از او اندیشه را یعنی موی سرش را تراشید و از انس بن مالک روایت است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم بعد نبوت عقیقه خود نمود و در ابو داود و ترمذی و نسائی از عمره بن حنبل مرویست که پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم فرمود هر طفل مرهون است بعقیقه فوج کرده شود از جانب دبر و زبانه منقعه و نام نهاده شود و سرش تراشیده شود فرمود امام احمد که معنی مرهون آنست که چون طفل نگه داشته شود شفاعت والدین خود خواهد کرد و بر ذریعست چنانکه شئی مرهون نفع مالک خود نیست مستحب بر هر کسی نفقه مولود واجب باشد او را عقیقه او هم از مال خود باید کرد و از مال مولود و زین ضامن خواهد شد و اگر پدرش محتاج باشد از سرش عقیقه نماید اگر میر لود مستحب در ابو داود و الزام کرده و روایت است که فرمود رسول مقبول صلی الله علیه و سلم که از جانب پسر و دو گوسفند فوج کرده شود و از جانب دختر یک گوسفند و فوج مضاعف نیست که گوسفند نه باشد یا ماده لنداخته را که شرعی است که از پسر دو و از فوج کرده شود و از بعضی یک است چرا که رسول الله صلی الله علیه و سلم و عقیقه امام حسن علیه السلام یک گوسفند فوج نموده و فرموده فاطمه سر او تراشید و بر او زن مویش سیم تصدق کن پس در آن مویش یک درهم بود یا بعض

در هر روزه از تنه و در حقیقه قبح گوشت خوردن یا پیش یا پس از یک سال کامل زوداده یا نه است
و در گاو و شتر شرکت تا هفت کس جایز است بشرطیکه نیت همه شرکا قربت باشد مسئله
در شرح مقدّمه امام عبداللّه و غیره در قوس و بی کافیه یعنی حکم جانور حقیقه مثل حکم جانور
قرآنی است فی سببها در عمر او که بزرگ از یک سال و گاو که از دو سال و شتر که از پنج سال
بنوعی و فی جنسها و در جنس او مثل شتر و گاو و بز و میش و غیره و سلامتها و سلامتی اعضا
که هیچ عضو از زیاده از ثلث مقطوع نباشد و فی افضالها و در ضیلت او که قرب و میشت
فصل است و الاکل فیها و در خوردن از او که خوردن گوشت حقیقه همه غیر رضی و صواب
حقیقه و والدین او را جایز است مثل گوشت قربانی و همچنین استخوانش جایز است و
الاكل و الاكل و در هر چه فرستادن اگر چه اعتیاد باشد و ذخیره نمودن و امتناع بیعها و در
منع بیع او و الشیء بالشیء و در مقرر شدن بنیت تعیین و اعتبار بالینه و غیر ذلک و در
اعتبار بنیت غیره مسئله استحب است که سر جانور حقیقه بحجم و یک ران بقایا یعنی وانی
جناهی و یک ثلث گوشت ببقا بدهند و باقی خود بخورند یا باعزه و اجاب تقسیم نمایند و بکلیه
و بنوعی تصدق نمایند یا بفرد خود آرند و در زمین دفن نمایند که تصبیح مال است مسئله موسی سر
مولود تراشیده برابر وزنش زر یا سیم خیرات نمایند و مودناخن او را دفن نمایند و همچنین
همیشه از حیث انسان از مودناخن و دندان و غیره جدا شود و آنرا دفن باید کرد و بر سر مولود و غیره
یا صندل یا کماله مسئله بعد ولادت هفتم روز یا چهاردهم یا بیست و یکم و همچنین حساب یا بعد
هفت ماه یا هفت سال حقیقه باید کرد و الفرض عایت عدد و هفت بهتر است مسئله وقت قبح
جانور حقیقه این ما بخواند اللهم هذا عقیقه ابني فلان ده جایزه و کتبها بالکرم
و عظمها بطهر و جلد هیکلها و شحمها بشیر اللهم اجعلها فداء لابی من النار بعد
انی وجهت وجهی للذی قطر السموات و الارض خنیقا و ما انا من المشرکین ان
صلاتی و نسکی و عبادتی و مما فی الله رب العالمین لا شریک له و بذا لک ارضی
و انا من المسلمین اللهم منک و لک بخواند بسم الله الله الله الله گفته قبح زوداگر
زواج غیر و الاطفال باشد بجای ابنتی نام سپرد والد او بگوید و اگر حقیقه دختر بود بجای شوهر

شماره شصت یکمین **اللهم هذا عقیقه بلدی فکانت صیادته واولاده واولادهم واولادهم** تا آخر بگوید
مسئله هرگاه طفل بدیشود یا قشر برید غسل داده یا رجه بنفید پوشانند و از یار چند روز آخر از نمایند
و سنون است که بگوش راست و اذان و بگوش چپ قامت مثل اذان آقامت نماز بگویند و بگویند
حی علی الصلوة و حی علی الفلاح هر دو جانب رو بگردانند و بعد بگوید **اللهم هذا عقیقه بلدی**
و **خذنی من الشیطان الرجیم** و بعد از آن خرمایشی پیشین خوانیده در کلام اولیست و این
تحنیک گویند و اولی برای تحنیک ترست پس طبعین قسید و نام نیک مولود مقرر کنند
و در حدیث است که بهترین اسما آنست که بر وجودیت دلالت کند مثل عبد الله و عبد الرحمن و
عبد الرحیم و غیره یا احمد و غیره یا یاساسی انبیا بود مثلاً محمد ابراهیم و محمد اسمعیل و
و هر دلیست از عبد الله بن عباس که هر کسی را که سپرد آید هفتاد نام کی با هم بخواند و پس
بتحقیق تا دانی نموی ثواب بکست این حدیث و در روایت ابو نعیم است که خدای تعالی
میفرماید که مرا قسم عزت و جلال خود است که هرگز عذاب نخواهم کرد و هر کسی را که نامش مثل
نام تو باشد در آتش نمی افتد مثل نام غیر خدا صلی الله علیه و آله و سلم مثلاً احمد محمد علی احمد بن
و غیره یا الله اعلم و علمه اتم حرزها بعد الفاصی الراجی غفران الله القوی محمد عبد الوفا
الکفوی عفا الله الولی عنه و عن والده و احسن الیهما و الیه فقط **تمام شد**

خاتمه الطبع

الحمد لله رب العلمین الصلوة والسلام علی سید المرسلین محمد و آله و اصحابه اجمعین الیوم الالدین
اما بعد این مجموعه رسائل فقهیه مشتمل بر مسائل معتدیه ضروریه یعنی مالا یدر منه و ترجمه باب
کلمات الکفر و وصیت نامه از افادات جناب فیض آقا مولانا قاضی شمس الله
صاحب پانی تی رحمه الله العلی و خلاصه حال حضرت مصنف علیه الرحمة و رساله احکام ضمیمه و
رساله احکام حقیقه بعد تصحیح تحشیه نام و تنقیح مالا کلام و در طبع محمدی واقع کان پور
حسب مالش جناب حاجی محمد سعید صاحب تاجر کتب کلکتہ خلاصی ثولہ نبشته
و مالک مطبع رزاقی مجیدی عمده ۱۲۸۰ هجریه مطابق نظر دیده اشتاقان بگوید فقط

CALL No. { ۳۳۷-۴۵۹ } ACC. No. ۱۴-۲۵

AUTHOR { منار الاسلامی }
 TITLE { مال پرستی }

AT THE TIME

Date	No.	Date	No.

MAULANA AZAD LIBRARY ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.

